

Uit

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Facebook, dokumenter og virkeligheten

Et teoretisk perspektiv på dokumentutvikling

—

Lill-Iren Gabrielsen Mikalsen

Masteroppgave i dokumentteori – Mai 2014

Forord

Denne oppgaven har tatt litt tid og begynte strengt tatt før jeg søkte meg inn på masterprogrammet. Måtte bare få noen barn, ta noen ekstra fag og gifte meg innimellom skrivingen.

Jeg vil gjerne takke min kjære ektemann, Karl-Erlend, for mas, gode og dårlige råd, litt barnepass, for å lytte og for å gi meg en skulder til å lene meg på og dunke hode i når det tekniske kranglet. Og for å miste tålmodigheten akkurat ofte nok, men uten å bebreide meg for det.

Tusen takk kjære.

Til slutt vil jeg gjerne takke Falk og Eira, de skjønne rampungene mine, for at de klarte å holde seg friske i flere uker (om enn ikke sammenhengende, men akkurat lenge nok); dette siste året, slik at jeg endelig fikk skrevet og levert inn denne masteroppgaven.

Denne oppgaven er dedikert til familien min, som en liten takk for at de har hjulpet meg å komme igjennom denne prosessen.

Glad i dere alle.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	I
Introduksjon	1
1 Del I - Teori	4
1.1 Hva er et dokument – dokumentbegrepets utvikling og betydning.....	5
1.1.1 Dokumentbegrepets historie – fra det opprinnelige til det mer kjente	6
1.1.2 Dokumentbegrepet i dag – allment og teoretisk.....	17
1.2 Hva er sosiale medier?	25
1.2.1 Hva er Facebook?.....	29
1.3 Analyseteorier – DofA og docemer.....	31
1.3.1 Manuel Zacklad – Documents for Action.....	32
1.3.2 Niels Windfeld Lund - Docemer.....	36
2 Del II - Dokumentbegrepet og sosiale medier – hva kan defineres som et dokument.....	39
2.1 Analyse av Facebooks ulike dokumenter	40
2.1.1 Hvilke dokumenttyper og docemer består Facebook av – en gjennomgang	42
2.1.2 Tromsø kommune på Facebook.....	50
2.1.3 MUST på Facebook.....	57
2.1.4 Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) på Facebook	63
2.1.5 Universitetet i Tromsø på Facebook	69
3 Del III - Diskusjon	75
3.1 Hvordan brukes Facebook – det offentlige over i den private sfære	76
3.2 "The medium is the message" – hva kan vi miste?.....	82
3.3 Virkelighetsoppfatning – hvilken påvirkning kan Facebook ha?.....	89
4 Konklusjon.....	94
Ordforklaringer	98
Index	103
Referanseliste.....	104
Analysedata.....	110

Introduksjon

Før jeg hadde en problemstilling, hadde jeg en vag ide, ikke i nærheten av å være snevert nok til å få plass innenfor bare en masteroppgave. Jeg ville skrive om sosiale medier og dokumentutvikling. Denne ideen ble til oppgavens første tittel: *Fra bok til Facebook – et teoretisk perspektiv på dokumentutvikling*

Ettersom jeg har jobbet med dokumentasjonsvitenskap og dokumentteori innenfor ulike masteremner, har jeg blitt mer og mer fasinert over sosiale medier, både som medium og som dokumenter i seg selv. Jeg finner det spesielt fascinerende hvordan bruken av sosiale medier som Twitter og Facebook innenfor den offentlige sektoren har spredt seg. Jeg tenker her på ulike offentlige instanser, som PST¹, kommuner, universitet og offentlige personer som for eksempel statsministeren.

Den første spiren til denne oppgaven ble sådd etter jeg holdt et studentforedrag i Dokumentteori. Hvorfor brukes sosiale medier som Facebook av offentlige instanser og institusjoner? Hvilke dokumenter består Facebook av, hvordan brukes de, og et utall andre spørsmål.

Etter mange diskusjoner, endring av omfang og forkastning av idéer og materiale kom jeg fram til følgende problemstilling: *Hva har den utbredte bruken av sosiale medier (eksempelvis Facebook) og deres dokumentform å si for vår oppfatning av dokumenter og virkeligheten.*

For å tydeliggjøre hva jeg mener med problemstilling har jeg noen underspørsmål som også skal hjelpe med å kunne besvare problemstillingen:

Hvilken betydning har Facebook som dokument? Hvordan har dokumentutviklingen ført frem til Facebook som dokument? Hvordan kan Facebook endre vårt syn på og bruk av dokumenter? Hva vil det si at offentlige personer og instanser bruker Facebook for å nå ut til publikum – hva forsøker de å oppnå og burde de bruke Facebook?

---

¹ Politiets sikkerhets tjeneste

Dette er en masteroppgave innen dokument*teori*. Jeg har ingen kvantitative eller kvalitative brugerundersøkelser å legge til grunn for mine antakelser og konklusjoner. Det jeg har gjort er sett på utviklingen av dokumentet og brukt ulike teorier sammen med analyser av Facebook som dokument og dokumentformat. Jeg har forsøkt å observere bruken blant individer og offentlige institusjoner, og brukt observasjonene sammen med teoriene og analysene i mine diskusjoner og sett på mulige konsekvenser ved bruk av sosiale medier som utgangspunkt for offentlig kommunikasjon og annen informasjon.

Masteroppgaven har jeg delt inn i tre hoveddeler:

Del I - Teori

Del II - Dokumentbegrepet & sosiale medier

Del III - Diskusjon

I Del I vil jeg gå igjennom teoriene jeg bruker som grunn til oppgaven. Først vil jeg gå gjennom mine utvalgte teorier rundt dokumentbegrepet og begrepets historie; hvordan vi har kommet frem til den forståelsen for dokument som vi har i dag. Jeg vil også gå gjennom de teoriene jeg legger til grunn for neste del av oppgaven, analyseteoriene.

I Del II skal jeg gå nærmere inn på dokumentet innen Facebook, hvilke dokumentformer som finnes innenfor Facebook som medium og dokument. Det vil jeg i hovedsak gjøre ved å analysere utvalgte offentlige Facebooksider, dokumentene de består av og samspillet mellom dokumentene. Jeg vil også utdype litt om hvordan dokumentformene har utviklet seg.

Del III er selve diskusjonen. Her vil jeg knytte sammen teoriene jeg brukte i Del I sammen med hva jeg har sett på i Del II og forsøke å finne ut av hvordan Facebook

brukes som dokument (medium) og hvilken betydning dette kan ha. Her vil jeg også forsøke å svare på problemstillingen min ved å gå gjennom delspørsmålene jeg nevnte ovenfor.

I min masteroppgave har jeg valgt å gjennomføre flere dokumentanalyser av eksempler fra Facebook. Jeg har valgt å ta for meg flere eksempler i stedet for en case-studie fordi jeg mener at jeg ikke ville kunne svare på problemstillingen min: *Hva har den utbredte bruken av sosiale medier (eksempelvis Facebook) og deres dokumentform å si for vår oppfatning av dokumenter og virkeligheten*. Jeg føler at i dette tilfellet vil ikke en casestudie kunne svare på spørsmål som på mange måter angår en trend blant offentlige institusjoner, og hvordan denne trenden kan påvirke dokumenter og vår virkelighetsoppfatning gjennom disse dokumentene.

Eksemlene jeg bruker i analysen er en del av selve oppgaven og ligger sammen med teksten. I tillegg har jeg valgt å legge ved kopier av de hele sidene² som eksemplene er hentet fra. Vedleggene er med både for å tydeliggjøre kildene og for at de ikke skal ta opp for mye plass inni selve oppgaven.

---

² Med sidene mener jeg her et helt pc skjermbilde.

1 Del I - Teori

I denne oppgaven må jeg bruke ulike teoretiske tilnærminger for å kunne se på og forklare hva et dokument kan være og har vært.

Hvilke teorier har jeg valgt og hvorfor – hva har jeg ikke valgt og hvorfor. Under overskriften *Dokumentbegrepets historie – fra det opprinnelige til det mer kjente* tar jeg utgangspunkt i Niels Windfeld Lunds arbeid *Document theory* og hans gjennomgang av dokumentbegrepets eldre historie, og hans oversettelser.

Andre arbeid jeg kommer til å jobbe med under del I og senere i oppgaven er Paul Otlet, Suzanne Briet, R.T. Pédaque, Michael Buckland, Marshall McLuhan, Yngvild Wiese, Johanna Drucker og selvfølgelig Zacklad og Lund til analysene. Jeg har valgt disse fordi jeg mener deres arbeid gir et representativt utvalg på teorier innen dokumentutvikling, hvordan dokumenter består av flere deler og fragmenter som må ses på sammen og hver for seg eller fordi de ser på hvordan man må tolke dokumenter også med tanke på hvor, eller i hvilket format, de er publisert.

Først vil jeg se nærmere på hvordan ulike teorier og ulike tidsepoker har definert dokument begrepet, før jeg ser på ulike teoriers definisjoner av hva er et dokument i våre dager, og hvordan dokumentbegrepet i dag kan brukes i forbindelse med Facebook.

Tilslutt vil jeg gå gjennom Manuel Zacklads *DofA-konsept*³ og Niels Winfeld Lunds *Docemer*, da jeg kommer til å bruke disse teoriene i min analyse av Facebookdokumentene.

---

³ Documents for Action

1.1 Hva er et dokument – dokumentbegrepets utvikling og betydning

Den allmenne og den vitenskapelige tolkningen av hva som ligger i begrepet *dokument* har endret seg mye i gjennom årene. For de fleste i dag er det ganske selvfølgelig at det finnes flere typer dokumenter, som lydopptak, film, bilde eller tekst i forskjellige formater. Dette *dokumentbegrepet* er omfattende og gjelder både fysiske dokumenter og mange ulike typer elektroniske og digitale dokumenter; enten det er et ark, en mappe, en bok eller en museums gjenstand. Noe som man kan holde i hånden og ta vare på for ettertiden, eller et digitalt dokument, lagret på nett, pc eller som fil på et annet medium

I denne oppgaven vil begrepet dokument brukes på ulike måter etter hvert som vi kommer lengre ut i oppgaven. Etter hvert vil begrepet omfatte tradisjonelle dokumenter (eksempelvis papirdokumenter med tekst og bilder) elektroniske dokumenter (analoge elektroniske dokumenter f.eks. VHS og digitale elektroniske dokumenter f.eks. dvd) og digitale dokumenter (f.eks. tekst eller multimedia dokumenter på pc eller internett).

Felles for alle disse dokumentdefinisjonene og dokumenttypene er gjerne at dokumentene er noe man kan lagre og ta vare på for senere generasjoner. Mye av verdien man legger i at noe er dokumentert er jo nettopp det at dokumentet kan finnes frem igjen. At det kan undersøkes på nytt eller brukes for å støtte opp om argumentene om det så gjelder i en familiedisputt, i en avisartikkel eller i mer vitenskapelige arbeid. Det er en slags trygghet i denne sporbarheten.

Men, dokumentbegrepet har ikke alltid vært så omfattende (eller snevert) og heller ikke omhandlet de samme formatene som vi inkluderer i det i dag. Det er endringer i både den allmenne betydningen og den vitenskapelige. Spesielt innenfor dokumentasjonsvitenskap og dokumentteori ser man annerledes på begrepet dokument, og har en dypere forståelse for hvor mye definisjonen har endret seg gjennom tidene.

1.1.1 Dokumentbegrepets historie – fra det opprinnelige til det mer kjente

Ordet dokument er i seg selv fascinerende. Når en slår opp *dokument* i en ordbok, eller en ordbok på nettet i dette tilfellet⁴, vil en få flere forskjellige varianter fra de ulike kildene, enten det fra Riksmålsordboka, Jusleksikon eller Engelsk-Norsk Ordbok.

Et dokument er et *skriftstykke i papirformat eller på et elektronisk medium*⁵ ifølge Engelsk økonomisk ordbok⁶ mens ifølge Bokmål rettskrivningsordbok⁷ er det *dokument* [...]skriftstykke, vitnesbyrd..⁸

De fleste kildene har en enighet om at dokument inneholder skrift, noen ganger bilder, og kan lagres. Men innenfor academia har man flere utvidede tolkninger av dokumentbegrepet. Hva var den opprinnelige betydningen og hvordan har det utviklet seg fra det opprinnelige begrepet og til dagens?

De fleste av oss har intet behov for å få forklart hva et dokument er, fordi dokumenter er en så stor del av vår hverdag har vi gjerne en intuitiv forståelse av begrepet. Men dokument begrepet og hva det innebærer har vært igjennom flere stadier og omfattet flere ulike medier og etter hvert også flere ulike lagringstradisjoner, noen av disse skal vi gå igjennom nedenfor. Men for å kunne ha en mulighet til å forstå hva dokumentbegrepet innebærer og endringene det har gjennomgått må vi gå tilbake til ordet begynnelse. En av hovedkildene til denne oppgavens gjennomgang av begynnelsen til dokumentbegrepet er Niels Windfeld Lund *Document theory*⁹

---

⁴ Her har jeg brukt ordnett.no til å søke på det norske *dokument*;

<http://www.ordnett.no/search?search=dokument&lang=no>

<http://www.ordnett.no/search?search=dokument&lang=en>

og det engelske *document*; <http://www.ordnett.no/search?search=document&lang=en>

⁵ <http://www.ordnett.no/search?search=dokument&lang=en>

⁶ <http://www.ordnett.no/butikk/engelskeordbøker.engelskøkonomiskordbok>

⁷ <http://www.ordnett.no/butikk/norskeordb%C3%B8ker.bokm%C3%A5lrettskrivning>

⁸ <http://www.ordnett.no/search?search=dokument&lang=no&drilldownRemove=1&searchmodes=1>

⁹ Lund 2009, side 399 og 400. .

An oral lecture or instruction could be a document and may indeed have been the prototype of a document (Lund 2009 s. 399)

Fra den opprinnelige betydningen av dokument til den de fleste av oss kjenner i dag – begrepet har endret seg mye, noen ganger til å omfatte mer, andre ganger blitt mer snevert. Ordet dokument stammer fra det latinske ordet *documentum*, som igjen stammer fra ordet *docere*¹⁰ som betyr å lære bort. Under oldtiden var et dokument et eksempel, noe som var instruerende eller noe som man lærte av. Man snakket da ikke bare om det skrevne dokument men ofte om en muntlig samtale eller forelesning, selv om også det skrevne, håndfaste dokumentet fantes. Denne betydningen forble relativt uendret i flere århundrer og i de siste tiårene har flere diskusjoner innenfor det dokumentasjonsvitenskapelige miljøet i Tromsø tatt opp igjen denne betydningen.

In 1214 the Latin form documentum is registered as meaning example, model, lecture, teaching, and demonstration. (Lund and Skare 2010)

I 1214 betød det latinske *documentum* ifølge Lund 2009 s. 399¹¹, eksempel, modell, forelesning, demonstrasjon og å lære eller å lære bort. Fram til det 17. århundre var begrepet dokumentets hovedbetydning det som tjener til å instruere, utdanne, gi leksjoner: *”ce qui sert á instruire, enseignement, leçon”* (Rey 1992 s. 620) oversatt til *[that which serves to instruct, education, lesson]* (Lund 2009 s. 400)¹²

Det var først med framveksten av byråkratiet i Europa, fra det 17. århundret, at begrepet fikk noe av den betydningen som vi bl.a. kjenner igjen i dagens papirmøller. I Frankrike begynte det med kombinasjonen av sertifikater og dokumenter i 1690 og

---

¹⁰ ORIGIN late Middle English: from Old French, from Latin *documentum* ‘lesson, proof’ (in medieval Latin ‘written instruction, official paper’), from *docere* ‘teach’. [Oxford Dictionary of English](#)

¹¹ Lund 2009 s. 399 og Lund & Skare 2010 s. 1632

¹² A. Rey 1992 Dictionnaire historique de la langue française contenant les mots français en usage et quelques autres délaissés [Historical dictionary of the French language containing words in use and a few neglected others]. Paris: Dictionnaires Le Robert side 620. Oversettelse (boktittel og sitat) er hentet fra Lund 2009 side 400

definerte det som det skrevne ord som fungerer som bevis eller informasjon¹³. Det var litt ulikt syn på hvor omfavnende det *skrevne ord* var, hvilke medium teksten kunne bruke og fremdeles regnes som dokument. En av de mer omfattende var:

“[...something written, inscribed, etc. which furnishes evidence or information upon any subject, as a manuscript, title-deed, tombstone, coin, picture, etc”. (Simpson and Weiner 1989 s. 916)

Fra denne tiden og utover var et dokument først og fremst et skrevet objekt som forteller om og beviser – *”stating and proving”* (Lund 2009 s. 400)– transaksjoner, avtaler og avgjørelser gjort av borgere. Dokumenter spilte en viktig rolle i etableringen av det offentlige byråkrati og rettsvesen. Mens man de fleste steder hadde ulike lokale skikker og tradisjoner (oftest muntlige) for hvordan å drifte samfunnet, kunne dokumentene bidra med et felles lovgrunnlag og et felles normgrunnlag. I tillegg ble dokumentene betraktet som bevis på avtaler innenfor handel og jussen og det ble etter hvert viktig å kunne autentifisere bevisene for å kunne ta rettslige avgjørelser. Dette er et behov vi fremdeles har i dagens rettsvesen.

Mot slutten av det 18. århundre begynte vitenskapene å følge i jussens fotspor. For å bli anerkjent innenfor ulike vitenskapelige miljøer, og få anerkjent ens forskning, ble det viktig å komme med empiriske bevis: å ha dokumenter som støttet opp om ens vitenskapelige arbeid. Det var ikke lengre nok bare komme med gode logiske forklaringer og trekke logiske slutninger. En måtte kunne vise til dokumenter. I løpet av det 19. århundre dukket substantivet *dokumentasjon*, fra verbet å *dokumentere*, opp. Nå måtte forskere og akademikere (spesielt historikere) kunne;

*[...] show true positive knowledge by making controlled experiments and collecting documents demonstrating that they had empirical proof as a basis for their claims and arguments.*¹⁴ (Lund 2009 s. 400)

---

¹³ Opprinnelige fra Rey 1992 side 620, den oversatte informasjonen fra Lund 2009 side 400

¹⁴ Lund 2009 side 400 andre avsnitt

Det er viktig å huske at selv om den allmenne tolkningen av dokumentbegrepet har endret seg opp igjennom tidene, betyr det ikke at vi ikke fremdeles bruker de gamle tolkningene. I dag er det ikke uhørt for dokumentteoretikere å inkludere muntlige¹⁵ framstillinger som dokument, selv om det fremdeles er et spørsmål som er oppe til diskusjon. En av hovedårsakene til at man ikke alltid i vår tid inkluderer muntlige dokument i dokumentdefinisjonen er problematikken rundt stabilitet. I tillegg er jo den mest vanlige tolkingen av begrepet dokument som bevis av ulike slag, ofte i skriftlige format. Disse er som oftest i format og medium som er stabile og enkle å lagre, selv om det finnes eksempler på flyktighet her også. Et eksempel kan være post-it lapper eller informasjon skrevet på tavler. Spørsmålene rundt stabilitet er sentrale i forhold til denne oppgaven, og noe vi vil komme tilbake til senere.

A document is a proof in support of a fact (Briet et al. 2006)

Etter den lange perioden hvor dokumentdefinisjonen sirkulerte rundt teksten fikk man rundt forrige århundreskifte en fornyet interesse rundt dokumentet. En interesse som hadde utgangspunkt i en praktisk profesjons problematikk. Dette førte etter hvert til en større åpenhet til hva dokumenter kunne være.

Paul Otlet (1868-1944) og Suzanne Briet (1894-1989) er to sentrale figurer innenfor det neste stadiet av utviklingen av dokumentbegrepet: vitenskapelige dokumentteorier.

Otlet var interessert i å finne praktiske løsninger på bibliotekene og de vitenskapelige miljøenes problemer rundt organisering og gjenfinningen av vitenskapelige dokumenter og informasjon. Han er bl.a. kjent for sitt arbeid med Universal Decimal Classification og hans konsept "Universal Book" er et konsept som på mange måter kan ses på som en drømmeforgjenger til internett. I 1893 var han med på å åpne International Office of Sociological Bibliography, og utviklet etter hvert en dokumentteori for biblioteker og et dokument konsept. (Lund 2009)

---

¹⁵ Som for eksempel en forelesning eller en tale. Med muntlig her er det ikke snakk om lydopptak, som eksisterer i flere ulike anerkjente dokumentmedium

The Science of Bibliography [...] that science whose object of study is all questions common to different kinds of documents [...] The scope of this science extends to all written or illustrated documents similar in nature to books(Otlet and Rayward 1990).

Otlets dokumentbegrep fokuserte på det skrevne dokument men han insisterte på at uten grafiske dokumenter (bilder, tegninger, kart m.m.) kunne man ikke bevare kunnskap fordi; [...] *memory alone is insufficient for recollection* (Otlet and Rayward 1990). I tillegg var han i prinsippet åpen for andre dokumenttyper: [...] *not only images and sound recording, but also natural objects, models, games etc.* (Lund 2009)

Suzanne Briet utga sin bok *Qu'est-ce que la documentation?*¹⁶ i 1951 og ble nærmest gjenoppdaget av Buckland i 1997 i hans artikkel "What is a document". Briet hadde en av de mest omfattende dokumentteoriene fram til da. Som andre teoretikere før henne var hun opptatt av å finne løsninger på problemene som fantes innenfor dokumentasjons- og biblioteksvitenskapene i hennes samtid. Problemer som:

- internasjonalisering
- standardisering
- "documentary overload"(Briet et al. 2006) eller dokument overfloden
- koordineringen av og oppmuntringen til akademisk kommunikasjon,

Hovedagendaen til Suzanne Briet var "to improve practical documentation and solve practical questions."(Lund 2009 s. 403) Men på samme tid var hun som Otlet meget oppmerksom på behovet for et teoretisk felt med formulerte prinsipper rundt dokumentasjon og dokument.

Briet starter med en bred definisjon av dokument, sammen med French Union of Documentation Organizations (UFOD) definisjon:

A document is a proof in support of a fact(Briet et al. 2006 s. 9)

---

¹⁶ Oversettelsen *What is documentation* ble gitt ut i 2006

[...]all bases of materially fixed knowledge, and capable of being used for consultation, study, and proof(Briet et al. 2006 s. 10)”

Men hennes egen definisjon, som hun etter sigende har fått forslått fra filosofer og lingvister er litt mer omfattende: *[...]any concrete or symbolic indexical sign [indice], preserved or recorded toward the ends of representing, of reconstituting, or of proving a physical or intellectual phenomenon(Briet et al. 2006 s. 10)*

Is a star a document? Is a pebble rolled by a torrent a document? Is a living animal a document? No. But the photographs and the catalogues of stars, the stones in a museum of mineralogy, and the animals that are cataloged and shown in a zoo, are documents (Briet et al. 2006 s. 10).

Dette er for Briet eksempler på hvordan og i hvilke sammenhenger dokumenter er indekserbare tegn. For henne er dokumenter eksempler på objekter eller bevis over objekter eller større grupper av objekter. Et dokument må kunne indekseres. Et objekt kan ikke være et dokument uten å ha vært satt i en menneskelig kontekst, uten at et eller flere mennesker har sett det som bevis, eksempel eller kilde til informasjon. Hennes mest berømte eksempel er den nyoppdagede antilopen som ikke er et dokument mens den er ute i de fri, men når den derimot er fanget og satt i dyrehage, satt i en menneskelig kontekst, hvor man kan observere den på utstilling, er den blitt et dokument for sin art og seg selv.

Ifølge Buckland forstod Briet *“that technology and culture were deeply connected. She saw society and, therefore, culture, as being re-shaped by technology. The techniques of documentation in aiding and shaping intellectual work were, in her view, both a symptom of, and contributing force within the 'industrialization' of knowledge workers. We can now see, in the impact of computers and telecommunications, how right she was.”*(Briet et al. 2006 Forord)¹⁷

---

¹⁷ Buckland, Michael 2006. "A Brief Biography of Suzanne Renée Briet." I *What is Documentation?: English Translation of the Classic French Text* side 3, fjerde avsnitt

Som Otlet er Briets teorier enda meget aktuelle i dag og brukes på alle typer dokumenter. Men der hvor Otlets *Universal Book* på mange måter kan ses på som en slags forgjenger til internett, er det vanskeligere å bruke Briets mer objektavhengige definisjon av hva et dokument kan være på mange av dagens, hovedsakelige elektroniske dokumenter. I stor grad fordi hun laget teorien lenge før man forestilte seg at datamaskiner, elektroniske dokumenter og deres utbredelse ville være så store og altomfattende som de er i dag.

Et av de store punktene for å avgjøre om noe er et dokument eller ikke, er om objektet eller formatet som analyseres er stabilt eller flyktig. Siden det 17. århundret har alle begrepsbetydningene og teoriene vi har gjennomgått i denne oppgaven (og mange av de teoriene vi ikke har sett på) hatt som krav at hvis objektet skal kunne regnes som et dokument, må formatet være stabilt: dokumentet skulle være i sin endelige form. Dette var i stor grad fordi at man var innforstått med at dokumentene måtte kunne lagres – man skulle kunne ta vare på dokumentene og ta dem frem igjen for senere forskning eller andre formål. Et annet krav har vært at dokumentet skal, på en eller annen måte, være et fysisk objekt om det enten er et dyr i en zoo (som i , et bilde i et arkiv eller en bok i et bibliotek). Et eksempel på dette i nyere tid er Shillingsburg.

“Documents are physical, material objects that can be held in the hand”(Shillingsburg 1991 s. 54)

Shillingsburg (1991) snakker om dokumentet som den fysiske beholderen av *“the Linguistic Text”* (nevner bl.a. papir og blekk, båndopptak og computer disks som eksempler) , og den fysiske formen gir et fikserende medium som sammen med den ligvistiske teksten blir *“the Material Text”*.

Mens man med de mer tradisjonelle dokumenttypene fokuserte mer på tekst og objekter (for eksempel bøker) er elektroniske dokument på mange måter overgangen mellom tradisjonelle dokument og hvor man starter med digitale dokumenter.

The most obvious manifestation of this change is therefore the loss of stability of the document as a material object and its transformation in to process constructed on request, which can undermine the trust placed in it(Pédauque 2003 s. 2)

En sentral artikkel innenfor debatten om elektroniske dokumenter har vært R. T. Pédauques artikkel *Document: Form, Sign and Medium, As Reformulated for Electronic Documents* fra 2003. Artikkelen er basert på gruppediskusjoner innenfor et nettverk og den forsøker å forklare dokumentkonseptet i dets overgang til elektronisk form basert på forskning som har en tendens til å vektlegge form (som et materielt eller immaterielt objekt), tegn [sign](som meningsfylt objekt) eller medium (som kommunikasjonsvektor).

De starter med å forsøke å definere den generelle forståelsen av dokumentkonseptet:

“the concept appears to be commonly based on two functions: evidence (...) and information”(Pédauque 2003 s. 1) Ifølge Pédauque (2003) anerkjenner moderne at dokument har disse funksjonene og at dokumentene har “value as evidence (of activity)” og ”value of information” og henviser til en annen definisjon av informasjon som ”a representation of the world or a testimony”.

”the electronic form is revolutionizing the concept of document, but there is no way of accurately measuring the impact and consequences due to a lack of clear contours.(Pédauque 2003 s. 2)

Innenfor vitenskapene har man forskjellige definisjoner og begreper som mange dekker de samme områdene. Problemet rundt mangelen på klarhet hva er et dokument ble store da de elektroniske dokumentene gjorde inntog, men vi har ingen god oversikt eller metode for å måle effekten av denne dokumentrevolusjonen. I løpet av artikkelen forsøker forfatterne å gå i dybden på hvordan (elektroniske) dokumenter kan forstås, defineres, tolkes og analyseres. De brukte tre vinklinger for å se på dokumenter: form, tegn [sign] og medium, og kom frem til formlene som følger nedenfor.

Innenfor form ville de klassifisere metoder som analyserer dokumentet som et materielt eller immaterielt objekt og studerer dokumentets struktur for bedre å kunne analysere, bruke og manipulere. De kom fram til følgende formler;

”Traditional document = medium + inscription” som gikk over til

”Electronic document = structures + data”. En mulig videre evolusjon kunne bli

"XML document = structured data + formatting".

Konklusjonen ble at *"An electronic document is a data set organized in a stable structure associated with formatting rules to allow it to be read both by its designer and its readers"*. (Pédauque 2003 s. 9)

Innenfor tegn [sign] ville de se på hvordan dokumentet hovedsakelig blir sett på som noe som har mening og intensjon. Dokumentet er dermed er uløselig forbundet med emnet i innholdet dets fordi det er med på å konstruere eller rekonstruere dokumentet samtidig som dokumentet blir sett på i et dokumenterings eller kunnskapssystem. De kom fram til følgende formler:

"Document = inscription + meaning" som gikk over til

"Electronic document = informed text + knowledge" som igjen kunne bli

"S(ematic)W(eb) document = informed text + ontologies."

Konklusjonen var *"An electronic document is a text whose elements can potentially be analyzed by a knowledge system in view of its exploitation by a competent reader."*(Pédauque 2003 s. 15)

Innenfor medium så man på spørsmålet rundt dokumentets status i sosiale relasjoner.

"The document is a trace, constructed or found, of a communication that exists outside space and time; at the same time , it is an element of identity systems and a vector of power."(Pédauque 2003 s. 3) De kom fram til følgende formler:

"document = inscription + legitimacy" som gikk over til

"electronic document = text + procedure" og

"Web document = publication + cued access"

Konklusjonen ble *"An electronic document is a trace of social relations reconstructed by computer systems."*(Pédauque 2003 s. 23)

"is it possible to envision a document theory making us better able to measure the present and future consequences of electronic documents?"

Konklusjonen i artikkelen var at vi bare er i første fase, kanskje delvis over i andre fase, av overgangen til en elektronisk dokumentasjons hverdag. At utviklingen gikk så rasende fort at man hadde problemer med å få i gang en grundig, omfattende forskning, og at man måtte gå dypere i det arbeidet de hadde gjort for å finne svar.

Elektroniske dokument er både en overgang mellom tradisjonelle og digitale dokumenter og i tillegg så omfatter elektroniske dokumenter også digitale dokumenter. For lettere å kunne forstå forholdet mellom elektroniske dokumenter og digitale dokumenter kan vi bruke en enkel analogi: Alle tigere er kattedyr, men ikke alle kattedyr er tigre – Alle digitale dokument er elektroniske dokument, men ikke alle elektroniske dokument er digitale dokumenter.

Det begynte med analoge elektroniske dokumenter, som for eksempel båndopptak¹⁸, både når det gjelder produksjon og lagring, med en gradvis og litt uklar overgang til de første formene for datamaskinen, hvor man bl.a. lagret på disketter. Digitale dokumenter er de dokumentene som består av 0 og 1, hvor informasjon kan brytes ned i binære koder, rett og slett dokumenter som er digitale. Som regel vil vi si at digitale dokumenter er de dokumentene vi til enhver tid har rundt oss slik som på mobiltelefoner¹⁹, digitalkameraer²⁰, datamaskiner m.m. inkludert nettdokument (nettsider, blogger, sosiale medier, osv.)

Når det digitale dokumentet for alvor begynte å gjøre sitt inntog i den byråkratiske og den akademiske hverdagen fikk man problemer i forhold til kravene til dokumentene; spesielt stabilitet. Digitale dokument, som vanlige tekst-, lyd-, bilde-, og multimediadokumenter, ble etter hvert mye enklere å produsere og reprodusere enn deres analoge motparter. De ble også mye enklere å endre på. Dette gjorde at det raskt ble en mistro til de digitale dokumentene. For så lenge dokumentene var lagret elektronisk og ikke skrevet ut (når det gjaldt tekstdokumenter) kunne man hele tiden

---

¹⁸ Som båndopptak av lyd, film og bilder

¹⁹ Tekstmeldinger, multimedia meldinger, bilder osv.

²⁰ Bilder og film

endre og redigere på dokumentet (dette førte også til en større mistro rundt bilder, for eksempel som beviser). Så hvordan kunne man vite at dokumentet var ferdig, uendret, stabilt og til å stole på? Selv i dag, når digitale dokumenter er en naturlig del av hverdagen, stoler man ikke fullstendig på stabiliteten. Et eksempel er eksamensoppgaver som skal leveres inn; skrevet ut, i papirformat og tre eksemplarer. Heldigvis har man i stor grad gått over til at man kan levere inn elektronisk på ulike måter (Fronter, e-post m.m.), ved å lagre innleveringerne i formater som PDF hvor man i utgangspunktet ikke kan endre på innholdet annet enn ved å lage nye utgaver.

Problematikken rundt dokumenters flyktighet og stabilitet er en av de sentrale problemstillingene i dokumentteori, spesielt når det kommer til å lage et dokumentbegrep som også kan omfatte digitale dokumenter.

Det er et trekk som de fleste elektroniske dokumenter og digitale dokumenter har til felles med tidligere dokumenter: de publiseres i (mer eller mindre) deres endelige form. Men når det gjelder nettbaserte dokumenter er det store flertallet av dem ikke i sin endelige form når de publiseres. Ofte legges det til og fjernes informasjon i en kontinuerlig prosess. Da dukket det opp et behov for et nytt dokumentbegrep, noe vi kommer tilbake til i neste kapittel.

1.1.2 Dokumentbegrepet i dag – allment og teoretisk

Som jeg var innom i forrige kapittel kan man i dag finne flere forskjellige varianter innenfor definisjonene av dokumentbegrepet. Det er ofte slik at ordbokdefinisjonen av et begrep ikke stemmer overens med vitenskapelige eller fagdisiplinens definisjoner av samme begrep og i tillegg har man en allmenn oppfatning av hva dokument omfatter som ikke alltid stemmer med de andre definisjonene.

Jusleksikon: *dokument, i strafferettslig forstand en gjenstand som i skrift eller på annen måte inneholder en tilkjennegivelse som er av betydning som bevis for en rett, en forpliktelse eller et fritak for en forpliktelse, eller fremtrer som bestemt til å tjene som bevis.*²¹

dokume´nt et lat.²²

- skriftstykke, skriftlig redegjørelse
- aktstykke
- eksemplar av et medium som lagrer informasjon for senere overføring, lytting el. lesing

dokumentasjon²³

1 bevisføring, dokumentering

2 det å samle og legge til rette informasjonsmateriell

“is it possible to envision a document theory making us better able to measure the present and future consequences of electronic documents?”(Pédauque 2003)

---

²¹ Se strl. 1902 § 179. Gjenstander i paragrafens betydning er ikke bare skriftlige dokumenter, men også bl.a. skilt samt lagringsmedier for lyd, video og datafiler. En DVD eller en minnepinne kan derfor være et dokument. I strl. 2005 § 361 defineres dokument som en informasjonsbærer som gjelder et rettsforhold eller ellers egner seg som bevis for et rettsforhold. Straffeloven av 2005 er hittil (juni 2010) ikke trådt i kraft <http://www.ordnett.no/search?search=dokument&lang=no>

²² Bokmålsordboka <http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=Dokument&ordbok=bokmaal>

²³ <http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=Dokumentasjon&begge=+&ordbok=begge>

Opp igjennom årene har det rast flere debatter rundt hva som definerer et dokument, mens i de siste tiårene har debatten fokusert mye på spørsmål rundt stabilitet og flyktighet: når er det stabilt nok til å bli regnet som et dokument? I lengre tid nå, først med datamaskinens inntog i hverdag og arbeid og senere med internett hverdagen, har digitale dokumenter utfordret dokumentbegrepet. Dette gjelder spesielt i forhold til det ferdige, det sammenhengende, det endelige dokumentet. For hvordan kunne du definere en digital tekst, bilde, lydopptak eller en multimedialfil som et dokument når du ikke kunne holde det i hånden, som et fysisk objekt. Og selv om man kunne lagre ”dokumentet” ble det stilt spørsmål om de digitale formatene var stabile nok, og hvordan skulle man kunne se eller høre disse ”dokumentene” når teknologien var i så hurtig endring at formatene ikke lengre kunne la seg åpnes?

Fordi digitale dokumenter var så mye enklere å produsere, endre og reproducere (i forhold til sine analoge motparter) begynte mange å stille de understående spørsmålene:

- Er de digitale dokumentene for enkle å endre?
- Hvilket dokument var egentlig det originale dokumentet?
- Når kunne et dokument regnes som ferdig og til å stole på?
- Hvordan skal man kunne bruke dokumenter hvis format og avlesningsmetode konstant står i fare for å bli utdatert og utilgjengelig?

Det er en debatt vi ennå ikke er ferdige med, men det at vi har vært omgitt av elektroniske dokumenter, og nå er omgitt av digitale dokumenter i de fleste hverdagslige gjøremål, har gjort at nettopp denne debatten²⁴ har havnet på et rent akademisk nivå. For de fleste av oss er digitale og elektroniske dokumenter nettopp det, dokumenter. Her blir det mer et spørsmål om å lagre dokumentene i flere eksemplarer, helts på ”sikre steder” slik at de ikke forsvinner. Debatten som har gått i de siste årene har sentrert mer rundt spørsmål rundt flyktighet og stabilitet. i forhold til

---

²⁴ Eksempel på debatten er bl.a. Pédauque (2003)(Se forrige kapittel)Schamber (1998)

nettdokumenter – hvordan kan et nett dokument være et dokument, og hvor vidtrekkende dokumentbegrepet egentlig kan være.

If one looks for specific titles of books and articles with explicit focus on document theory expecting to find a wealth of literature similar to that about information or communication theory, one will be disappointed.(Lund 2009)

Innenfor dokumentteori har det i de siste tiårene dukket opp artikler som tar for seg elektroniske dokumenter og etter hvert digitale dokumenter og også internettdokumenter. 'Hva er et digitalt dokument' er et spørsmål som Michael Buckland (1998) har stilt. Fordi det kan være vanskelig å sette grenser for hva digitale dokument omfatter (eksempelvis programvare) har mange kommet med pragmatiske definisjoner som "anything that can be given a file name and stored on electronic media [...] collection of data plus properties of that data that a user chooses to refer to as a logical unit [...] captured' knowledge [...] data in context [...] an organized view of information" (Buckland 1998 s. 1)

Når man tar med i dokumentbegrepets utvikling og alle typer dokumenter det har omfattet, må man også huske den rasende teknologiske utviklingen vi går igjennom og har gått igjennom de siste tiårene. Buckland mener at et mulig svar på hva et digitalt dokument er "whatever is displayed on the screen or printed out [...] defining a document in terms of function rather than physical format" (Buckland 1998 s. 6).

[...] we should expect documents to take different forms in the contexts of different technologies and so we should expect the range of what could be considered a document to be different in a digital and paper environments.(Buckland 1998 s. 6)

Et dokument er alltid koblet til andre dokumenter, enten gjennom emnet/objektet dokumentet omhandler, formatet dokumentet har, eller produsenten som står bak dokumentet. (Wiese 2011 s.58)

I tillegg til å ha flere debatter gående rundt hva et dokument er, og problemene rundt stabilitet, kommer diskusjoner rundt tolkning og forståelse av dokument. Problemene rundt å forstå et tradisjonelt dokument og dets innhold dreiser seg i stor grad rundt

hvordan man leser det – rekkefølge, kontekst til samfunnet rundt enn selv, leserens alder og situasjon i livet – i sammenheng med alle de samme omstendighetene men da i forhold til hvordan dokumentet ble skrevet.²⁵ I digitale dokumenter får man i tillegg tolkningsspørsmål rundt rekkefølgen man leser man leser dokumentets deler, lenker seg igjennom hjemmesider m.m. Konteksten er viktig i produksjon, lesing og forståelse.

[...] *a document is a set of contingently configured possibilities*” (Drucker 2007 s. 51)

Johanna Druckers²⁶ *Excerpts and Entanglements* fra 2007 ser bl.a. på del, helhet og kontekst og stiller spørsmål rundt hva er det egentlige dokumentet. Jeg har oversatt *excerpts and entanglements* til utdrag og sammenflettinger i denne oppgaven.

Drucker (2007) stiller spørsmål rundt hva er egentlig et dokument, for eksempel når det gjelder et middelaldermanuskript²⁷, også når en har både det originale manuskriptet og en digital versjon. Spørsmålet er om det er hver enkelte side, den digitale versjonen, hver side av den digitale versjonen (kanskje de enkelte pikslene) eller om det er helheten, og svaret hun kommer med er alle og ingen av dem. Hennes argument er ”*that our notion of a 'document' has to be replaced by an idea of reading as an act of intervention and interpretation*” (Drucker 2007 s. 42) men hun håper å få leseren til det punktet ved å gå en rute som starter med ”*fragments and excerpts and leading through objects and artifacts to quantum poetics, 'patacritics' and radical constructivist approaches to cognition*” (Drucker 2007 s. 42)

---

²⁵ Kontekst problematikene har bl.a. røtter i litteraturvitenskap og historie.

²⁶ Johanna Drucker er forfatter, bokartist, visuell teoretiker og kulturkritiker. Hennes forskningsarbeid går dokumenteringen og kritiseringen av visuelt språk, som typografi, kunst og digital estetikk. Hennes nåværende stiling er som ”the Martin and Bernard Breslau Professor in the Department of Information Studies at the [Graduate School of Education and Information Studies](#) at [UCLA](#)”.

²⁷ Drucker snakker om Otto Ege, en tidlig 20-århundrede filantrop, som spredde enkeltsidene av middelalder manuskripter slik at de kunne være til glede og instruksjon for et bredt og geografisk spredt publikum.

Hvis alle dokumenter er fragmenter slik som Drucker sier hvordan ser egentlig et fragment ut og hvordan er de forskjellige fra utdrag? Vi tror vi vet forskjellene, at de er enkle å oppdage. Et fragment er jo revet løs fra det opprinnelige dokumentet og det ser gjerne ødelagt ut. Det kan være vanskelig å lese, og vi vil aldri kunne forstå det helt, siden vi mangler resten av dokumentet og dermed ikke kan se helhet eller konteksten det skal leses i. De vil alltid være ufullstendige. Et utdrag derimot blir sett på som en helhet, og kan forstås som avsluttet, på samme måte som et avsnitt eller et kapittel. Det er fjernet fra det opprinnelige dokumentet med noe som kan minne om kirurgisk presisjon. Drucker selv minner om denne helheten i utdraget kan være forledende og hvis man ser på teksten rundt utdraget mister utdraget ofte mye av den meningen vi trodde det ga.

Dokumenter som representasjoner av virkeligheten, må alltid ses på som *"texts are social productions, not the work of individuals. They are never fully present and never fully represent the complex processes of their productions"*(Drucker 2007 s.42)

Dermed må de også lese i kontekst av den sosiale og historiske virkelighet de ble skrevet i.

"A document is a set of contingently configured possibilities, a text is an encoded set of instructions for reading, an artifact is a material object that provokes and calls forth an interpretation"(Drucker 2007 s. 51)

Som vi så hos Drucker må dokumentet leses med tanke på konteksten det ble skrevet i, både den sosiale, men også politiske, økonomiske og med tanke på den personlige situasjonen til forfatteren. Men klarer vi det? Er det mulig å vite hele konteksten? Kan vi forstå den? Og ikke minst tolker vi ordene rett? Fordelen med å skulle lese og tolke slike tradisjonelle dokumenter er deres stabile, eller statiske, natur. Vi kan gå tilbake til det samme dokumentet igjen og igjen, hver gang kan vi få vite mer om konteksten, eller vi selv kan ha endret oss slik at vi bedre kan forstå forfatterens situasjon. Problemet er da at vi risikerer aldri å få den samme tolkningen to ganger. Hvordan kan vi vite hva som er den rette tolkningen?

Editions continue to be published (and read) as if written works were stable, achievable, objective, tangible substances, though these are the very concepts about "reality" that have been challenged (Shillingsburg 1991 s. 38)

Har de digitale dokumentene endret seg noe fra de mer tradisjonelle dokumentene, hvordan er de forskjellig fra de mer tradisjonelle dokumenter? De digitale dokumentene er forskjellige fra de er tradisjonelle dokumentene og det er på to områder at de spesielt kan skille seg ut: produksjon og stabilitet. Digitale dokumenter har en mye kortere produksjonstid²⁸ enn tradisjonelle dokumenter, det tar for eksempel mye mindre tid å lage den digitale versjonen av en bok (i dag gjøres det uansett før trykking) og publisere den på nett, enn det tar å få den trykket og publisert på "den gamle måten". I enkelte digitale dokumenter er ikke oppsettet av dokumentet så forskjellig fra mer tradisjonelle dokumenter. Du finner ofte slike dokumenter som har delt inn deldokumentene i kapitler og underkapitler, og som er laget for at man skal lese dem i en bestemt rekkefølge, slik en ville lest en bok. Her vil man få de samme "problemer" med lesingen og tolkingen i forhold til å ha hele konteksten i bakhodet. Fordelen er at dette vil være veldig stabile dokumenter, slik at man kan gå tilbake til den samme teksten flere ganger. Men det finnes uoversiktlig mange forskjellige digitale formater, som hver og en har forskjeller i forhold produksjonstid, hvor lett de er "å lese" og hvor stabile de er. Tidlig i teksten så jeg på nettopp dette spørsmålet rundt stabilitet når det gjelder elektroniske og digitale dokumenter, spesielt rundt nettdokumenter. For i tillegg til stabilitet, er det en stor forskjell på "vanlige" digitale dokumenter, som tross alt kan være veldig stabile, og nettdokumenter; som både kan være ustabile, ved at det legges til og fjernes informasjon, men som også ikke har en fast rekkefølge å lese dokumentet og dets deldokumentene i. Leserekkefølgen er mer flytende og man får dermed en ekstra tolkningsutfordring (i tillegg til kontekstproblematikken).

Utviklingen av data, mobil, internett og elektroniske dokumenter generelt sett, har ført til en innføring av en muntlig stil på skriftlige dokument. Det startet med e-post, sms og

---

²⁸ Under den forutsetningen at man ikke trenger å lage ny programvare eller lignende.

Chat hvor vi fikk den muntlige samtalen som elektronisk dokument. Det har videreutviklet seg til at man har diskusjoner på nett, blogger, laster opp videoer av foredrag eller sende video-”brev” over nettet og har videosamtaler med lyd, bilde eller video, og tekst.(eksempelvis Skype).

Denne muntlige stilen på dokumentene kan vise til en sirkulær dokumentutvikling. Jeg mener vi ikke har gått full sirkel av tre årsaker: ikke alle dokumenter lærer bort noe, det finnes så mange ulike formater og medium og typer teknologier og til sist fordi vi i nesten alt av dagens dokumenter i dag lagrer dokumentene. Selv om enkelte former av dagens dokumenter er mer stabile enn andre mens noen flyktige eksempler nesten forsvinner med det samme, så kan nesten alle lagres omtrent i det uendelige. Samtidig gjør den konstante utviklingen av teknologi det vanskelig å lese gamle format. Dermed kan vi se likhetstegn mellom gammel problematikk rundt holdbarhet / stabilitet og flyktighet. I tillegg er det mange formater man er usikker på om regnes som dokumenter, deriblant sosiale medier.

Avleveringsplikten omfatter dokumenter på alle slags medium. Eksempler på avleveringspliktige publikasjoner er bøker, tidsskrifter, musikk, filmer, brosjyrer, aviser og digitale dokumenter som informasjon på cd-rom, dvd og sider på internett.²⁹

De klassiske, nærmest filosofiske, problemene rundt begrep og definisjon – hvordan kan vi egentlig vite hva et begrep betyr og hva er egentlig en definisjon – er meget tydelige når det gjelder dokumentbegrepet. Jeg vil gjerne avslutte denne gjennomgangen med hvordan pliktavleveringsloven definerer det hele.

Lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelege dokument [pliktavleveringslova]³⁰

§ 3. Definisjonar

I denne lova vert desse omgrepa nytta slik:

---

²⁹ Fra Brosjyre om pliktavlevering

³⁰ <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-09-32>

Medium: noko som kan lagra informasjon.

Dokument: eitt eller fleire like eksemplar av eit medium som lagrar informasjon for seinare lesing, lyding, framsyning eller overføring.

Utgjevar: den som for eiga rekning lagar eller får laga eit dokument for å gjera det tilgjengeleg for allmenta

Produsent: den som framstiller eksemplar av eit dokument for ein utgjevar

Importør: den som for eiga rekning tek inn i landet dokument utgjeve i utlandet, for å gjera det tilgjengeleg for allmenta i Noreg.

Eit dokument er gjort tilgjengeleg for allmenta når:

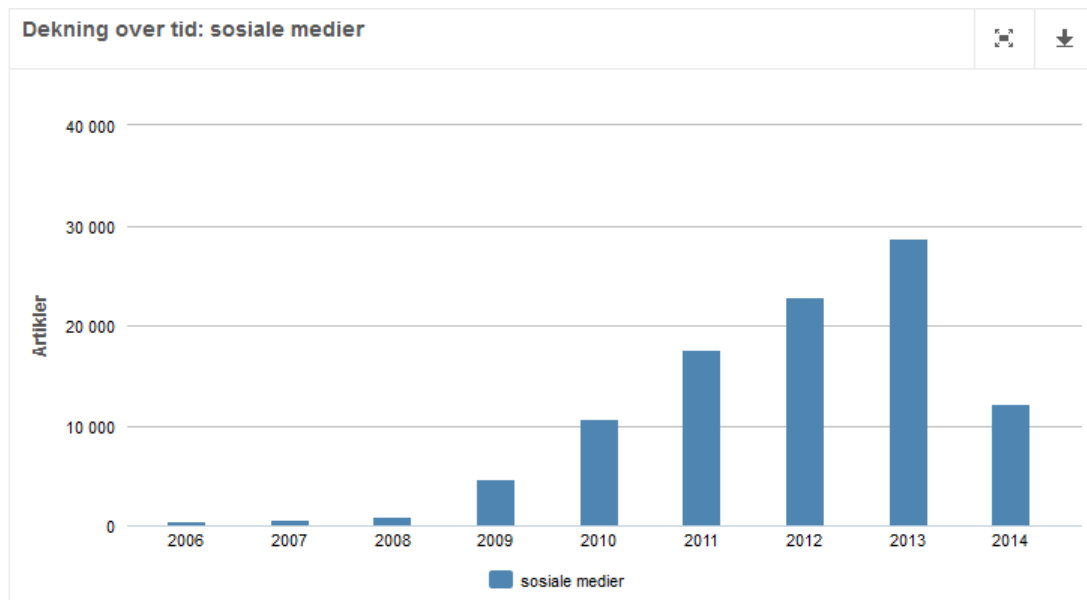
eksemplar av dokumentet vert bode fram for sal, utleige eller utlån, eller når

dokumentet på annan måte vert spreidd utanfor ein privat krins

informasjonen i dokumentet vert gjord tilgjengeleg utanfor ein privat krins gjennom framføring, framsyning, kringkasting, direktekopling e.l.

1.2 Hva er sosiale medier?

Sosiale medier, hva er egentlig det? Noe med å være sosial, ha nettverk, å være sosial på internett? Begrepet sosiale medier ble først brukt i norske media i 2006 men var ikke egentlig vanlig før 2008 og det økt hvert år siden. I figuren under kan vi se at omtalen for sosiale medier per 30. april 2014 oversteg tallene for hele 2010.

Figur 1 – Retriver-søk på sosiale medier (01.01.2006-30.04.2014) ³¹

I følge difi³² er sosiale medier ”en arbeidsmåte og kommunikasjonsform. Nettsamfunn og nettaktiviteter basert på brukerskapt innhold, gjør det mulig å dele informasjon, videreutvikle egne og andres ideer, og innhente kunnskap på en ny måte.”³³

Sosiale medier er såpass viktige i manges hverdag at Direktoratet for forvaltning og IKT mai 2010 gjennomførte en undersøkelse om ”brukerretting og brukervedvirkning i

³¹ <https://web.retriever-info.com/services/analysis/archive/report>

³² Direktoratet for forvaltning IKT

³³ Beskrivelsen er hentet fra <http://www.difi.no/sosiale-medier/veileder-i-sosiale-medier/hva-er-sosiale-medier> Publisert 17.06.2010

statlige virksomheter i sentralforvaltningen”. Sommeren 2010 lanserte difi en *Veileder i Sosiale medier*³⁴ som bl.a. tok for seg *Hva er sosiale medier, Ta stilling til sosiale medier* og *Ta i bruk sosiale medier*. Ifølge difis veileder må virksomhetene første ta stilling til sosiale medier ved å gå igjennom en liste med punkter:

- *Formålet med sosiale medier*
- *Målgrupper, budskap og krisekommunikasjon*
- *Kanalvalg*
- *Brukermedvirkning, høringer og borgermakt*
- *Personvern og informasjonssikkerhet*
- *Privat eller profesjonell rolle*
- *Forvaltningspolitiske føringer og regelverk*
- *Arkiv- og journalføringsrutiner*³⁵

Spesielt dette siste punktet er fasinerende, da de adresserer spørsmål rundt sosiale medier og bevaring. Spørsmål som hva skal bevares, hva er ”arkivverdig”, hva skal journalføres?

*Arkivverdighet er kanaluavhengig. Det er innholdet i informasjonen som er sendt, mottatt, delt eller på annet vis formidlet, som er avgjørende for om innholdet skal arkiveres.*³⁶

Ifølge difi skal alle dokumenter (inn- og utgående) som kan regnes som sakspapirer etter offentlighetsloven ses på som arkivverdi, hvis de også har dokumentasjonsverdi skal de i tillegg journalføres. Dokumenter som ikke fyller noen av disse kravene skal ikke i arkivet og kan dermed ”kastes”. Unntaket er de tilfellene hvor det å bevare

---

³⁴ <http://www.difi.no/sosiale-medier/veileder-i-sosiale-medier>

³⁵ <http://www.difi.no/sosiale-medier/veileder-i-sosiale-medier/ta-stilling-til-sosiale-medier> publisert 17.6.2010

³⁶ <http://www.difi.no/artikkel/2010/08/arkiv-og-journalforingsrutiner>

kommunikasjonen ”i den formen og i den sammenhengen den befant seg i” – ikke bare innholdet i dokumentet.

Social media is a group of internet-based applications that build on the ideological and technological foundations of web 2.0 that allow the creation and exchange of User Generated Content (Kaplan and Haenlein 2010)

Web 2.0 refererer til en ny generasjon nettjenester hvor brukerne i økende grad er med på å produsere innholdet på siden, og dele de med hverandre. Sosiale nettverkssider er en del av web 2.0. Sosiale medier her vi hatt lenge, internett i seg selv har siden starten vært preget av at folk har et behov for å kommunisere og være sosiale. Men begrepet sosiale medier, det vi i Norge omtaler som sosiale medier, er i hovedsak hentet fra *social network sites* eller *sosiale nettverkssider*³⁷

Sosiale nettverkssider er nettbaserte tjenester hvor personer kan

- 1) konstruerer en offentlig eller halvoffentlig profil innenfor et begrenset system*
- 2) lage en liste over andre brukere som de har en relasjon eller kobling til, og*
- 3) der bruker kan se og navigere seg gjennom sin egen og andres lister over relasjoner* (Aalen 2013)

Sosiale medier er et resultat av flere tiårs utvikling og tilbyr noe unikt. Både teknologisk utvikling og tilgjengelighet til internett har endret måten vi deler og utveksler informasjon på. (Finbak 2011 s.26)

Det finnes flere ulike typer sosiale medier, det kommer helt tiden ny til mens andre forsvinner litt ut av bruk. Men alle har de noen felles egenskaper; sosiale medier:

- legger til rette for mange-til-mange-kommunikasjon.* (Aalen 2013 s. 14)
- skiller seg fra avsenderkontrollert tradisjonelle medier, mer uformelle og brukerstyrte.*
- brukerne skaper innholdet, men det er langt flere som leser, enn som produserer*
- å kommentere, videreformidle og anbefale andres innhold*

---

³⁷ Definisjonen her er hentet fra Aalen (2013) som igjen har hentet den fra Boyd og Ellison 2007

*-massenes medium der skillet mellom produsent og konsument er visket ut*³⁸

Denne delekulturen er essensen i sosiale medier og innebærer at deltagerne kan videreutvikle hverandres idéer. Det å bruke sosiale medier er vel så mye en endret måte å tenke og jobbe på, som en ny kommunikasjonskanal³⁹.

Figur 2 - Eksempler på sosiale medier; Facebook, Twitter, Youtube og Instagram

I tillegg til de sosiale mediene i figuren ovenfor er noen andre eksempler på ulike sosiale medier: diskusjonsforum, blogger, microblogger, ulike Wiki, nettsamfunn, delingsmedier og sosialbokmerking.

Men bruken av en type sosial media betyr ikke at man skal utelukke andre – ulike medier passer for ulike målgrupper. Et tydelig eksempel på dette er barneombudets satsninger på internett⁴⁰:

Barneombudets inndeling av målgrupper og kanalvalg:

[Barneombudets hjemmeside](#): Offisiell informasjon

[Barneombudet på Facebook](#): Barn og unge

[Barneombudet på YouTube](#): Barn og unge

[Barneombudet på Twitter](#): Voksne

---

³⁸ Punktene ovenfor er hentet fra <http://www.difi.no/sosiale-medier/veileder-i-sosiale-medier/hva-er-sosiale-medier> Publisert 17.06.2010

³⁹ Beskrivelsen er hentet fra <http://www.difi.no/sosiale-medier/veileder-i-sosiale-medier/hva-er-sosiale-medier> Publisert 17.06.2010

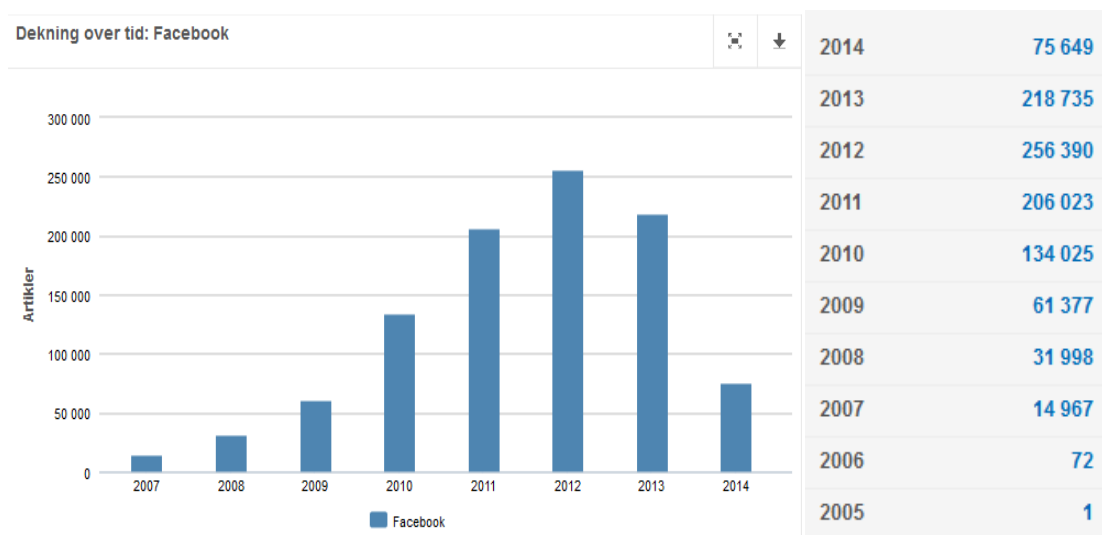
⁴⁰ <http://www.difi.no/artikkel/2010/08/kanalvalg>

1.2.1 Hva er Facebook?

Det sosiale nettverket Facebook, som til nå hovedsakelig har vært brukt til formidling av innhold av sosial karakter. Flere offentlige virksomheter har etablert seg på Facebook og funnet nye måter å kommunisere med målgruppene sine på.⁴¹

(se kapittel 3 i Facebook for dummies)

Et søk på «Facebook» i Retriver viser den samme eksplosive veksten i omtale. Fra én omtale på tampen av 2005 til å bli nevnt over 75 649 i 2014 (30. april) Flest omtaler var det i 2012, hele 256 390.⁴²

Figur 3 - Retriver treff på Facebook 1.1.06 til 30.04.14

Figur 4 Retriver søk på Facebook (1.1.2007-30.4.2014)

⁴¹ Beskrivelsen er hentet fra <http://www.difi.no/sosiale-medier/veileder-i-sosiale-medier/hva-er-sosiale-medier> Publisert 17.06.2010

⁴² Søk gjennomført på Retriever, 05.05.14 <https://web.retriever-info.com/services/archive.html> se figurene nedenfor

Det er litt uklarerheter rundt hvordan Facebook ble til, noen uenigheter rundt hvem som hadde den opprinnelige ideen og lignende. Det vi vet er at Facebook ble skap som et nettverkssamfunn for universitetsstudenter i USA. Grunnleggeren og mannen som har fått æren for det hele er Mark Zuckerberg, som startet det hele i 2004 med hjelp av Andrew McCollum og Eduardo Saverin. 26. Desember 2006 ble Facebook åpnet for alle over 13 år med en gyldig e-post adresse.⁴³

Facebook er verdens største nettmøteplass og er selve motoren i bruken av sosiale medier (Staude and Marthinsen 2013 s. 43)

Facebook er et lukket sosialt media, man må være medlem for å delta. Og selv om man kan søke etter personer og i enkelte tilfeller se på profilen deres, må man få godkjent ens venneforespørsel for å holdes oppdatert på hva som foregår i andres Facebookliv.

For å delta på Facebook må man være 13 år og ha en gyldig epostkonto. Med disse betingelsene til grunn oppretter man en Facebookkonto og bygger en profil. I profilen kan man bygge en cv over hele ens liv, bygge relasjonsnettverk sentrert rundt ulike typer relasjoner (for eksempel familie, klassekamerater, naboer m.m.)være med i grupper og dele bilder m.m. og få respons og tilbakemelding fra ens relasjoner. Til gjengjeld får man se hva som foregår i ens relasjoners, eller venners, liv og gi dem tilbakemelding.

Som i andre sosiale medier handler mye av aktiviteten på Facebook om å skape, dele og kikke(Staude and Marthinsen 2013) på informasjon, filmer, bilder og andre ting brukerne legger ut på profilene sine. Facebook har etter hvert også utviklet seg til et forum for spill, private salg, reklame, debatter, grupper for delte interesser m.m. og fortsetter å utvikles.

---

⁴³ Kilder (Staude and Marthinsen 2013)

1.3 Analyseteorier – DofA og docemer

Tidligere i dette arbeidet la jeg frem problemstillingen min: *Hva har den utbredte bruken av sosiale medier (eksempelvis Facebook) og deres dokumentform å si for vår oppfatning av dokumenter og virkeligheten.*

For å kunne finne svar på denne problemstillingen og de andre spørsmålene jeg stilte i introduksjonen må jeg se nærmere på hvilke dokumenttyper Facebook består av og analysere eksempler på offentlige institusjoners Facebooksider.

Før jeg begynner med analysene vil jeg se nærmere på dokument teoriene jeg skal bruke for å hjelpe meg å bedre forstå Facebook og sosiale medier som dokument. Jeg har tatt for meg to ulike teorier eller konsepter om man vil; Lunds docemer og Zacklads Documents for Action.

Disse to teoriene har et viktig fellestrekk: de tar for seg dokument som en helhet men ser også på delene, hvordan de er satt sammen og om de kan være egne dokumenter.

Document for Action ser bl.a. på hvordan dokumentet er bygd opp, identifisere fragmenter - dokumenter - deldokumenter og hvordan delprodusentene spiller inn.

Docemer er de minste meningsbærende enhetene i dokument, og teorien ser bl.a. på samspillet innad i dokumentene, hva vil man forsøker å formidle.

1.3.1 Manuel Zacklad – Documents for Action

A pragmatic communication definition of documents: documents and files for action(Zacklad 2006)

Tidligere, da vi gikk igjennom noe av dokumentbegrepets historie og så litt på dokumentbegrepet i dag, var vi innom problemene mange har rundt flyktighet og stabilitet i elektroniske dokumenter og da spesielt internett dokumenter. Hvordan kan noe som er så flyktig i sin form som en hjemmeside, en wiki, en blogg – som hele tiden endres på, enten av hovedprodusenten eller av de som var inne på siden – og som ofte ikke blir lest eller ikke blir sett på i den samme rekkefølgen fra gang til gang. Hvis dokumentet endres, lesemønsteret endres og leseren kanskje ikke lenket seg videre på samme måte (og dermed kunne endre hvordan de oppfattet dokumentet), hvordan kan man da kan noe så ustabil være et dokument?

En teori som ser nærmere på nettdokument, og er med på å svare på hvordan noe som kan være så flyktig og ustabil kan være et dokument, er Manuel Zacklads konsept Documents for Action⁴⁴ eller DofA. Zacklad har et noe unikt syn på problematikken rundt stabilitet og fragmentering i nettdokument og hvordan det hele fungerer i et dokumentperspektiv.

DofA-konseptet som Zacklad snakker om, omhandler digitale dokumenter, nærmere bestemt nettdokumenter. Dette er dokumenter som består av mange dokumentfragmenter under utvikling som oppstår under de samme kollektive aktivitetene de forsøker å formidle.

Documents for Action karakteristika (egen oversettelse av Zacklads begreper):

- Utviklende eller ”evolving” DofA under produksjonsfasen
- Publisering før ferdigstilling
- Lang ferdigstillingsprosess

---

⁴⁴ Manuel Zacklad er professor ”of Communication and. Information Sciences at the Conservatoire National des Arts et Metiers” (CNAM) i Frankrike

- Kollektiv produksjonsfase – plurivocal & pluritextual
- Stabiliserte Documents for Action etter produksjonsfasen
- Argumentativ relasjoner mellom dokumentfragmentene

I tillegg til de øvrig nevnte karakteristika har Zacklad flere andre nøkkelord for å beskrive DofA-dokumenter som deres holdbarhet, fragmentering, tilstand av langvarig uferdighet og forfatternes ulike forpliktelser.

Det er nettopp dette at publiseringen starter før dokumentet er ferdigstilt som jeg vil si skiller DofA-konseptet fra andre dokumentteorier og som tydelig viser forskjellen mellom de mer tradisjonelle dokumenttypene og nettdokumenter. Et nettdokument som en blogg blir som regel publisert før det er ferdig, m.a.o. lagt ut på nettet, hvor det kommer til å bli lagt til flere poster, kommentarer, bilder m.m. helt til bloggen blir avsluttet (selv da kan det hende at kommentarer kan fortsettes å legges til)

Ulikt de fleste andre dokumenter, får DofA-dokumenter kontinuerlig fjernet og lagt til informasjon eller hele deldokumenter og dokumentfragmenter⁴⁵ og dokumentene er gjerne fragmentert under utviklingsfasen. Det er en del av ferdigstillingsprosessen og det gir DofA-dokumenter et potensial ulikt mange andre dokumenter – de kan endre innholdet i en slik grad at informasjonen og budskapet også kan endres fullstendig.

DofA-dokumenter har en langvarig ferdigstillings prosess eller produksjons fase. Under denne prosessen kalles de ifølge Zacklad (2006 s. 3) for utviklende Documents for Action (fritt oversatt etter Zacklads begrep ”evolving DofA”), i motsetning stabiliserte DofA. Når denne kollektive produksjonsfasen er over kalles dokumentene for stabiliserte DofA. Derfor vil jeg i mange tilfeller si at DofA-dokumentene aldri blir stabile, fordi de aldri er ferdig produsert. Derimot kan man oftere si at deldokumentene og kanskje fragmentene er stabile.

Ovenfor er begrepet kollektiv produksjonsfase brukt, fordi et annet av DofA-dokumentenes karakteristika er deres flere forskjellige forfattere og forholdene mellom

---

⁴⁵ Dette gjelder spesielt etter publiseringen er startet

disse og fragmentene deres. I tillegg til at det er flere forfattere har ofte disse forfatterne eller produsentene helt ulike synspunkter og synsvinkler til det punktet at de ”snakker” om helt forskjellige temaer. Med forskjellige produsenter til de forskjellige DofA fragmentene, kan dokumentet og fragmentene dermed sies å være ”plurivocal” eller ”pluritextual”⁴⁶ (flerstemt) (Zacklad 2006 s. 4).

” the document [...] can be viewed as a set of fragments contributed by various authors, the final content of which remains largely indeterminate, while its fast dissemination makes it a useful tool for conveying information, assisting decision-making and probing situations.” (Zacklad 2006 s. 2)

Flere dokumentfragmenter fra flere forfattere satt sammen til et DofA-dokument.

Fragmentene i DofA-dokumenter er som oftest bare løst knyttet sammen semantisk, dette gjelder spesielt merknader eller noter, som ikke kan integreres (mekanisk og implisitt) i dokumentet ellers. Dette gjelder ikke minst under utviklingsfasen. Et enkelt eksempel på dette er kommentar/tilbakemeldings felt på en Facebookprofil.

Kommentarene henger bare løst sammen med innlegget de kommenterer og som oftest ikke i det hele tatt sammen med de andre innleggene.

De argumentative relasjonene mellom dokumentfragmentene, dvs. at hvert fragment står i et potensielt komplekst forhold andre fragmenter er en annen egenskap ved Documents for Action. Egenskapen avhenger av hvilke uttrykksformer som brukes, eventuelle logiske forbindelser med andre fragmenter (eksempelvis motstridende utsagn) og nivået på vissheten eller uvishheten som er uttrykt.

Documents for Action har en siste karakteristiske egenskapen som Zacklad har kalt for *perenniality*(Zacklad 2006 s. 4) (something that is continuing and recurrent)⁴⁷ og som jeg har oversatt til noe som er ”evigvarende”. Dette på tross av eller kanskje på grunn av den langvarige, og det er under den forutsetning at de klarer å bli stabile DofA,

---

⁴⁶ Uttrykkene plurivocal og pluritextual er hentet fra Zacklad 2006 side 4, tredje punkt.

⁴⁷ Ordet er hentet fra Zacklad 2006 side 4 første punkt

ferdigstillingsprosessen, noe som igjen gjør denne type dokumenter interessante når det kommer til spørsmål om holdbarhet og stabilitet. Dette karakteristikum skyldes både deltakernes (både produsentenes og lesernes)engasjement for det semiotiske innholdet i disse dokumentene, men også til den utbredte arten til transaksjonene. Dette fører igjen til spesifikke ”documentarisation”-problemer og dermed til klassifiseringsproblemer som igjen kan føre til lagrings- og gjenfinningsproblemer.

Noen eksempler på Documents for Action er blant annet pasientjournaler, Facebook, fronter, nettaviser, Wiki og blogg for å nevne noen, hvorav de to sistnevnte er ofte nevnt som eksempler av Zacklad selv.

1.3.2 Niels Windfeld Lund - Docemer

“et document altid består af et sæt docemer og docemer er altid en del af et document”(Lund 2010 s. 1)

Opprinnelsen til docem-begrepet er noe uklart, men man vet følgende; begrepet ble utviklet av Niels Windfeld Lund⁴⁸ og det i løpet av en diskusjon under en undervisningstime i dokumentasjonsvitenskap i Tromsø engang i løpet av undervisningsåret 1998-1999. (Lund 2010) Lund brukte begrepet i arbeidet sitt i flere år før han i 2010 ga ut *Docemer: Essay om dokumentationsvidenskabelig begrepsudvikling*. I essayet forklarer han konseptet og tar det i bruk i tre caseanalyser; et regnskap for Danmarks Biblioteksskole, en doktoravhandling i historie og en hjemmeside. Diskusjonen gikk ut på hvordan man analytisk ”*skulle forholde sig til dele af et dokument og delenes indbyrdes relationer*”(Lund 2010 s. 1).

Ifølge Lund henger årsaken til at ordet docem ble valgt, sammen med den latinske opprinnelsen til dokumentbegrepet. Når man deler opp det latinske documentum vil man først få verbet docere, som betyr å vise eller å demonstrere, og suffikset mentum, som uttrykker et middel. Docemer er ”*[...] de deler som til sammen danner dokumentationen. De kan ikke stå alene uden at domukentet mister sin betydning*”(Lund Upub. mai 2011 s. 4)

Lund (2010) forklarer at består dokumenter av tre nivåer: dokumentasjonsform, dokument og docem. Dette grunnivået, docem-nivået ser på de enkelte delene dokumentet består av, mens i de to overordnede nivåer ser man på dokumentet som helhet (dokumentnivået) og på valg av medium og hva det har å si for formidlingen (dokumentasjonsformnivået).

Det enkelte dokument ses alltid som et resultat af en dokumentasjonsproces

(Lund 2010 s. 1)

---

⁴⁸ Niels Windfeld Lund er professor i dokumentasjonsvitenskap ved Universitet i Tromsø og en av hovedmotorene bak skapelsen og utviklingen av dokumentasjonsvitenskap som fag og studium i Tromsø.

Man kan ikke, ifølge Lund, ha et dokument med mindre et eller flere mennesker ønsker å vise eller demonstrere noe. I tillegg kan ingen mennesker dokumentere noe hvis de ikke bruker noen midler og noe tid på å skape et dokument. Videre må man bruke både tid og midler på en bestemt måte for at det skal fylle de krav produsenten har for at det skal være et godt dokument og for at det fyller de behovene produsenten har for å demonstrere eller vise noe. Et docem blir dermed både en del av det endelige dokumentet, men også et middel for å lage dokumentet, til å dokumentere med.

”Et docem er altså ikke noget som findes i sig selv, men det er en måde at beskrive et element eller et særlig træk ved dokumentet som det er mulig at identificere og som er mulig at føre tilbage som et led i dokumentationsprocessen.” (Lund 2010 s. 1)

Det er ved å se på hva som er docemer i et dokument, hvilke grupper av docemer det er og hvordan de er organisert og fungerer sammen at man kan se hvordan dokumentet er tenkt å være, hvilken melding det forsøker å formidle, systemet bakom og spore enkelte trekk av dokumentet tilbake til deler av dokumentasjonsprosessen. “[...] så spiller alle docemer en avgjørende rolle for produktionen af dokumentet som helhed” (Lund 2010 s. 18)

”[...] typiske docemer i skriftlige dokumenter, kapitler” (Lund 2010 s. 3)

I løpet av de tre case-analysene identifiserer og karakteriserer Lund ulike docemer. I regnskapsdokumentet finner han docemer som kapittel – avsnitt - poster, kapittel- og sidenummer, overskrifter, beløpene, prosatekst, foto og den grafiske bakgrunnen.⁴⁹ De to første docemgruppene skaper et ordnet dokument ved å sette innholdet i et hierarkisk system. Overskriftene er docemer som viser til en sterk begrepstradisjon innen bibliotek- og regnskapsverden, mens beløpene er avgjørende docemer for dette dokumentet; *”Ved hjelp af disse docemer forsøger man at kvantificere så meget som mulig af institutionens virksomhed”* (Lund 2010 s. 6) Prosateksten og de skriftlige docemene er underordnet beløpene i dette dokumentet. Til sist kommer fotografiene og

---

⁴⁹ Lund (2010 s. 5)

de grafiske docemer, som ser ut til å være mest stemningsskapende ved å gi dokumentet *”et æstetisk smukt dokument, som har en social og kulturell betydning”* (Lund 2010)

I case-analysen av doktoravhandlingen finner Lund en annen type docem *narrativt docem* i begrepet *”den danske revolutionen”* (Lund 2010 s. 8). Et narrativt docem er et begrep eller uttrykk som sammenfatter mye, slik som i eksemplet ovenfor. Lund fant også [...] *tre forskjellige typer af docemer, nemlig verbalsproklige docemer, organiserende docemer og grafiske docemer.* (Lund 2010 s. 11) Ved hjelp av farger (som grønnfargen på kartkortene her) kan grafiske docemer hjelpe teksten med å *”[...] fortælle en bestemt historie.”* (Lund 2010 s. 12)

Utviklingen av digitale medier og internett ført til *”[...] en lang række nye dokumenttyper med nye former for docemer og mange nye muligheter for å dokumentere”* (Lund 2010 s. 13) Docem typene i internettbaserte dokument er ifølge Lund (2010) relativt selvstendige. Man lenker seg imellom dokumentets ulike deler og sider, så ethvert deldokument og hver en lenk er et eget docem. *”[...] digitaliseringen av den analoge verden kan foretages [...] to centrale docemer, elektroniske filer og lenker.”* (Lund 2010 s. 16)

En hjemmeside på internet er i [...] de fleste [...] tilfælde et kompleks av elektroniske dokumenter som er linket sammen og på den måde bliver til docemer i det samlede hjemmeside-dokument (Lund 2010)

I den siste case-analysen ser Lund (2010 s. 17) på to avgjørende docemer: e-postkassen og chat-funksjonen. Det at man på hjemmesiden kan sende og motta beskjeder gjør at hjemmesidens dokumentbrukere kan bli dokumentprodusenter. Dette kan vi også se innenfor Facebook hvor kommunikasjonsmulighetene er de viktigste funksjonene innen formatet.

2 Del II - Dokumentbegrepet og sosiale medier – hva kan defineres som et dokument

I første del av masteroppgaven så vi på dokumentbegrepets historie og utvikling, hva som ligger bak begrepet sosiale media og fenomenet Facebook og til sist så på de dokumentteoriene som skal brukes i analysen, men i den andre delen av oppgaven vil vi se nærmere på Facebook som dokument og på hvilke dokumenttyper Facebook kan bestå av.

Før selve analysen vil det bli en gjennomgang de ulike dokumenttypene som kan finnes innenfor Facebook, etterfulgt av analysene av de fire offentlige institusjonene, PST⁵⁰, MUST⁵¹, Tromsø kommune og UiT, som er valgt ut som eksempler på forskjellige offentlige institusjoner som har sider på Facebook. Innenfor hver analyse vil vi også se på hva institusjonene selv har for mål innenfor internett tilstedeværelse, Facebookbruk og kommunikasjon med omverdenen. I de enkelte analysene vil vi så se nærmere på institusjonenes bruk av dokumenter innen Facebook, om disse dokumentene kan kommunisere det de har satt seg som mål, og hvordan de gjennom dette kan være med på å støtte opp om eller endre virkelighetsoppfatningen til publikum.

---

⁵⁰ Politiets Sikkerhetstjenestes Facebook profil/side

⁵¹ Museum Stavanger AS – inkluderer Stavanger museum (kultur-og naturhistoriske utstillinger og medisinhistorisk samling), Norsk hermetikkmuseum, Stavanger kunstmuseum, Norsk grafisk museum, Stavanger sjøfartsmuseum, Norsk barnemuseum, Stavanger skolemuseum, Ledaal og Breidablikk

2.1 *Analyse av Facebooks ulike dokumenter*

An electronic document is a trace of social relations reconstructed by computer systems.(Pédauque 2003 s. 23)

Så langt i denne oppgaven har vi forsøkt å få en bedre forståelse for hva et dokument kan være (og har vært) og hva sosiale medier er, for å kunne få et grunnlag til å besvare problemstillingen: *Hva har den utbredte bruken av sosiale medier (eksempelvis Facebook) og deres dokumentform å si for vår oppfatning av dokumenter og virkeligheten.* For å kunne ha en mulighet til å svare på problemstillingen, skal vi analysere Facebook som format, se på hvilke dokumenttyper og docemer Facebook består av og analysere eksemplene på offentlige institusjoner og hvordan de bruker Facebooksidene sine.

Kan sosiale medier være dokumenter? Jeg mener at ved bl.a. å bruke Zacklads konsept Documents for Action så kan sosiale medier være, om enn meget komplekse, dokumenter. Det begynte med e-poster og hjemmesider og har utviklet seg videre til et utall forskjellige sosiale medier. Som Niels Windfeld Lund sa ”*men grunnleggende fortsætter hjemmesiderne med at opbygge parallelle universer for mennesker, hvor man både kan dokumentere sit liv med en helhed trods et komplekst mangfold og mulighed for at få en løbende diskussion rundt sit liv.*(Lund 2010 s. 18)”

Men er Facebook et dokument, eller en dokumentform? Hvordan? Facebook i seg selv er mer et format enn et dokument slik jeg har sett på dem – selv om det også kan være et komplekst dokument. En Facebookside vil sjelden til aldri være det samme dokumentet to ganger på rad. Dette er fordi siden, som et nettdokument, hele tiden får lagt til (eller fjernet) informasjon og deldokument – men viktigst fordi man ikke ser på fragmentene og deldokumentene i samme rekkefølge hver gang. Med Zacklads DofA som utgangspunkt kan vi se at Facebook har:

- Publisering før ferdigstilling – endringer i format, plassering av deldokumenter og ved å legge til og fjerne informasjon (eksempelvis album, kommentarer, statusoppdateringer, tidslinjer, arrangementer, hjem osv.)

- Lang ferdigstillingsprosess (Facebook som format er i konstant utvikling, og de enkeltes profiler endres hele tiden)
- Kollektiv produksjonsfase – plurivocal & pluritextual (hjem: alle en ”kjenner” bidrar med fragmentene man daglig får)
- Stabiliserte DofA etter produksjonsfasen (enkelte deldokumenter kan regnes som stabiliserte, eks gamle bilder)
- Argumentativ relasjoner mellom dokumentfragmentene (potensielt)

Andre av Zacklads nøkkelord for å beskrive DofA-dokumenter som kan omfatte Facebook er deres: fragmentering, tilstand av langvarig uferdighet og forfatternes ulike forpliktelser.

Hva skal jeg analysere? Jeg har valgt å bruke følgende Facebooksider som eksempler: PST – Politiets sikkerhetstjeneste, Tromsø kommune, UiT og MUST. Grunnen til at jeg har valgt disse sidene er både fordi de er åpne og alle kan gå inn å se på dem, men også fordi jeg synes de er et interessant eksempel på et voksende antall offentlige institusjoner, organer og personer som deltar i sosiale medier. I analysene av de offentlige institusjonenes Facebooksider i kapitlene nedenfor, vil jeg ta for meg de vanligste dokumentene eller deldokumentene: Forside- og profilbildet, Om, Tidslinje, Bilder. Jeg vil se på hvordan institusjonene benytter seg av mulighetene Facebooksidene deres gir, hvilke dokumenter de bruker og hvordan de portretterer seg selv og deres virksomhet. Arbeidet med denne oppgaven har foregått over lang tid og jeg har bevitnet flere ”reformer” i Facebook under denne tiden. Innhenting av analyse materialet har foregått over like lang tid og jeg har opplevd flere ganger at jeg måtte begynne på nytt fordi materialet fikk for vidt spenn⁵².

Første del av analysen vil se de ulike dokumenttypene fra Facebook med små eksempler fra analyse materialet; også med tanke på hvordan de har utviklet seg til det punktet. Deretter følger analyse av de offentlige institusjonenes nettsidebruk.

---

⁵² Endringene innad de enkeltes institusjoner var store nok til et par flere mastergrader

2.1.1 Hvilke dokumenttyper og docemer består Facebook av – en gjennomgang

”En hjemmeside på internet er i de fleste tilfælde et kompleks af elektroniske dokumenter som er linket sammen og på den måde bliver til docemer i det samlede hjemmeside-dokument” (Lund 2010 s. 14)

Hvordan endres dokumentet – hvordan endres leseren opplevelse av dokumentet når formatet er i endring? Facebookformatet er i evig endring. I løpet av den tiden jeg her jobbet med oppgaven, har formatet gjennomgått mange små endringer og to perioder der hele formatet fikk nytt utseende og oppsett. En av de mest påfallende endringene kom da Facebook sluttet å ha ”veggen” på profilene og gikk over til ”tidslinje”. For institusjoner som PST førte det til at diskusjonssiden på profilen deres, hvor det var mest aktivitet, forsvant.

Endringen av Facebooks oppsett, formatet – er Facebook et format eller en samling av formater? I de neste kapitlene vil jeg analysere eksemplene på offentlige institusjoner, mens i dette kapitlet vil jeg se nærmere på Facebook i seg selv som et system, dokumentformat og som dokumenter. Ved å ta utgangspunkt i bildene nedenunder⁵³ og forsøke å se på relasjonene mellom delene i formatet og mulige sammenhenger der jeg plukket ut elementer fra Facebook som format.

”[...]man oppfatter et enkelt dokument som en del av en større helhet bestående av aktør/produsent, medier, metoder, dokumentets fysiske utforming, sosiale forhold knyttet til dokumentets tilblivelse og bruk, mentale forutsetninger både hos mottaker og produsent, samt selve budskapet” (Wiese 2011 s. 8)

Facebookprofilen i sin helhet er konstant utviklende, fordi funksjoner, meldinger og informasjon fjernes og legges til. Man har to hovedprodusenter: vedkommende som oppretter Facebook-kontoen og selvsagt Facebook selv; iforhold til eksemplene på offentlige institusjoner i de senere kapitlene er oppretteren en institusjon. Det er ukjent om de forskjellige institusjonene har en enkelt person som er ansvarlig for Facebooksiden deres, eller om det er del mellom flere personer. Facebook bestemmer

---

⁵³ Bildene jeg bruker i analysen av Facebook formatet er klippet ut av bildene som er vist og kildehenviset andre steder i oppgaven. De fullstendige bildene er lagt ved på slutten av oppgaven.

hvilke funksjoner som kan benyttes, hvordan oppsettet er, farge og verktøy valg og den endelige rammen. De offentlige institusjonene velger hvilke funksjoner de vil ta i bruk, hvem som skal få tilgang til profilen deres redigeringen av egne og andres innlegg, oppretting eller utfylling av informasjon og oppretting av bilder, videoer og albumer. Et eksempel på dette kan ses i den ulike bruken institusjonene har av feltene *Basisinformasjon* og *Kontaktinformasjon* under deldokumentet *Om*.

Facebookformatet består av et relativt fast oppsett med flere sider, som jeg vil si er deldokumenter. Hvert deldokument består av flere linker i form av tekst- overskrifter, navn o.l. sammen med lenker i form av bilder og logoer. Disse lenkene kan ses på som dokumentfragmenter og som docemer. I tillegg fører lenkene ofte videre til andre deldokumenter, docemer eller fragmenter. Facebook fyller DofA-kravet med å publiseres før dokumentet er ferdig produsert, deler av dokumentet er stabiliserte DofA mens andre er utviklende DofA i en kontinuerlig ferdigstillingsprosess. Hver tekst boks har for egne forfattere, teksten er fragmentert og ofte i argumentative relasjoner med teksten rundt seg. Og som i alle DofA-tilfeller legges det til og fjernes informasjon, fragmenter og deldokumenter gjennom heler prosessen.

Det er vanskelig å bruke docemkonseptet for å avgjøre om Facebook er dokument. Derimot er docem et viktig verktøy når en skal analysere hva dokumentet er satt sammen av, hvilke relasjoner det er docemene imellom, hva det kan bety og for å fortelle om dokumentets produksjons prosess.

Et viktig poeng å merke seg når det gjelder Facebook er et som Lund gjorde i sin hjemmesideanalyse: ”dokumentbrugere også bliver dokumentproducenter” (Lund 2010 s. 17) De docemer som er med på å gi Facebookformatet mulighet til å fungere som forum og dermed kan gjøre brukerne til med produsenter: innlegg, kommentarer, deling av lenker, tagging og liker funksjonen. I tillegg kan man sende meldinger og chatte utenom selve profilsiden og lage innlegg i grupper og på sider. Brukerne er også medforfattere i den forstand at de velger hvilken rekkefølge de beveger seg gjennom det komplekse nettdokumentet som Facebook kan være.

Facebook som dokument og i storgrad som format, er konstant under utvikling og endring, og kan dermed ikke ses på som stabiliserte Documents for Action. Noen av deldokumentene derimot (eks de enkelte bildene i albumene) kan regnes som stabile, selv om formatet, mengden dokumenter og dokumentene i seg selv rundt deldokumentene endres.

Det er viktig å huske i forhold til Facebook og dokumenter at ikke alle har tilgang til dem. For å kunne se dokumentene som de offentlige institusjonene legger ut på Facebook⁵⁴, må man først bli medlem og ha egen Facebookprofil da Facebook er et lukket internettssamfunn (med noen millioner medlemmer.) For det andre må man oppsøke institusjonen på et eller annet vis, enten faktisk søke etter den eller gå inn på siden etter å få den foreslått, lenket til, delt eller lignende. Først da kan man se på de offentlige institusjonenes Facebookdokumenter.

2.1.1.1 *Tekst*

Facebook er en type sosial media, hvor folk kommuniserer og har sosialt samvær på nettet igjennom ulike former for tekst som gjerne blir supplerende av andre medier som bilde, lyd og film. Tekst gjennomsyrrer alle aspekter av Facebooks dokumenter og det er gjennom tekst vi kan manøvrere gjennom **formatet** Facebook.

Teksten er å finne i mange ulike docemer. Vi har organiserende docemer som overskrifter, verbalspråklige docemer innen statusoppdateringer, chat og innlegg. Vi har prosadocemer i innlegg på institusjonenes tidslinjer. Vi har navn, lenkedocemer med tekst, narrative og interaktive docemer som "liker".

---

⁵⁴ Forutsetter her at de offentlig institusjonene har åpne Facebook profiler eller sider.

Kontaktinformasjon	
Telefon	77 64 40 00
E-post	postmottak@uit.no
Hjemmeside	http://www.uit.no

Liker · Kommenter · Del

 7 personer liker dette.

Det er viktig å huske at mye av teksten, enten det er en del av Facebook som format, oppsettet eller noe noen har lagt ut også er lenker.

Ny melding ×

Til: [Politiets sikkerhetstjeneste \(PST\)](#) ×

Skriv en melding ...

 Legg til filer Legg til bilder Send

De viktigste funksjonene til teksten i Facebook er ennå kommunisering, enten direkte fra person til person, eller ved å tydeliggjøre funksjoner og informasjon. Eksempler på tekst sammen med andre medier: Bilde tittel, albumtittel, lenker, kommentarer statusoppdateringer, innlegg m.m.

2.1.1.2 Bilder

Figur 5 - Eksempel på profilbilde og forsidebilde⁵⁵

Bilder finnes overalt på Facebook og de finnes i ulike størrelser og med ulikt innhold som album, profilbilde, nyhetsbilder, forsidebilder m.fl.

Profilbildet er hvilket ansikt man vil at verden skal se, mens forsidebildet gjerne skal fortelle om en selv. I eksemplet ovenfor har UiT sin gamle logo som profilbildet, mens forsidebildet representerer Tromsø, universitet og dets mangfold av fag(tenk også reklame/virkemidler).

Et bilde kan være et dokument i seg selv, mens på tidslinjen er det et dokumentfragment sammen med andre fragmenter som linker til et arrangement. Bildene kommer sjelden uten tekst eller muligheten til å legge til tekst, enten i overskriften, kommentarer eller tagging.

Hva har de ulike ”settingene” å si for hvordan vi oppfatter bildet/dokumentet og hvordan kan det påvirke virkelighetsbildet vårt? Bildenes plassering påvirker hvordan vi ser på innholdet og bildet som dokument. Det samme bildet på min Facebookprofil

---

⁵⁵ Forsidebildet og profilbildet til Universitet i Tromsø, bildet er fra 20. mars 2014 kl 10.39

eller på UiTs kan oppfattes veldig forskjellig – og på samme måte hvis jeg har det liggende i et album som heter ”for moro skyld” vs ”utdannelse”.

Sammen med bilder må vi inkludere grafiske docemer, som vi også ser eksempler på ovenfor i profilbildet og forsidebildet.

2.1.1.3 Filmer

Det er vanlig blant privatpersoner å legge ut filmsnutter, enten det er fra Youtube, reklamefilmer, privatfilmer som babys første skritt eller videoer man har funnet på internettet ellers. Ofte heller lenker man til en side hvor filmen vil dele ligger.

Legg til video

Filmene er dokumenter i seg selv, men de er også deldokument eller fragmenter som til sammen danner en Facebookside og kan fortelle oss mer om hva en institusjon står for og hvilke interessefelt en offentlig institusjon har.

2.1.1.4 Lyd

En sjelden gang legges det ut lydfiler på Facebook, som regel taler, uttalelser, radioklipp eller musikk/musikk-klipp. Men som oftest er lyd bare en del av film- eller videodokumenter og ikke et eget dokument.

2.1.1.5 Liker

Figur 7 - Likerknappen

Figur 6 - "Liker" feltet

Liker er en egen funksjon innen Facebook som delvis har spredd seg til andre sosiale medier og blitt et konsept. Spredningen er så omfattende at man bl.a. kan lese nyhetssaker på nett hvor man kan trykke "liker". "Liker" er en knapp eller et felt man kan bruke for å markere at man liker, setter pris på eller er enig i noe, dette markeres med en liten "tommel opp"-figur, som regel sammen med tekst som forteller hvor mange som liker det innlegget, bildet m.fl. I tillegg er dette tekstfeltet et interaktivt docem, av og til en lenke, som opplyser navnene til de som har trykket "liker".

Hvis man "liker" en side eller et produkt vil man automatisk følge dette, og får da alle nyhetsoppdateringene hvis man ikke gjør andre innstillinger.

Liker eller den engelske varianten "Likes" har blitt en så stor del av den digitale hverdagen at den kan regnes som et allment begrep, og i Facebookdokumentene kan det ses på som et narrativt docem.

2.1.1.6 Tidslinje

Tidslinjen er en samling av alle bilder, hendelser og opplevelser som forteller historien om deg og kan ses på som et dokument som består av mange dokumentfragmenter i form av bilder, lenker og tekst, men også som en metode for å organisere de andre dokumentene som Facebook består av.

2.1.1.7 Lenker

Lenker er internettkoblinger som. Innen Facebook er det meste av tekst, funksjoner og bilder. Med lenker kan du gå fra docem til deldokument, fra dokumentfragment til ”hjem siden”. Alle eksemplene ovenfor (innen tekst, bilder, filmer, liker og tidslinje) har enten vært en lenke eller inneholdt en eller flere lenker.

Figur 8 - Facebooks blå verktøylinje - april 2011

Figur 9 - Facebooks blå verktøylinje - oktober 2012

Figur 10 - Facebooks blå verktøylinje - mai 2014

Et av Facebooks kjennemerker er den blå verktøylinjen øverst på alle sidene inne på Facebook. Den består av et søkefelt og lenker enten i form av tekst, bildet (her sensurert) eller grafiske docemer som representerer ulike Facebookfunksjoner. Logoen fører en enten til ens egen hjemmeside eller til Facebooks hjelpeside (dette har endret seg med utviklingen av Facebook) ”Hjem” fører til brukerens hjemmeside, mens profil (senere erstattet med brukerens navn og profilbilde) førte til profilen. For å få hjelp med bl.a. innstillinger på Facebookkontoen gikk man først til brukerkonto, så pil ned mens nå kan man bruke hengselåsen for *snarveier til personvern* eller pil ned. Den lille jordkloden viser varsler om ting som har hendt eller blitt lagt ut, snakkeboblene er for meldinger og innboks og til sist: silhuettene viser venneforespørsler og *personer du kanskje kjenner*.

2.1.1.8 Del

Det siste kjennetegnet ved Facebook er delekulturen, hvor ”Del” brukes til å dele bilder, artikler, videoer m.m. ”Del” er et interaktivt docem. En Facebookside er et dokument i evig endring – fra lenke til lenke; koblinger videre til et annet sted i cyberspace.

2.1.2 Tromsø kommune på Facebook

Tromsø kommune Tidslinje ▼ Nå ▼

Ifølge Tromsø kommunes egne nettsider satsinger de hardt på åpen kommunikasjon som tydelig kan overføres som årsak til at de har valgt å være på sosiale media, her nærmere bestemt Facebook, satsningsområder det burde være mulig å se i hvordan de bruker dokumentene på Facebook. Tromsø kommune er de eneste som er tydelig på hvilken gruppe ansatte som har ansvar for Facebooksidene – Kommunikasjonsavdelingen.

Kommunikasjonsavdelingen har det faglige og redaksjonelle ansvaret for kommunens interne og eksterne informasjonsflyt.[...]blant annet via Internett, intranett og internavisa Innblikk. Sosiale medier som for eksempel Facebook, Twitter, Flickr, You Tube og GataMi inngår i det øvrige redaksjonelle ansvaret. [...] også ansvaret for en rekke tiltak og aktiviteter med sikte på å bedre informasjon til kommunens innbyggere, samarbeidspartnere og kommunens egne ansatte.

***De viktigste oppgavene er** Bistå med aktiv tilrettelegging, råd og opplæring i spørsmål av informasjonsfaglig art [...] Sende ut pressemeldinger, presseinvitasjoner og annen informasjon på vegne av kommunen. Videreutvikling og løpende oppdatering av kommunens Internett, intranett, Gatami, Facebook, Twitter, You Tube og Flickr*

Fornyning, planlegging og videreutvikling av nettsidene struktur. Ansvar for opplæring og støtte til ansatte som legger ut informasjon på nettstedene. Pleie kommunens forhold til media ved å bidra til åpenhet og gjensidig tillit. Forvalte profilhandboka og kommunevåpenet. Fotografi⁵⁶.

For å komme til Tromsø kommunes Facebookside måtte jeg gjøre følgende: logge meg på Facebookkontoen min, søke etter Tromsø kommune og velge øverste alternativ under ”steder”. Forsidebildet og profilbildet er øverst på siden. Rett under profilbildet er det et

---

⁵⁶ Hentet fra <http://www.tromso.kommune.no/media-og-kommunikasjon.115844.no.html> 13 april 2014 kl 1851

grått felt med litt informasjon om kommunen det er en lenke til ”om” siden. Ved siden av ”om” lenken er det et bilde (med underteksten Bilder) som lenker videre til ”bilder” siden.

Figur 11 - Tromsø kommune, profil - og forsidebilde

Profilbildet er kommunevåpenet, et enkelt grafisk docem som minner en på om at dette er Facebooksiden til Tromsø kommune, og samtidig minner de som ser det på om hvordan kommunevåpenet ser ut. Sånn sett kan kommunen også minne på hvordan kommunevåpenet ser ut.

Forsidebildet ser ut til å være tatt fra fjellheisen og gir panoramautsikt over deler av Tromsdalen, Kroken, hele Tromsøya og mye av Kvaløya og de andre øyene rundt. Det er et foto docem som viser byen og kommunen i et flatterende lys og portretterer byen som ishavsby og en del av et større vinterlandskap. Det er den type bilde man finner på postkort og lignende turistreklame.

Begge bildene er å regne som dokumenter i egen rett, samtidig som de er deldokumenter til bilder og docemer til Tromsø kommunes Facebookside. I tillegg er begge bildene lenke docemer. Hvis man klikker på et av dem vil man bli lenket videre til et eget deldokument som består av en fullstørrelse versjon av bildet, med egne ”liker”, kommentarer, lenker og tagger. Disse to bildene er det første man ser på siden, men også representanter for kommunen hvis noen ser en kommentar fra dem en annen plass i Facebook (utenom egne sider) og er dermed viktige representanter for kommunen. Bildene har et ukjent antall produsenter siden vi ikke vet hvem som tok de originale bildene, men i Facebooksammenheng har de to; kommunen selv og Facebook. De er stabiliserte deldokumenter, men ikke stabilisert i den forstand at formatet rundt

dem, dermed representasjonen av dem kan endres, og at kommunen kan velge andre bilder til å representere seg. Kort tid før innleveringen av denne oppgaven, endret kommunen forsidebildet til et bilde av kommunens ordfører Jens Johan Hjort sammen med flere medlemmer av Næringsforeningen i Tromsøregionen. Alle står med enten kost eller rive i hendene – bildet er tatt i forbindelse med en oppfordring til stor ryddedugnad i byen og kommunen ellers 13. mai (for å få ryddet bort vinter søpla får grunnlovsdagen).

Figur 12 - Tromsø kommune Om Kart og Basisinformasjon

For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken i "om" feltet under forside- og profilbildet til Tromsø kommune.

Øverst har vi flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på kommunenes Facebookside. Profilbildet (kommunevåpenet) er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet med teksten "Tromsø kommune". "Om" feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved sidenav kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem). "Liker" feltet kan brukes for å vise at vi liker siden, som et interaktivt docem.

Kommunen har utnyttet omsiden greit.Kartet er interaktivt grafisk docem og viser oss informasjon som adresse, åpningstid, kartplassering telefon, e-post og hjemmeside. Basisinformasjonen forteller oss når kommunens Facebooksiden ble lansert, åpningstider, hvor å finne svar angående offentlig transport og hvor å finne flere bilder

fra Tromsø. All tekst i blått (bruk av farge her er et grafisk docem som hjelper oss å skille ut lenkene fra teksten ellers) er også lenke docemer, som kan lenke oss videre til adresser, hjemmesider m.m.

Om

Velkommen til Tromsø kommunes offisielle side på Facebook.
<http://www.tromso.kommune.no/>

Oppdrag

Velkommen til Tromsø kommune på Facebook! Her vil vi informere om de ulike tjenestene Tromsø kommune yter til kommunens innbyggere. Vi håper at du vil oppleve sida vår som både nyttig og inspirerende.

Bruk gjerne veggen til å stille oss spørsmål. Vi besvarer henvendelser så fort vi klarer innenfor vår arbeidstid, som er mandag til fredag kl. 08-15.45.

Beskrivelse

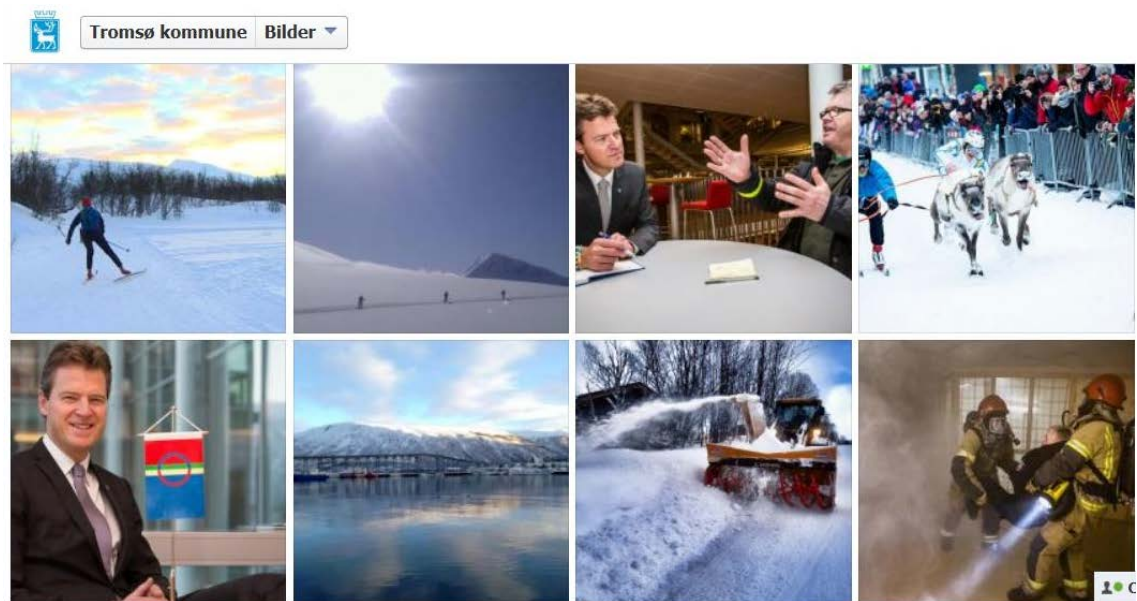
På denne sida vil vi svare på spørsmål fra deg som bor i Tromsø. Vi driver ikke saksbehandling her, så dersom du har spørsmål om en konkret sak, ber vi deg sende oss ei direktemelding.

Generell informasjon

Tromsø er en by og en kommune i Troms fylke. Den er den største byen i Nord-Norge, den syvende største bykommunen og den niende største byen i Norge. Tromsø kommune har passert 70 000 innbyggere fra 144 land.

Figur 13 - Tromsø kommune; Om

Under ”om” ønsker prosa docemet oss velkommen til Tromsø kommunes offisielle Facebookside. De forteller videre at siden skal brukes til informere om tjenester kommunen yter og svare på spørsmål. De forteller oss også noen kjappe fakta om Tromsø by og kommune:

For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken ”bilder” under forside- og profilbildet til Tromsø kommune. Øverst har vi igjen flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på kommunenes Facebookside. Profilbildet er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet ”Tromsø kommune”. ”Bilder” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem).

Bildene her er eksempler på aktiviteter i eller rundt kommunen, noe etter noen før hendelsene skal ta sted. Første bilde er om et program som skal gå på tv hvor Tromsø og dets skiløyper skal omtales. Bildet nr to er et stemningsbilde til et innlegg om nytråkka skiløyper – og lenker til hjemmesider for skiløyper og tråkking. Bilde tre er av Tromsøs ordfører som følger med og er en oppfordring til å komme på biblioteket å fortelle om noe i kommunen som engasjerer en – ordfører på lyttepost. Bilde fire er et nytt stemningsbilde som gir assosiasjoner til konkurranse, fart og spenning: Midnight Suns årlige reinkappkjøring i Storgata i Tromsø, tatt etter arrangementet. Bilde fem; til lykke ønskning fra ordfører og kommune – samefolkets dag. Bilde seks; stemningsbilde over Tromsø en vinterdag. Bilde syv; illustrasjon til et innlegg om brøyting etter bydrifts lange natt med brøyting. Bilde åtte – illustrasjonsfoto over brannøvelse.

Alle docemene forteller en historie og bildene er deldokumenter til Tromsø kommunes Facebookside, alle er dokumenter i egen rett og alle er docemer til det store samlede

billedokumentet, foto docemer som viser oss det Tromsø som kommunen ønsker å portrettere.

Figur 14 - Tromsø kommune Tidslinje

Tidslinjen er under profil- og forsidebildene. Det er området på profilen hvor alle Tromsø Kommunes innlegg blir lagt ut, enten der er ”liker”, ”delinger”, bilder eller lignende. Dette eksemplet er fra april 2013, litt ned på siden.

Profilbildet er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet ”Tromsø kommune”. ”Tidslinje” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem) mens ”nå” feltet forteller oss hvor vi er i tidslinjen og pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere i de forskjellige tidsområdene på tidslinjen.

På tidslinjen til Tromsø kommune finner vi alle de typene docemer vi har sett ellers på Facebook: lenker, grafiske, foto, overskrifter, prosa, og interaktive docemer. Til sammen viser de oss hva som foregår i forhold til institusjonen, hva de vil formidle av informasjon, aktiviteter og deres interesser.

I tillegg til de dokumentdelene som er gått igjennom i denne analysen, har Tromsø kommune tre ”store” deldokumenter man kan lenke seg inn på; ved siden av ”om” og ”bilder” lenkene under forsidebildet: Arrangementer – Ledige stillinger – Liker (oversikt over folk som snakker om og liker)

2.1.3 *MUST på Facebook*

Museum Stavanger – MUST – har to satsingsområder som tydelig kan overføres som årsak til at de har valgt å være på sosiale media, her nærmere bestemt Facebook, satsningsområder det burde være mulig å se i hvordan de bruker dokumentene på Facebook. Det kommer ikke tydelig frem hvem som er ansvarlig for Facebooksiden eller om det er en (eller flere) teknisk ansatt, kommunikasjons ansatt eller en fra MUSTs fagansatte.

[...]visjon er levende og ledende. [...] MUST skal være et nyskapende museum i bevegelse og utvikling, og ledende både faglig og organisatorisk. Verdien vi basere dette arbeidet på er samspill, engasjement og endringsvilje⁵⁷

[...] skal innenfor sine virkeområder fremme interessen og forståelsen for kulturhistorie, naturhistorie og kunst, vedlikeholde og bygge ut museenes samlinger, drive forskning, fornying og formidling [...] Musea skal nå publikum med kunnskap og oppleving og vera tilgjengelege for alle, mellom anna gjennom målretta tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling som fremjar kritisk refleksjon og skapande innsikt.[...]vera oppdaterte og aktuelle i alle delar av verksemda si, vera solide institusjonar og ha ei aktiv samfunnsrolle gjennom fagleg utvikling, nytenking og profesjonalisering og gjennom utvikling av digital forvaltning og formidling”⁵⁸

For å komme til MUSTs Facebookside måtte jeg gjøre følgende: logge meg på Facebookkontoen min, søke etter museum stavanger og velge alternativet under ”steder”. Det har funnets bl.a. grupper med samme navn. Forsidebildet og profilbildet er øverst på siden. Rett under profilbildet er det et grått felt med litt informasjon om

---

⁵⁷ (<http://www.museumstavanger.no/om-must/visjon-og-verdier/> april 2014)

⁵⁸ (<http://www.museumstavanger.no/om-must/samfunnsoppdrag/> april 2014)

MUST som også er en lenke til ”om” siden. Ved siden av ”om” lenken er det et bilde (med underteksten Bilder) som lenker videre til ”bilder” siden.

Figur 15 - MUST, profil - og forsidebilde

Profilbildet er logoen til MUST, et enkelt grafisk docem med grå bakgrunn og hvit skrift som minner en på om og beholder fokuset på hvem dette er Facebooksiden til. Fordi MUST er en samling av museum og utstillinger i Stavanger området, har de litt mindre spillerom i forhold til å ha et profilbilde som er representativt, utenom logoen.

Dette forsidebildet er en av ”Månedens MUST” bildene . Forsidebildet er satt sammen av et foto docem og et grafisk docem. Den enkle gråfargen setter forkuset på teksten: Stemmerettsjubileet 1913-2013: Sophie Calle. Fotografiet med tittelen *Composer* er av den franske kunstneren Sophie Calle, fra henne utstilling *Take care of yourself*, en del av Musts program under markeringen av stemmerettsjubileumet. Bildets enkle motiv og fargebruk gir en rolig, men alvorspregget stemning. Teksten på bildet forteller oss om bildets opphav. Man kan argumentere for at både ”månedens MUST” og ”stemmerettsjubileet” tekstene i forsidebildet kan regnes som egne docemer, til og med narrative docemer, men jeg mener at samspillet mellom fotografi, grafiske detaljer og teksten er viktigere en hva enkeltelementene kan fortelle oss. Begge bildene er å regne som dokumenter i egen rett, samtidig som de er deldokumenter til bilder og docemer til MUSTs Facebookside. I tillegg er begge bildene lenke docemer. Hvis man klikker på et av dem vil man bli lenket videre til et eget deldokument som består av en fullstørrelse versjon av bildet, med egne ”liker”, kommentarer, lenker og tagger. De er de første man ser på siden, men også representanter for kommunen hvis noen ser en kommentar

fra dem en annen plass i Facebook (utenom egne sider) og er dermed viktige representanter for kommunen. Bildene har et ukjent antall produsenter, selv om vi vet at fotografiet i forsidebildet er tatt av Sophie Calle, vet vi ikke ellers hvem som har ferdigstilt de grafiske docemene i bildene. I Facebooksammenheng har de to hovedprodusenter; MUST og Facebook. De er stabiliserte deldokumenter, men ikke stabilisert i den forstand at formatet rundt dem, dermed representasjonen av dem kan endres, og at MUST kan velge andre bilder til å representere seg. MUST bytter ofte ut forsidebilde, både for å kunne representere alle museumene som er samlet i MUST, men også for å kunne representere aktivitetene og arrangementene som holdes.

MUST Museum Stavanger Om

Likt

Basisinformasjon

Ble medlem av Facebook 29.06.2010

Muségata 16
4010 Stavanger, Norway

Telefon 51 84 27 00
E-post post@museumstavanger.no
Hjemmeside http://www.museumstavanger.no

Om

Museum Stavanger (MUST) is a new regional museum for natural history, cultural history, fine arts and maritime and industrial history. Welcome!

Figur 16 - MUST Om

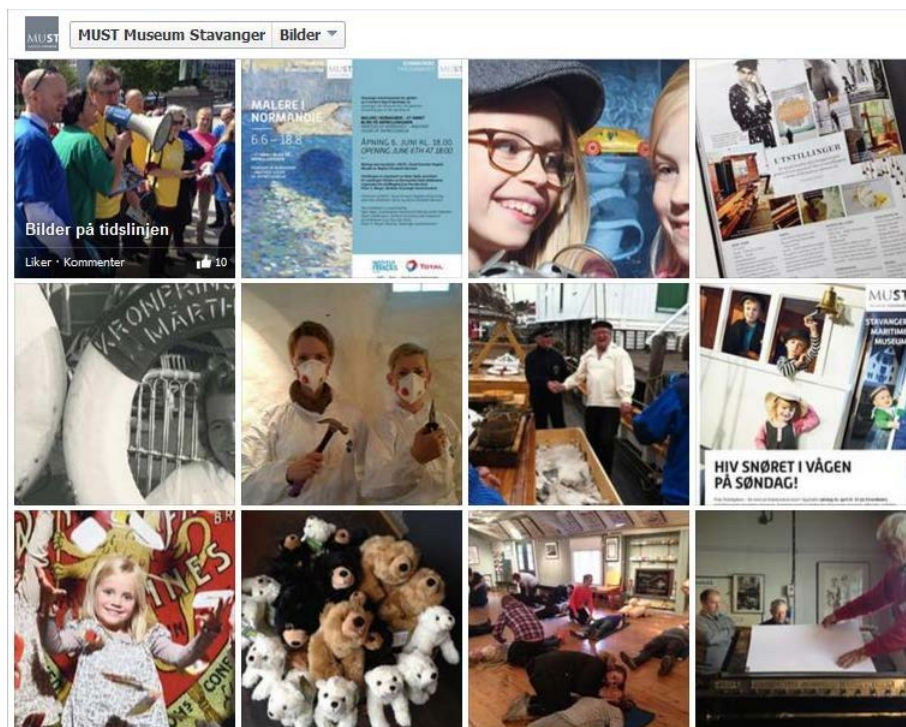
For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken i ”om” feltet under forside- og profilbildet til MUST.

Øverst har vi flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på kommunenes Facebookside. Profilbildet (MUST logoen) er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet med teksten ”MUST Museum Stavanger”. ”Om” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved sidenav kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem). ”Liker” feltet kan brukes for å vise at vi liker siden, som et interaktivt docem.

Must har ikke utnyttet ”om”siden i særlig stor grad. Dette kan ha sammenheng med at MUST er en samling av museum og utstillinger i Stavanger. Det kan være vanskelig å få inn all informasjon, eller bare deler av den for eksempel alle de ulike stedenes åpningstider. Kartet er interaktivt grafisk docem og viser oss informasjon som adresse, kartplassering telefon, e-post og hjemmeside. Vi vet at denne informasjonen ikke stemmer med det store bildet MUST, fordi det omfatter bl.a. flere adresser.

Basisinformasjonen forteller oss når MUST ble medlem av Facebook og ingenting annet. Om gir oss et kort prosa docem: *Museum Stavanger (MUST) is a new regional museum for natural history, cultural history, fine arts and maritime and industrial history. Welcome!*

All tekst i blått (bruk av farge her er et grafisk docem som hjelper oss å skille ut lenkene fra teksten ellers) er også lenke docemer, som kan lenke oss videre til adresser, hjemmesider og epost.

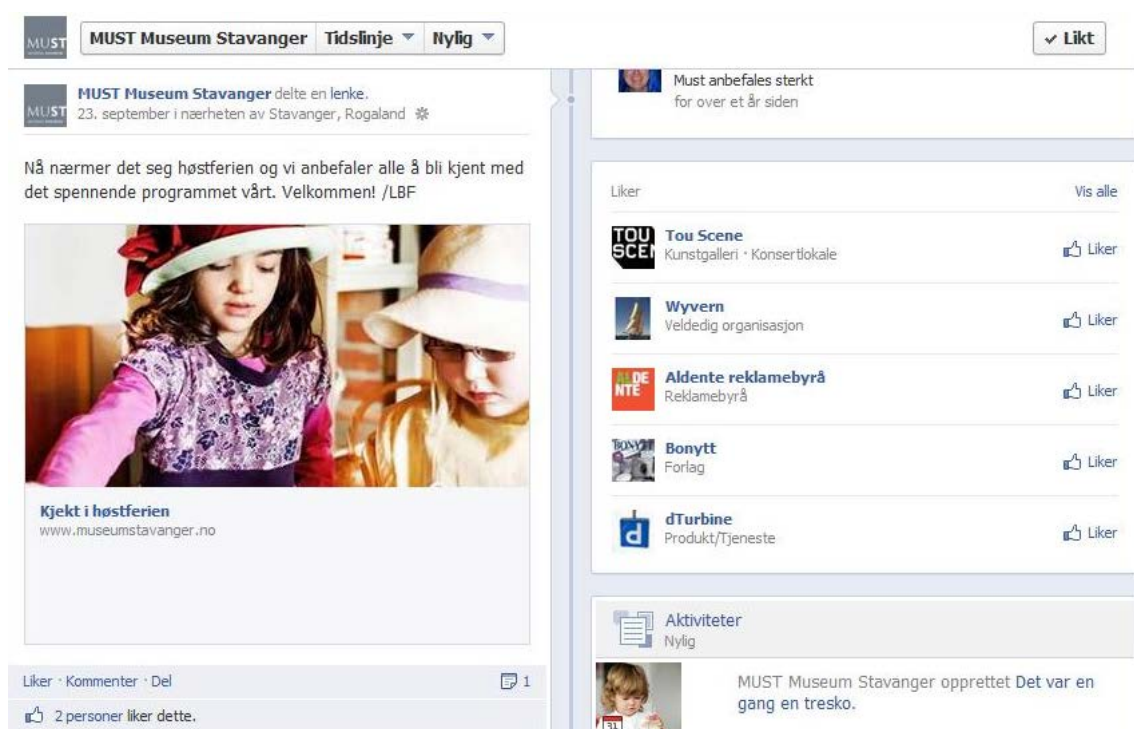
Figur 17 - MUST bilder

For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken ”bilder” under forside- og profilbildet til MUST. Øverst har vi igjen flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på kommunenes Facebookside. Profilbildet er en lenke tilbake til

Facebooksiden og det samme er feltet ”MUST Museum Stavanger”. ”Bilder” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved sidenav kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem).

Bidene her er foto docemer med grafiske detaljer. De er fargerike illustrasjoner på aktiviteter som har eller skal holdes innenfor de ulike avdelingene av MUST. Docemene formidler en stemning av læring, opplysning og moro.

Alle bildene er deldokumenter til Tromsø kommunes Facebookside, alle er dokumenter i egen rett og alle er docemer til det store samlede billedokumentet, foto docemer som viser oss det Tromsø som kommunen ønsker å portrettere.

MUST Museum Stavanger Tidslinje Nylig Lik

MUST Museum Stavanger delte en lenke.
23. september i nærheten av Stavanger, Rogaland

Nå nærmer det seg høstferien og vi anbefaler alle å bli kjent med det spennende programmet vårt. Velkommen! /LBF

Kjekt i høstferien
www.museumstavanger.no

Liker · Kommenter · Del 1

2 personer liker dette.

Must anbefales sterkt for over et år siden

Liker Vis alle

- Tou Scene** Kunstgalleri · Konsertlokale Liker
- Wyvern** Velledig organisasjon Liker
- Aldente reklamebyrå** Reklamebyrå Liker
- Bonytt** Forlag Liker
- dTurbine** Produkt/Tjeneste Liker

Aktiviteter
Nylig

MUST Museum Stavanger opprettet Det var en gang en tresko.

Figur 18 - MUST Tidslinje

Tidslinjen er under profil- og forsidebildene. Dette eksemplet er fra september 2013, litt ned på siden. Profilbildet er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet ”MUST”. ”Tidslinje” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen gir oss alternativer til hvor vi kan manøvrere (organiserende docem) mens ”nå” feltet forteller oss hvor vi er i tidslinjen og pilen ved siden gir oss alternativer til hvor vi kan manøvrere i de forskjellige tidsområdene på tidslinjen

På tidslinjen til MUST finner vi alle de typene docemer vi har sett ellers på Facebook: lenker, grafiske, foto, overskrifter, prosa, og interaktive docemer. Til sammen viser de oss hva som foregår i forhold til institusjonen, hva de vil formidle av informasjon, aktiviteter og deres interesser. I tillegg til de dokumentdelene som er gått igjennom i denne analysen, har MUST fem ”store” deldokumenter man kan lenke seg inn på, ved siden av ”om” og ”bilder” lenkene under forsidebildet: Skattejakt – Videoer – Notater – Arrangementer – Ledige stillinger – Liker (oversikt over folk som snakker om og liker)

2.1.4 *Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) på Facebook*

Politiets sikkerhetstjeneste...

Tidslinje ▼

Nylig ▼

Politiets sikkerhetstjeneste – PST – jobber med trusler til nasjonal sikkerhet; forebygging og etterforskning, trusselvurderinger og informasjonsinnhenting m.m. Det er ingen tydelig årsak til at de har valgt å være på sosiale media men PST er også på Twitter, Flickr og Youtube og var på Facebook allerede sommeren 2008 (kanskje før). *Politiet har høve til å observere det som skjer i det offentlege rommet. Spaningsarbeidet til politiet er systematisk utnytting av denne handlefridommen. Vi kan dermed observere kva mistenkjelege personar gjer i det offentlege rommet*⁵⁹. Et mulig hint ligger på hjemmesiden hvor lenkene til de ulike sosiale media ligger sammen med tipstelefon nummeret deres. Det kommer ikke tydelig frem hvem som er ansvarlig for Facebooksiden eller om det er en (eller flere) teknisk ansatt, kommunikasjons ansatt eller en fra PSTs fagansatte.

*PSTs primære ansvar er å forebygge og etterforske straffbare handlinger mot rikets sikkerhet. Dette gjør tjenesten gjennom ulike metoder og arbeidsmåter. Sentralt står innsamling av informasjon om personer og grupper som kan utgjøre en trussel, utarbeidelse av ulike analyser og trusselvurderinger, etterforskning og andre operative tiltak og rådgivning*⁶⁰.

For å komme til PSTs Facebookside måtte jeg gjøre følgende: logge meg på Facebookkontoen min, søke etter PST og velge øverste alternativ under "sider". Forsidebildet og profilbildet er øverst på siden. Rett under profilbildet er det et grått felt med litt informasjon om kommunen det er en lenke til "om" siden. Ved siden av "om" lenken er det et bilde (med underteksten Bilder) som lenker videre til "bilder" siden.

---

⁵⁹ <http://www.pst.no/oppgaver/metodar/> sist inne april 2014

⁶⁰ <http://www.pst.no/oppgaver/> april 2014

Profilbildet er PSTs logo. Det grafiske docemet består av en sort bakgrunn med den gule norske løven over teksten ”PST Politiets sikkerhetstjeneste”. Logoen minner en både på om at dette en statlig tjeneste (løven) og teksten er et narrativt docem i seg selv. Kontrastbruken imellom bakgrunn og skrift gir et hardt inntrykk og minner om militær og politi.

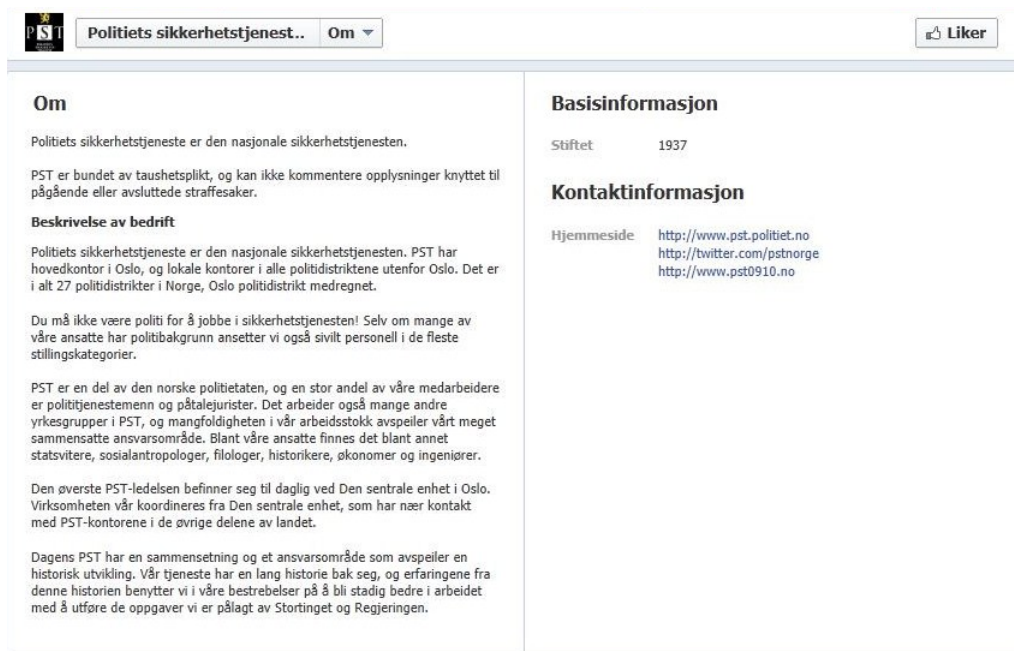

Figur 19 - PST, profil – forsidebilde

Forsidebildet er av PSTs hovedkontor i Oslo og vi kan se at den samme logoen som er profilbildet preger bygningen i forsidebildet. Foto docem er et manipulert i den unaturlige vinkelen fotografiet er tatt i noe som gir bygget helt andre dimensjoner enn det har i virkeligheten., men det ser også ut som bildet er manipulert digital basert på proposjonene og fargene og detaljene på bygget og i bakgrunnen. Siden bilder av bygget og dets adresse er så lett tilgjengelig kan forsidebildet ikke være manipulert for at publikum ikke skal vite hvor det er, og jeg kan bare spekulere i at det er manipulert for å være mer iøyefallende og lettere holde oppmerksomheten vår.

Begge bildene er å regne som dokumenter i egen rett, samtidig som de er deldokumenter til bilder og docemer til PSTs Facebookside. I tillegg er begge bildene lenke docemer. Hvis man klikker på et av dem vil man bli lenket videre til et eget deldokument som består av en fullstørrelse versjon av bildet, med egne ”liker”, kommentarer, lenker og tagger. De er de første man ser på siden, men også representanter for kommunen hvis noen ser en kommentar fra dem en annen plass i Facebook (utenom egne sider) og er dermed viktige representanter for kommunen. Bildene har et ukjent antall produsenter siden vi ikke vet hvem som tok de originale bildene, men i Facebooksammenheng har de to; PST og Facebook. De er stabiliserte

deldokumenter, men ikke i den forstand at formatet rundt dem, dermed representasjonen av dem kan endres, og at PST kan velge andre bilder til å representere seg.

The image shows a screenshot of the Facebook page for 'Politiets sikkerhetstjeneste..'. The page header includes the PST logo, the name 'Politiets sikkerhetstjeneste..', a search bar with 'Om' selected, and a 'Liker' button. The main content is divided into two columns. The left column is titled 'Om' and contains several paragraphs of text describing the organization's role as the national security service, its structure with regional offices, and its history. The right column is titled 'Basisinformasjon' and 'Kontaktinformasjon', providing the founding year (1937) and three website URLs: <http://www.pst.politiet.no>, <http://twitter.com/pstnorge>, and <http://www.pst0910.no>.

Figur 20 – PST Om

For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken i ”om” feltet under forside- og profilbildet til PST.

Øverst har vi flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på kommunenes Facebookside. Profilbildet (logo) er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet med teksten ”Politiets sikkerhetstjeneste...”. ”Om” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved sidenav kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem). ”Liker” feltet kan brukes for å vise at vi liker siden, som et interaktivt docem.

PST har utnyttet omsiden på en helt annen måte enn de andre institusjonene. De har ikke kart, og prosa docemet under ”om” forteller oss at de er den nasjonale sikkerhetstjenesten, bundet av tausehetsplikt. Prosadocemen som følger under ”beskrivelse av bedrift” forteller hvordan PST er bygd opp som organisasjon og noen av de ulike yrkesgruppene som jobber hos PST. ”Basisinformasjonen” forteller oss bare at PST ble stiftet i 1937, mens ”kontaktinformasjon” gir oss tre ulike nettadresser. All

tekst i blått (bruk av farge her er et grafisk docem som hjelper oss å skille ut lenkene fra teksten ellers) er også lenke docemer, som kan lenke oss videre til adresser, hjemmesider m.m.

The screenshot shows the Facebook profile of 'Politiets sikkerhetstjeneste (PST)'. The top navigation bar includes the PST logo, the name 'Politiets sikkerhetstjeneste...', a 'Tidslinje' dropdown menu, a 'Nylig' dropdown menu, and a 'Liker' button. The main content area displays a timeline of posts. The most prominent post is from September 6, 2011, at 13:02, titled 'Det er ledige stillinger ved ivvaktjenesten i PST. Vi har også lyst ut ledig stilling som nestleder/NK ved Seksjon for teknologisk støtte. Begge annonsene finnes på vår hjemmeside: http://www.pst.politiet.no/PST/Template/Article___114.aspx'. Below the text is a placeholder for an image with the text 'PST Internett - Jobb i PST -'. To the right of the post, there is a sidebar with a 'Les mer om PST på www.pst.no. Finn blogginnlegg om aktuelle tema.' and a small profile card for PST. Below the main post, there are two more posts: one from August 24, 2011, with the text 'Vi har lyst ut stillinger som avsnittsleder innen sporing og', and another from August 26, 2011, with the text 'Det er ledig stilling som operatør ved seksjon for kontraterror. Vi leter etter kandidater med politiutdannelse, erfaring fra internasjonalt arbeid, IT-kompetanse og kompetanse innen etterretningsarbeid og/eller informantbehandling. Les mer om stillingen på vår nettside: http://www.pst.politiet.no/PST/Template/Article___114.aspx'. Each post has a 'Liker · Kommenter · Del' bar with engagement counts.

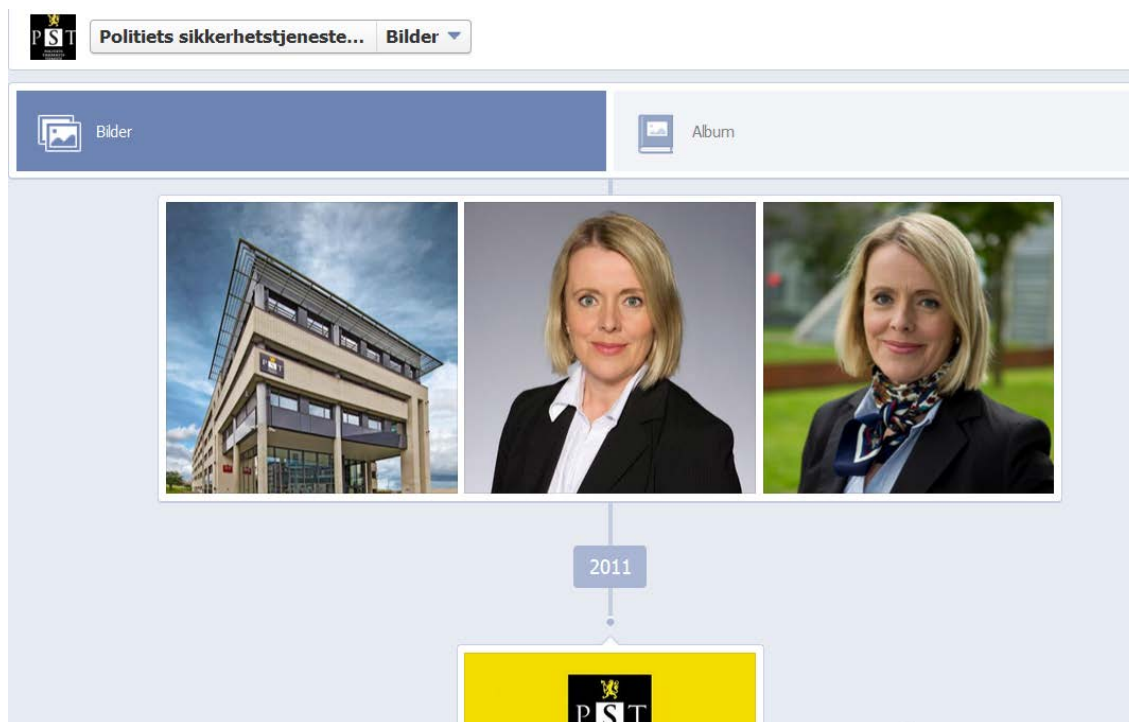
Figur 21 - PST Tidslinje

Tidslinjen er under profil- og forsidebildene. Det er området på profilen hvor alle PST innlegg blir lagt ut, enten der er ”liker”, ”delinger”, bilder eller lignende. Dette eksemplet er fra september 2011, litt ned på siden.

Profilbildet er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet ”Tromsø kommune”. ”Tidslinje” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til (organiserende docem) mens ”nylig” feltet forteller oss hvor vi er i tidslinjen og pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere i de forskjellige tidsområdene på tidslinjen

På tidslinjen til PST finner vi de fleste av de typene docemer vi har sett ellers på Facebook: lenker, grafiske, (fotoville ikke vises på denne utgaven), overskrifter, prosa, og interaktive docemer. Til sammen viser de oss hva som foregår i forhold til institusjonen, hva de vil formidle av informasjon, aktiviteter og deres interesser.

Figur 22 - PST bilder

For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken "bilder" under forside- og profilbildet til PST. Øverst har vi igjen flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på deres Facebookside. Profilbildet er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet "Politets sikkerhetstjeneste...". "Bilder" feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem). Under kan vi se at "bilder" er delt opp i to deldokumenter "bilder" og "album" (begge er også lenke docemer).

Det er ikke mange bilder i denne delen av PSTs bilder: to pressefoto PST sjef Benedicte Bjørnland og et til eksemplar av forsidebildet med PSTs hovedkontor som motiv. Alle bildene er deldokumenter til PST Facebookside, alle er dokumenter i egen rett og alle er docemer til det store samlede bildedokumentet, foto docemer som viser oss at ønsker å portrettere, et edruelig PST.

I tillegg til de dokumentdelen som er gått igjennom i denne analysen, har PST to ”store” deldokumenter man kan lenke seg inn på, ved siden av ”om” og ”bilder” lenkene under forsidebildet: Videoer – Liker (oversikt over folk som snakker om og liker)

2.1.5 Universitetet i Tromsø på Facebook

UiT Norges arktiske univers...

Tidslinje ▼

Nylig ▼

Universitetet i Tromsø, som etter hvert ble UiT Norges arktiske universitet, har verdier og satsingsområder som kan overføres som årsak til at de har valgt å være på sosiale media, her nærmere bestemt Facebook, satsningsområder det burde være mulig å se i hvordan de bruker dokumentene på Facebook. Det kommer ikke tydelig frem hvem som er ansvarlig for Facebooksiden eller om det er en (eller flere) teknisk ansatt, administrativt ansatt eller noen blant UiTs fagansatte.

Virksomheten ved Universitetet i Tromsø skal kjennetegnes ved:

- ***Åpenhet og nærhet.*** *Ansatte og studenter [...] i et akademisk, faglig og sosialt fellesskap[...] åpent for impulser, tanker og idéer. Den nærhet [...] mellom ansatte og studenter skal ivaretas. Åpen meningsutveksling og dialog mellom mennesker med ulik bakgrunn, kompetanse og livserfaring skal legge grunnlaget for kunnskapsutvikling, [...] arbeidsmiljø og fruktbare relasjoner til samfunns- og næringslivet utenfor universitetet. Arbeidet med å videreutvikle universitetet som antirasistisk sone skal fortsette.*
- ***Akademisk frihet.*** *[...]*
- ***Engasjement.*** *[...]være opptatt av å stille spørsmål og finne svar, [...] av å forvalte, formidle og anvende sin kunnskap i nært samspill med omgivelsene. Ansatte og studenter skal oppmuntres til kritisk deltakelse i samfunnsdebatten*
- ***Kreativitet.*** *[...] være kreativt og nyskapende både intellektuelt og i [...]virksomhet på .Tradisjoner og kontinuitet skal kombineres med [...] å se og gjøre ting annerledes og bedre[...]utmerke seg som en initiativrik og endringsdyktig organisasjon.*
- ***Troverdighet.***⁶¹

---

⁶¹ http://uit.no/om/art?p_document_id=339788&dim=179040

For å komme til UiT Facebookside måtte jeg gjøre følgende: logge meg på Facebookkontoen min, søke etter arktiske universitet og velge alternativet under ”sider”. Det var flere sider og grupper som brukte navnet UiT, noe som ga meg litt problemer i begynnelsen. Forsidebildet og profilbildet er øverst på siden. Rett under profilbildet er det et grått felt med litt informasjon om kommunen det er en lenke til ”om” siden. Ved siden av ”om” lenken er det et bilde (med underteksten Bilder) som lenker videre til ”bilder” siden.

Figur 23 - Universitetet i Tromsø, profil - og forsidebilde

Profilbildet er logoen til ”gamle” UiT⁶², et enkelt grafisk docem med Odins Hugin og Munin, som minner en på om norrøne kunnskaps tradisjoner og at dette er den offisielle Facebooksiden til UiT både det gamle universitet i Tromsø og det arktiske universitet.

Forsidebildet er et større grafiske docem satt sammen av og med flere små foto docemer i tillegg til UiTs gamle logo i et hjørne og nye, arktiske, logo i det andre hjørnet. Foto docemene har motiver fra Tromsø (labyrinten på campus og ishavskatedralen) sammen med motiver som kan forbindes med studier på universitetet og unge mennesker. Vi kan se deler av et romersk eller gresk bygg (assosiasjoner til bl.a. filosofi og historie), en fiskestim (biologi og fiskerifag) Norges lover (jus), en graf (økonomifag) en oljeplattform, et hundespenn, noen med verneutstyr som ser på en prøve og en lege.

---

⁶² Før bl.a. sammenslåingen med Høgskolen i Finnmark og omstillingen til Norges arktiske universitet.

Begge bildene er å regne som dokumenter i egen rett, samtidig som de er deldokumenter til bilder og docemer til UiT Facebookside, samtidig som de er en viktig del av UiTs promotering generelt sett (eksempelvis på egne hjemmesider). I tillegg er begge bildene lenke docemer. Hvis man klikker på et av dem vil man bli lenket videre til et eget deldokument som består av en fullstørrelse versjon av bildet, med egne ”liker”, kommentarer, lenker og tagger. De er de første man ser på siden, men også representanter for UiT hvis noen ser en kommentar fra dem en annen plass i Facebook (utenom egne sider) og er dermed viktige representanter. Bildene har et ukjent antall produsenter siden vi ikke vet hvem som tok de originale bildene, men i Facebooksammenheng har de to: UiT og Facebook. De er stabiliserte deldokumenter, men ikke stabilisert i den forstand at formatet rundt dem, dermed representasjonen av dem kan endres, og at UiT kan velge andre bilder til å representere seg.

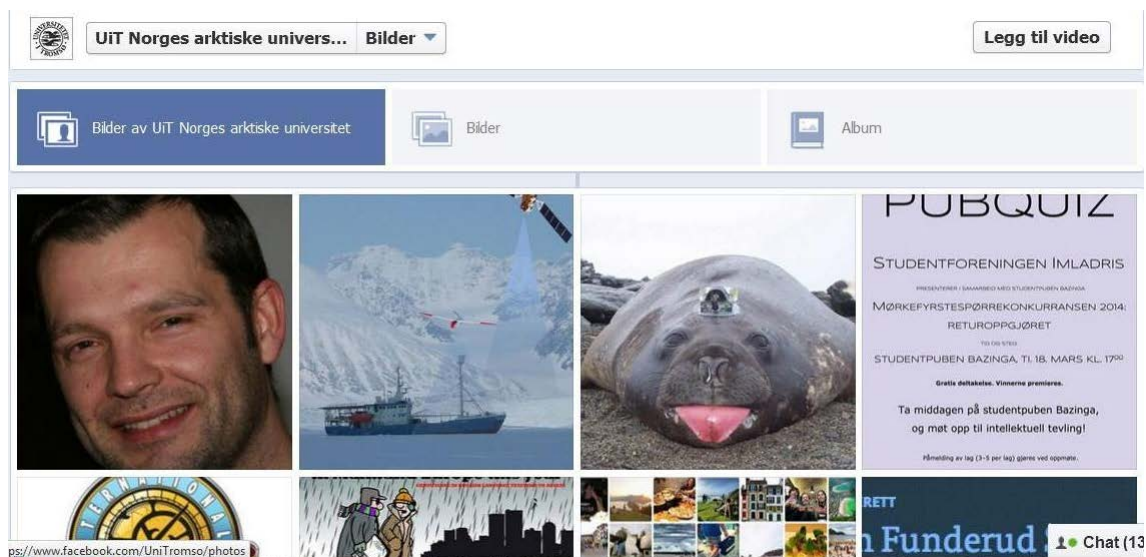
The screenshot shows the top of a web page for 'UiT Norges arktiske universitet'. At the top left is the UiT logo. Next to it is a search bar containing 'UiT Norges arktiske univers...' and a dropdown arrow. To the right is a 'Likt' button with a checkmark. Below the search bar is a table with two columns: 'Om' and 'Basisinformasjon'. The 'Om' column contains sections for 'Om', 'Oppdrag', 'Beskrivelse', and 'Generell informasjon'. The 'Basisinformasjon' column contains fields for 'Åpnet', 'Sted', and 'Parkerering'. Below this is another section for 'Kontaktinformasjon' with fields for 'Telefon', 'E-post', and 'Hjemmeside'.

<p>Om</p> <p>Her kan du gjøre deg kjent med UiT og studiestedene Tromsø, Alta, Hammerfest og Kirkenes. Spør gjerne hvis du lurer på noe :)</p> <p>Oppdrag</p> <p>Her kan du gjøre deg kjent med UiT og studiestedene i Tromsø, Alta, Hammerfest og Kirkenes. Spør gjerne hvis du lurer på noe. Ris og ros tar vi også imot. :-)</p> <p>Beskrivelse</p> <p>Vår visjon er å skape et nasjonalt og internasjonalt kraftsenter for kompetanse, vekst og nyskaping i nordområdene.</p> <p>Generell informasjon</p> <p>Åpningstider: Mandag - fredag kl. 08.00-15.30</p>	<p>Basisinformasjon</p> <p>Åpnet 1972</p> <p>Sted 9037 Tromsø, Norway</p> <p>Parkerering Parkeringsplass</p> <p>Kontaktinformasjon</p> <p>Telefon 77 64 40 00</p> <p>E-post postmottak@uit.no</p> <p>Hjemmeside http://www.uit.no</p>
--	--

Figur 24 - UiT Om

For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken i ”om” feltet under forside- og profilbildet til UiT. Øverst har vi flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på UiTs Facebookside. Profilbildet (logo) er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet med teksten ”UiT Norges arktiske universitet”. ”Om” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem) mens pilen ved sidenav kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem). ”Likt” feltet er brukt for å vise at vi liker siden, som et interaktivt docem.

Universitete har ikke utnyttet omsiden. Men de kompensere litt for manglende utfylling ved å lenke til andre UiT sider på Facebook hvor man kan finne mer informasjon. UiT er preget av å være en for stor og allsidig organisasjon til å summers opp her. Imotsetning til de andre eksempel institusjonene har ikke UiT kartet, sannsynligvis p.g.a dets mange campus områder. UiT har satt opp informasjonen litt annerledes enn de andre institusjonene. ”Basisinformasjonen” forteller oss når Universitet i Tromsø åpnet og dets adresse og parkeringsmuligheter, mens ”kontaktinformasjon” gir oss telefon, e-post og hjemmeside. Prosadocemene under overskriftdocemene ”om” og oppdrag” er stortsett den samme og forteller oss bare at UiT har studiesteder i Tromsø, Alta, Hammerfest og Kirkenes. ”Beskrivelse forteller oss: ”*Vår visjon er å skape et nasjonalt og internasjonalt kraftsenter for kompetanse, vekst og nyskaping i nordområdene.*” Og tilslutt ”generell informasjon”: åpningstid, All tekst i blått (bruk av farge her er et grafisk docem som hjelper oss å skille ut lenkene fra teksten ellers) er også lenke docemer, som kan lenke oss videre til adresser, hjemmesider m.m.

Figur 25 - UiT Bilder

For å komme inn på denne siden brukte jeg lenken ”bilder” under forside- og profilbildet til UiT. Øverst har vi igjen flere lenke docemer som gir oss muligheten til å manøvrere rundt på deres Facebookside. Profilbildet er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet ”UiT Norges arktiske univers...”. ”Bilder” feltet

forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem). Vi har også et interaktivt docem "legg ved video", både docem og teknisk hjelpemiddel. Under kan vi se at "bilder" er delt opp i tre deldokumenter "bilder av UiT Norges arktiske universitet", "bilder" og "album" (alle tre er også lenke docemer).

Alle bildene her er deldokumenter til UiT Facebookside, alle er dokumenter i egen rett og alle er docemer til det store samlede billedokumentet, men disse foto docemene viser oss ikke nødvendigvis det universitetet som UiT ønsker å portrettere. Dette er fordi disse bildene er av UiT, bilder som andre personer eller institusjoner har lagt ut på Facebook og på en eller annen måte (tagget, sted bildet er tatt m.fl.) lenket til UiT.

Dette er spennende fordi UiT har ikke nødvendigvis valgt dem som representasjoner av seg selv. Det første bildet er av en Åge Kvalnes – skal ha utviklet et system for bedre unyttelse av datamaskiners kapasitet. Bilde nr to er lagt ut for å promotere foredrag om bruk av sattelitter til jordovervåkning, man kan tydelig se hvordan man har lagt på grafiske docemer på bildet for å illustrere temaet. Bilde tre omhandler elefantseler, med sensorer på hodet, som har samlet inn data om havstrømmer og ismelting. Bilde 1-3 dukker alle opp her fordi samme person har delt artikkel på UiTs side. Bilde fire er et bilde av en plakat som promoterer en quiz i regi av studentforeningen Imladris (en spillinteressert studentforening ved HSL, campus Tromsø) og studentpuben Bazinga. Vi kan ikke se de neste bildene tydelig nok til å analysere dem, men ser at det er bruk av overskrifts, grafiske og foto docemer.

Tidslinjen er under profil- og forsidebildene. Det er området på profilen hvor alle UiT innlegg blir lagt ut, enten der er "liker", "delinger", bilder eller lignende. Dette eksemplet er fra april 2014, litt ned på siden.

UiT Norges arktiske universitet Tidslinje Nylig Lik

11. april · Redigert

En sykepleier er en betydningsfull person når du havner i vanskelig situasjon. En dyktig sykepleier er alfa og omega.

Et givende yrke, mener studentene Charlotte og Martin. Les mer om hvorfor her: http://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=371301&p_dim

Hvor viktig mener du at det er med en dyktig sykepleier?

Liker · Kommenter · Del 4

UiT Norges arktiske universitet 10. april

Har du fagbrev i prosesskemi eller tilsvarende fag? Da kan du nå bli ingeniør i prosess- og gassteknologi gjennom en desentralisert deltidsutdanning i Hammerfest og Kirkenes – dette uten å ta forkurs først.

Les mer her: http://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=371259

Hva synes du om denne måten å bli ingeniør på?

Foto: Joakim A. Mathiesen

Profilbildet er en lenke tilbake til Facebooksiden og det samme er feltet ”UiT”. ”Tidslinje” feltet forteller oss hvilken side vi er på (likt et overskrifts docem), pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere til(organiserende docem) mens ”nylig” feltet forteller oss hvor vi er i tidslinjen og pilen ved siden av kan gi oss alternativer til hvor vi kan manøvrere i de forskjellige tidsområdene på tidslinjen.

På tidslinjen til UiT finner vi alle de typene docemer vi har sett ellers på Facebook: lenker, grafiske, foto, overskrifter, prosa, og interaktive docemer. Til sammen viser de oss hva som foregår i forhold til institusjonen, hva de vil formidle av informasjon, aktiviteter og deres interesser. Innleggene i eksemplet forteller om en artikkel om sykepleiere og en artikkel om desentralisert utdanning for å bli ingeniør.

I tillegg til de dokumentdelene som er gått igjennom i denne analysen, har UiT tre ”store” deldokumenter man kan lenke seg inn på, ved siden av ”om” og ”bilder” lenkene under forsidebildet: Instagram konkurranse – Labyrint (magasin) – Studiekatalogen – Chat – Facebooksider ved UiT – Arrangementer – Hvorfor følge UiT på Facebook – Liker (oversikt over folk som snakker om og liker) Av disse er de mest unike “Studiekatalogen”, “Labyrint” og siden med oversikt over Facebooksider fra like aktører innad UiT.

3 Del III - Diskusjon

Hvilken betydning har Facebook som dokument? Hvordan har dokumentutviklingen ført frem til Facebook som dokument? Hvordan kan Facebook endre vårt syn på og bruk av dokumenter? Hva vil det si at offentlige personer og instanser bruker Facebook for å nå ut til publikum – hva forsøker de å oppnå og burde de bruke Facebook? Hva har den utbredte bruken av sosiale medier (eksempelvis Facebook) og deres dokumentform å si for vår oppfatning av dokumenter og virkeligheten.

Hva er virkelighet? Hvordan kan Facebook, som dokumenter og format, være med på å endre virkelighetsoppfatningen vår slik som andre medier og dokumenttyper har endret virkelighetsoppfatningen tidligere (tv, bilde film..)

Et dokument er alltid koblet til andre dokumenter, enten gjennom emnet/objektet dokumentet omhandler, formatet dokumentet har, eller produsenten som står bak dokumentet (Wiese 2011 s. 58)

Tidligere i oppgaven har vi sett på dokumentbegrepets utvikling, dokumenter innenfor Facebook og analysert fire forskjellige offentlige institusjoner for å hjelpe i forsøket på å svare på problemstillingen og de andre spørsmålene ovenfor. I denne delen av oppgaven vil vi diskutere resultatene så langt og forsøke å sette dem i sammenheng. Vi vil se nærmere på hvordan Facebook brukes – hvordan det offentlig kommer inn iden private sfære.

The medium is the message – hvilken mening forsøker man å formidle med å velge Facebook som publiseringsformat? Hva kan vi miste ved bruke formatet og hvilket forhold har man til Facebook og kildekritikk ?

3.1 Hvordan brukes Facebook – det offentlige over i den private sfære

Facebook, blogg Twitter og Youtube er en del av hverdagen til stadig flere av oss. De nye mediene gjør det enklere å dele opplevelser og innhold med hverandre. (Staude and Marthinsen 2013)⁶³

Facebook er en av mange sosiale medier på nettet. Det gir oss mulighet til å være sosial med mennesker vi ellers ikke ville hatt kontakt med, enten fordi de ikke har mye til felles med oss (lengre), de er for langt unna geografisk sett eller kanskje fordi vi normalt aldri ville blitt kjent med dem. Facebook er en kilde til underholdning, både gjennom spill og aktiviteter der, men også gjennom å dele opplevelse uten faktisk måtte delta fysisk. Det er også et sted for å utveksle informasjon gjennom tekst, bilder og lenker (ofte er bildene og teksten også lenker).

Facebook er hva man kan kalle et hypertextuelt dokument, på grunn av disse lenkene som kobler sammen forskjellig informasjon. Hypertekst er det man kaller et brukergrensesnitt⁶⁴ mønster for å presentere spesielle dokumenter. Disse dokumentene kan enten være statisk, dvs. at de er skrevet og lagret på forhånd, eller de kan være dynamisk generert, som følge av interaksjon med brukeren. Det viktige er at de inneholder automatiske kryssreferanser til andre dokumenter. De blir kalt hyperlenker og når man aktiverer en, vil datamaskinen raskt presentere dokumentet det er lenket til.⁶⁵ I tillegg skiller Facebook seg ut fra hypertekster fordi det i stor grad består av innlegg (eller poster som noen kaller dem) hvor flere forfattere kan skrive på samme side og til en hvis grad i samme innlegg. Dette er særegent for Facebook og gjør det unikt i dokumentsammenheng.

---

⁶³ Fra baksiden av omslaget til boken "Sosial kommunikasjon: personlig – samtale – verdi"

⁶⁴ Grensesnittet er det som gjør at en bruker kan kommunisere med maskiner

⁶⁵ Definisjonen av hypertekst er hentet fra <http://infodesign.no/artikler/hypertekst.htm> 26.05.2011, ca kl 12.

Sosiale medier har blitt en av de grunnleggende måtene vi kommuniserer med hverandre på, og ikke bare i privatlivet. Bedrifter gjør markedsføring og rekruttering gjennom sosiale medier. Politikere ønsker å nå ut med sine budskap gjennom sosiale medier. På arbeidsplassene dukker de opp sosiale intranett. I tillegg bærer stadig flere av oss rundt på små dingser som smarttelefoner og nettbrett. De sosiale mediene kan følge oss over alt. (Aalen 2013 s. 12)

Folkekanalen Facebook. Ifølge Brandtzæg (2011 s. 97-98) er ikke Facebook i Norge et rent ungdomsfenomen. 98 % av 15-29 åringer, 81 % av 30-44 åringer, 74 % av 45-59 åringer og 58% av de over 60 år forteller at de er på et eller flere sosiale medier.⁶⁶ I samme undersøkelse svarer brukerne at over 20 % er på Facebook flere ganger daglig og til sammen 48 % er på Facebook daglig. Staude and Marthinsen (2013 s. 42) forteller oss ”at over halvparten av Norges befolkninger på Facebook”.

Facebook gir en muligheten til å snakke med venner (i tekstform), dele ting som har hendt eller noe man har funnet på nettet. Man kan legge ut bilder, lenke til nyheter, vise videosnutter av minsten som har lært å gå, eller man kan lære om ny produkter, følge nyhetssider (aviser, tv, etc.), diskutere interesser i grupper med likesinnede, få masse positiv tilbakemeldinger m.m. Det er bare noen av grunnene til at Facebook har så mange medlemmer og mange daglige brukere. Fordi så mange av oss bruker mye tid på Facebook, har det blitt en attraktiv arena for private aktører for promoteringen av deres produkter og tjenester [...]mulighet til å komme i direkte kontakt med sine kunder/publikum. Det gir mulighet til å dele informasjon om hvem man er i form av tekst, bilder og videoer. (Finbak 2011 s. 52)

Sosial medier visker ut grenselinjene mellom informasjonsarbeider og mottaker. [...] ikke bare informasjonsarbeideren som kan nå innbyggerne, det er innbyggerne som skal hjelpe og informere hverandre. (Brandtzæg 2011 s. 42)

For mange er nå Facebook å regnes som et lavterskeltilbud for å nå tak i offentlige institusjoner, private firma, skaffe seg varer eller tjenester eller når en bare vil gi en

---

⁶⁶ Brandtzæg (2011) har hentet tallene fra TNS Gallup InterBuss Q4 2010

beskjed til noen man kjenner. Mange Facebookbrukere har sidene tilgjengelig mesteparten av dagen, om det er på jobb, hjemme pc, mobiltelefon eller på nettbrett, og med trådløst internett tilgang de aller fleste steder. I mange tilfeller kan man forsvare denne bruken økonomisk også – det koster ingenting å ta kontakt på Facebook, bare tilgang til internett, men det kan fort bli kostbart å sende sms eller ringe, både i tid og penger. Facebook har på mange måter blitt den nye sms og e-post tjenesten.

*God kommunikasjon er basert på organisasjonsforståelse, nettverksbygging og effektiv formidling*⁶⁷.

Men hvorfor velger offentlig institusjoner å etablere seg på sosiale medier som Facebook? Hva vil det si at offentlige personer og instanser bruker Facebook for å nå ut til publikum – hva forsøker de å oppnå og burde de bruke Facebook?

MUST har i et forsøk på å nå nye grupper og bli mer synlig med annet opprettet profiler i sosiale medier. (Finbak 2011 s. 2)

I mange institusjoner er det nok et tilfelle av å forsøke å tappe markedet. Fordi Facebook er så stort nå, vil mange aktører i det private og det offentlige forsøke bruk av Facebook for å nå publikum, skaffe flere brukere eller selge flere tjenester og varer.

*Musea skal nå publikum med kunnskap og oppleving og vera tilgjengelege for alle, mellom anna gjennom målretta tilrettelegging for ulike grupper og aktuell formidling som fremjar kritisk refleksjon og skapande innsikt.” [...]”Musea skal vera oppdaterte og aktuelle i alle delar av verksemda si, vera solide institusjonar og ha ei aktiv samfunnsrolle gjennom fagleg utvikling, nytenking og profesjonalisering og gjennom utvikling av digital forvaltning og formidling”*⁶⁸

Velger å bruke Facebook som medium – hvorfor:

---

⁶⁷ Hentet fra <http://www.tromso.kommune.no/media-og-kommunikasjon.115844.no.html> 13 april 2014 kl 1851

⁶⁸ (<http://www.museumstavanger.no/om-must/samfunnsoppdrag/> april 2014)

- hvem man vil nå – store målgrupper
- uformell setting
- hva ”selger” man (aviser, politikere, frivillig organisasjon, faktiske produkter, ...)
- for å få tilbakemeldinger (lavere terskel)
- hvis man velger Facebook foran mer tradisjonelle medium, er det er noe man vil formidle med det valget (som at man er med i tiden), eller så kan det være ”fordi alle bruker det”

Formatet Facebook endres hele tiden, i den grad at man kan ha mangel på kontroll over egne sider, noe som er problematisk for offentlige institusjoners bruk av deres sider.

Sosiale medier er hurtige, åpne og umiddelbare, og mange i forvaltningen opplever det som en utfordring å ta i bruk sosiale medier. Mange er også usikre på hvordan offentlige virksomheter kan bruke sosiale medier til å nå sine strategiske og politiske målsettinger. Difis mål er å bevisstgjøre forvaltningen om muligheter og utfordringer ved sosiale medier, og gjøre offentlige virksomheter i stand til å utnytte potensialet i ny tenkologi.⁶⁹

”[...] man bruker meget fra tidligere medier og i vid utstrækning foretager en remediering a f tidligere kendt stof” (Lund 2010 s. 18) Kan det være at Facebook ennå er så nytt, spesielt siden det er et format som til stadig endrer seg, at det ennå holder på å etablere en dokumentasjonsform slik som Wiese (2011 s. 42) snakker om. Vil vi se et helt nytt dokumentformat i løpet av de neste årene?

Fokuset mitt i oppgaven har sentrert rundt offentlige institusjoners bruk av Facebook – og deres mulige påvirkning av virkeligheten gjennom dokumentbruken der. Hva som skjer i det private liv og i den private sfære setter en virkelighet – det som foregår i offentlighet og ved det offentlige en annen virkelighet – hva kan da skje når det offentlige kommer inn i den private sfære?

---

⁶⁹ <http://www.difi.no/sosiale-medier>

Et tema som synes å samle det private og det offentlige på Facebook og andre sosiale medier er politikk og den politiske debatt. Mange ser på Facebookdeltakelse, om det er faktisk meningsutveksling, deling av artikler eller "liker" som en mulighet til å påvirke demokratiet – ta tilbake litt av makten. Hvorvidt politikeren også er lyttende til argumenter som de står ovenfor inntar derfor en sentral plass i vurderingen av deltakelsen. Spesielt i forhold til bekymringene rundt mindre deltakelse blant dagens unge i det politiske liv, er det oppløftende å se at det ikke nødvendigvis er mindre engasjement. Har de tradisjonelle måtene å delta i politikken blitt utdatert? For å fremme demokratiet og skaffe velgere, for å holde en aktuell politisk debatt – må vi nå de unge der de er?

Facebook er dermed et medium med en meget lav grad av påtrengighet. (Finbak 2011 s.52)

Hva med spørsmål i forhold til anonymitet i debattene– hva har det å si? Hvis man samler meningsfeller for eksempel gjennom Facebookgrupper; blir det for ensidig?

Finnes de noen strategier på hvem politikerene vil forsøke å nå og hvorfor?

Deltagende demokrati – mellom valgene – på arbeidsplassen i foreninger og ellers i hverdagen skal følge til større valgdeltakelse i følge Staude and Marthinsen (2013 s. 19)

For at dialog skal ha noen virkning må den tillegges vekt av behørige parter. Er politikere interessert i innspill som påvirker politiske prosesser vil dette kunne medføre økt legitimitet for de demokratiske prosessene. Det er med andre ord avgjørende for verdien av deltakelse hvilke holdninger politikere har til Facebook som arena for dialog. Hvis dialog og innspill medfører endring hos den enkelte politiker, enten i form av endrede holdninger/meninger eller som viderebringer av innspill fra borgere, inn i politiske prosesser så vil det øke legitimiteten og gi tilslutning til at deltakelsen bidrar til reell politisk påvirkning.(Rustad 2012 s 46)

Den politiske debatten må kunne ta plass innenfor sosiale medier, sammen med dokumentene som kan støtte opp om debatten. Politikerne må kunne ta til seg det som skjer innenfor debattene og bruke det utenom Facebook. Hvis ikke blir det en skjevhet mellom den politiske virkeligheten vi kjenner fra Facebook og den politiske virkeligheten i kommune og på stortinget.

En deloffentlighet kan sees på som en parallell eller alternativ sosial arena der folk som gjerne ikke er helt godtatte i den borgerlige offentligheten likevel kan lage og spre sine (mot)budskaper(Wiese 2011 s.47).

Har Facebook og andre sosiale medier utviklet seg til deloffentligheter, med sine åpne og lukkede grupper hvor man kan kommunisere med likesinnede. Kan bruken av dokumenter hos offentlige institusjoner støtte opp om eller rive ned slike "subsamfunn"(Wiese 2011 s.48-49). Vil vi egentlig det? Er det bedre for samfunnet, og for oss, å ha en åpen dokumentvirkelighet hvor man har tilgang til offentlige dokumenter nesten side om side med subsamfunnets dokumenter, alle tilgjengelig innenfor samme medium.

Uttrykker den eksisterende strategien til MUST klart nok hvordan sosiale medier skal brukes? Beskriver den godt nok hvordan de skal bruke sosiale medier til å få sitt markedstilbud ut til sine målgrupper? Beskriver den hva de ønsker å oppnå gjennom bruken av sosiale medier? Beskriver den mulighetene som ligger i bruken av sosiale medier til økning av besøkstall og realiseringen av museets visjon og målsetting?
(Finbak 2011 s. 2)

Hvordan kan vi være sikker på at dokumentene vi finner på institusjonenes Facebooksider er gode representasjoner av virkeligheten? Både innad av institusjonen og samfunnet rundt. Den eneste måten vi kan ha tillitt til de dokumentene er hvis institusjonene gode strategier for bruken av sosiale medier og den rett opplæringen av de ansvarlige innenfor institusjonene. I tillegg må Facebookformatet få større aksept som formidler av offisielle dokumenter.

3.2 ”The medium is the message” – hva kan vi miste?

[...] in operational and practical fact, the medium is the message. [...] that the personal and social consequences of any medium – that is, of any extension of ourselves – result from the new scale that is introduced into our affairs by each extension of ourselves, or by any new technology (McLuhan 2001 s. 7)

“The medium is the message” er en frase lansert av Marshall McLuhan i hans *Understanding Media – The extensions of man*. McLuhan mente man burde studere mediumene i seg selv, ikke innholdet. Fordi det ifølge ham var det mediet som ”*shapes and controls the scale and form of human association and action* (McLuhan 2001) Hvis man ikke studerte mediumet ville man gå glipp av viktige detaljer, fordi teknologi og medium bl.a. kan vise oss små og store endringer i hvordan vi som samfunn organiserer informasjons hverdagene våre. Dermed kan man legge en del vekt på ikke bare innholdet i dokumenter, men i hvordan type dokument det er eller med andre ord; hvilket medium som er valgt.

Sosial tilstedeværelse vil si mediets evne til å fremme følelsen av at mottaker kommuniserer med en faktisk person, en relasjon, ikke kun har å gjøre med teknologien som tillater kommunikasjon. (Finbak 2011 s.28)

Hva slags beskjed, eller ”message”, sender man ut når en forsøker å formidle dokumenter og informasjon gjennom et sosialt medium som Facebook? Vil dokumentet kunne bli tatt alvorlig? Hvorfor velger offentlige institusjoner å formidle dokumenter og informasjon via Facebook? Er Facebook en så uformell setting at de offentlige institusjonene er ”mindre nøye på det” i forhold til dokumentene de publiserer?

Facebook må ses på som et komplekst dokumentformat, et dokument i bevegelse. En Facebookside vil sjelden til aldri være det samme dokumentet to ganger på rad. Dette er fordi siden, som et nettdokument, hele tiden får lagt til (eller fjernet) informasjon og deldokument – men viktigst fordi man ikke ser på fragmentene og deldokumentene i samme rekkefølge hver gang. Men et stort problem vi står ovenfor som brukere av Facebook og i forhold til spørsmål om bevaring – hvordan kan vi verifisere sannheten i

de dokumentene som spredes på Facebook? Er vi kildekritiske til informasjonen som blir delt på Facebook? Er de dokumentene vi finner hos de offentlige institusjonenes Facebooksider like autentisk og troverdige som de vi kan finne på hjemmesidene deres eller i brosjyrer og lignende som institusjonene distribuerer på mer tradisjonelle måter? Når UiT legger ut det samme dokument, for eksempel studiekatalogen, på Facebook og på hjemmesiden sin – hvilke dokument stoler du mest på, hvilke dokument er autentisk? Hvordan oppfatter brukere og publikum autensiteten til Facebook?

En nyhetssak som sprer seg fra lokale nyhetsnettsider, nettsider som ikke nødvendigvis har den beste journalistiske integriteten, blir plukket opp av nasjonale medier, via spredningen på sosiale medier gjennom privatpersoner Wiese (2011 s. 41) spør *”Hvordan skal en så kunne bevise sin pålitelighet som person eller bevise et dokumentes autensitet?”* Vi som privatpersoner stoler på at journalistene sjekker fakta, sjekker kildene sine og at de undersøker mer enn en side av saken (i alle fall i oppfølgerartikkelen, hvis ikke i den originale). Når journalistene plukker opp historiene fra andre steder, steder som Facebook, svekkes de kontroll mekanismene. Men vi har ikke helt mistet tiltroen til at mekanismene fremdeles er der. Kan utviklingen innen kommunikasjon ha gått så raskt, for raskt til at vi klarer å holde kontroll over virkeligheten og hvordan den blir presentert for oss?

Selv om man stoler på en privatperson, stoler på at de vil fortelle sannheten ansikt til ansikt, kan man stole på at de forteller den hele og store sannheten på Facebook? Vi vet jo at mange ”pynter på sannheten” når de skal presentere seg selv i den digitale offentligheten. Man velger ut flatterende bilder, omtaler de gode sidene ved en selv osv. Hvordan er det med de offentlige institusjonene? Kan vi stole på dem og informasjonen de legger ut? Er dokumentene autentiske? ”Pynter” de på sannheten? Ville de gjøre det på dokumentene? Vi ser jo at flere av bildene (for eksempel forsidebilde til PST) er ”pyntet” på. Mye av dokumentene som institusjonene på Facebook, i eksemplene og ellers, bærer preg av at institusjonene ikke vil sette seg selv i dårlig lys. Fordelen med at dokumentene blir offentliggjort på Facebook ligger helt klart i at de da er tilgjengelig, via noen tastetrykk, for overhalve Norges befolkning og de sammen menneskene har muligheten for å kommentere og motsi informasjonen i dokumentene i kommentarfeltene som er en del av dokumentene. Bakdelen ligger i at selv om dokumentet er tilgjengelig på Facebook så er Facebook et

lukket nettsamfunn, om en verdens største lukkede nettsamfunn. Og er en på Facebook betyr ikke nødvendigvis at man vil søke opp dokumentene.

Et autentisk dokument er et som skriver seg inn i en eksisterende dokumenttradisjon, har en beviselig sammenheng til en opphavsperson eller -institusjon, er kontekstuell avhengig, presenteres gjennom et medium og som omhandler en faktisk hendelse/person (Wiese 2011 s. 34)

Er Facebook blitt en veletablert institusjon i den grad at aktørene som sprer informasjon gjennom Facebook regnes som troverdige, selv om de ikke nødvendigvis ikke forteller hvilke kilder informasjonen har? I nyere tid har vi sett eksempler på informasjon og dokumenter, Wikileaks, som har blitt spredd gjennom alle medier – også de sosiale mediene. Men var det noen av de som spredde informasjonen gjennom Twitter og Facebook som sjekket kildene, eller bare satte spørsmål ved dem. Alt for ofte tror jeg svaret på det er nei.

Troverdighet er på samme måte som autentisitet knyttet opp mot åpenhet. En troverdig samfunnsinstitusjon har en relativt åpen struktur der en kan se hvordan institusjonens innebygde kontrollmekanismer fungerer og der man har mulighet til å følge en eventuell saksgang. En troverdig aktør kan gjerne være anonym, så lenge han eller hun er tilknyttet en veletablert og godt ansett institusjon (Wiese 2011 s. 42)

Kommunikasjonen er likeverdig og åpen. Makten deles. Relasjonene mellom mennesker blir mer personlige, basert på samtaler og gjensidig verdi (Staude and Marthinsen 2013)

Sitatet ovenfor er hentet fra baksiden av omslaget til ”*Sosial kommunikasjon: personlig – samtale – verdi*” (Staude and Marthinsen 2013) Det første som slo meg da jeg leste dette, var bekymring. Det er på mange måter skremmende å lese og det i en bok fra Kommuneforlaget, en uttalelse som virker naiv i forhold til en internett- og dokument virkelighet hvor kildekritikk og ikke helt i tråd med problemene som ble nevnt ovenfor. Er det jeg som er for kritisk og frykter en hverdag uten kildekritikk hvor allmenningen baserer seg på informasjon fra sosial medier og nettet generelt uten å kunne se alle sider – eller at noe kan legge frem personlige meninger og fordommer som fakta. Åpenhet og deling kan være veldig positivt. Smånyheter kan nå flere. Flerveis kommunikasjon

som kan gi oss muligheter for å gi og få tilbakemelding. Flere av oss kan holde oss oppdatert på hva som skjer i verden, gjennom et medium som vi selv har lyst å oppsøke – som ikke er for påtrengende. Og samtidig kan de små grupperingene med snevre og kanskje ekstreme meninger når ut til flere og forsterke sin egen tro på at de har rett. Det er noe av den åpne delekulturens bakside. Andresider man må være obs på. Kopiering av informasjon – manglende originale kilder (eks aviser kopierer hverandre – lokaltv kopierer lokalavis) Store informasjons og nyhets formidlere kan få enda mer makt. Man kan få informasjonen rett fra kilden eks kommunen legger ut info – men er kildene til å stole på? Jo mer åpenhet, jo mer informasjon som flyter, jo mer makt knyttet til det. Makten blir større - men for hvem?

Pliktavleveringen sikrer at ditt bidrag til vår felles historie blir bevart for ettertiden.

Nasjonalbibliotekets samlinger gjenspeiler det norske samfunnet i alt sitt mangfold. Det pliktavleverte materialet gjøres tilgjengelig for forskning og dokumentasjon - her kan forskere og andre finne den kunnskapen de søker, både i dag og i framtiden.

FRA BROSJYRE OM PLIKTAVLEVERING ⁷⁰

Mange av de innenfor dokumentasjonsvitenskap, informasjonsvitenskap og bibliotekfagene som jobber med dokumentproblematikk, fokuserer på de teoretiske og praktiske spørsmålene rundt å katalogisere, kategorisere og bevare dokumenter. Dette gjelder spesielt nyere teori og de ulike typene digitale dokumenter. Men spørsmålene de stiller når noe er definert som et dokument handler om hvordan å bevare, katalogisere, gjenfinne o.l. dokumentene. Det spørsmålet de ikke stiller er bør vi bevare alle dokumenter? Dette er spesielt interessant i forhold til dokumenter som (eller som publiseres i) sosiale medier.

Vår nasjonale hukommelse bygges opp av mange små brikker. Din utgivelse – uansett format eller innhold – er en viktig brikke.⁷¹

---

⁷⁰ <https://www.nb.no/Om-NB/Pliktavlevering/Hva-skal-pliktavleveres>

Pliktavlevering og Facebook – hva kan vi miste når dokumenter publiseres gjennom sosiale medier? Det store arbeidet til Nasjonalbiblioteket med å samle inn pliktavleveringsmateriale i de siste tiårene har etter hvert også inkludert nettdokumenter og ulike elektroniske medier. Men hva med dokumentene innenfor sosiale medier som Facebook? Blir det tatt vare på?

---

⁷¹ *FRA BROSJYRE OM PLIKTAVLEVERING* <https://www.nb.no/Om-NB/Pliktavlevering/Hva-skal-pliktavleveres>

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2001	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bøker	3983	10176	11330	11502	11627	11989	12575	10158	11475	9940	9984	8951	9459	10338	9988	10106	11463	10835	10710	10458	9869	10039	10286
E-bøker																				48		49	313
Videoer						6	37	23	38	7	40	30	158	118	129	186	257	264	289	325	496	561	520
Film																			105	110	169	166	124
Notetrykk				289	284	475	273	222	496	267	308	171	297	248	181	480	498	443	440	467	388	386	308
Lydbøker				160	271	403	139	214	285	138	338	188	215	157	188	486	435	459	513	451	502	473	364
Kart			1	96	319	571	182	39	459	290	227	237	243	277	159	317	153	373	268	325	541	534	434
Småtrykk	3500	28000	30000	23828	42588	30781	29668	16490	31531	25950	29026	26975	25727	23558	23182	21600	30939	23818	24750	21478	21688	17231	21188
Postkort			300	720	1595	4538	5081	3888	3510	3409	3549	2789	2767	2329	1230	2890	2606	3781	3694	2420	1721	2291	666
Plakater			500	837	1013	807	949	738	925	646	800	757	704	1260	670	704	550	703	1432	2176	1643	1620	1380
Tidsskrift (løpende titler)	2400	7300	10600	12900	14600	15900	16880	18228	19665	17452	17639	16821	16100	15448	12650	13451	12917	12249	12216	11962	11650	11011	10674
Aviser												226	224	222	234	240	253	253	256	254	252	254	252
Innspilt musikk	185	353	611	443	465		529			443	610	483	432	736	479	665	542	958	1218	2210	1915	1723	1662
Kringkasting (fysiske enheter)		2900	12730	10210	16822	17320	17238	19379	17730	20310	18891	17228	18385	18922	19517	23783	21486	20071	13313	7774	3838	2080	99
Digital radio (antall filer)																35833	36096	72272	116327	116327	88600	96010	85641
Digital fjernsyn (antall filer)																			11088	11088	11258	95901	95000
Nett- dokumenter																	315 mill	280 mill	485 mill	22 mill	17 mill	49 mill	3272 mill

Det er enorme mengder med materialer som kommer inn til Nasjonalbiblioteket hvert år (se ovenfor)⁷². Men med over halvparten av Norges befolkning på Facebook, og et ukjent antall bedrifter og offentlige institusjoner som genererer dokumenter: hvordan tar vi vare på dem? Blir disse Facebookdokumentene og den innsatsen som offentlig legger inn i kommunikasjon via Facebook synlig noen steder – slik at forskere i senere tid kan se hvordan vår dokumentvirkelighet kan være? Blir noe som helst ”rå data” eller dokumenter tatt vare på for at forskere kan få et tydelig bilde over virkeligheten anno 2014?

Jeg sendte følgende spørsmål til Nasjonalbiblioteket 13april 2014:

Hei Skriver masteroppgave i dokumentasjonsvitenskap og lurer på hvordan Nasjonalbiblioteket ser på bevaring/pliktavlevering i forhold til dokumenter som blir publisert på åpne Facebookprofiler?

6 mai 2014 fikk jeg endelig svar:

Hei, og beklager fryktelig sent svar! Nasjonalbiblioteket arkiverer per i dag ikke det som publiseres på Facebook eller andre sosiale medier. Dette skyldes dels uklart lovgrunnlag i gjeldende pliktavleveringslov og dels tekniske utfordringer.

[...]Vennlig hilsen Nasjonalbiblioteket

Vi går med andre ord glipp av store mengder forskningsmaterialer fordi lovverket o bevaringsteknologien ikke har klart å holde følge med omfanget av bruken innenfor de sosiale informasjons trendene. Så langt er ”the message” vi får ved bruken av Facebookdokumenter at selv om de påvirker vår hverdagsvirkelighet, vil de ikke kan være med å påvirke oppfatninger om samfunnet vårt i historisk forstand. Ikke slik det er i dag.

---

⁷² Nøyaktig satt sammen fra Nasjonalbibliotekets tre dokumenter (se referanseliste) over deres statistikk, inkludert skrivefeil som at året 2002 mangler men det to 2001.

3.3 Virkelighetsoppfatning – hvilken påvirkning kan Facebook ha?

*Med ny teknologi forandres måten vi arbeider, kommuniserer og lever på for de fleste av oss. Over halve Norges befolkning og over en milliard mennesker er per i dag medlem av Facebook.*⁷³(Rustad 2012 s 34)

Eksemplene i denne oppgaven dreiser seg om Facebook som dokument og dokumentformat. Mens det har vært en utvikling fra tradisjonelle dokumenter til digitale til nettdokumenter, så er det nå en utvikling, eller forskjell, i det å lese sosiale medier som dokumenter i forhold til en del andre nettdokumenter. Årsaken til dette er at disse er sosiale møtestedet, med sosiale aktiviteter som bakgrunn i hvordan de er utformet og brukes, og man må også ha dette med når man skal tolke dokumentene og lese informasjon ut av dem. Dette igjen påvirker hvordan disse dokumentene kan ses på som representasjoner av virkelighet. Hvordan kan dokumenter være representasjoner av virkeligheten? Man kan for eksempel se på bildene en Facebookbruker legger ut som representasjoner på vanlig aktiviteter personer i den livssituasjonen eller aldersgruppen holder på med, eller i MUST sitt tilfelle eksempler på aktiviteter i museumene holder og deltar på. Lenker til sider som brukeren liker, eller lenker til diskusjoner, nyheter, aktiviteter eller til ting man synes er morsomme. Alle disse lenkene, sammen med hva brukeren selv legger ut av tanker, statusoppdateringer og annet materiale kan gi oss informasjon om verden og hverdagen på det tidspunktet⁷⁴, og hvordan virkeligheten oppfattes av en person med deres bakgrunn (siden vi kan lese yrke, alder, utdanning og annen informasjon på profilen deres).

De sosiale mediene er i ferd med å endre spillereglene i samfunnet (Brandtzæg 2011 s. 18)

Mye forsknings materiale hentes ut fra sosiale medier, men det er noen problemer og forbehold som må tas. Problemene ligger bl.a. i at dette ikke er stabile dokumenter,

---

⁷³ <http://www.halogen.no/tjenester/losninger/sosiale-medier/norske-brukere-i-sosiale-medier/> lest 07/04/12, tall fra 01/12/11)

⁷⁴ Facebook innlegg er automatisk datert

brukerne kan hele tiden endre på dem, fjerne fragmenter slik at det blir en ny kontekst, eller at innleggene blir så utdatert at man ikke lengre har tilgang på hele materialet. Man må også se på alle disse representasjonene med forbehold, de representerer ikke hele virkeligheten bare noen individers syn på den. Dette gjelder spesielt i sosial sammenheng som Facebook, hvor man velger ut de delene av livet man har lyst til å dele (sjelden store negative, personlige aspekter) og som vi alle har sett i ulike sammenhenger; det er mye enklere å støtte en sak på Facebook, hvor du egentlig ikke trenger å gjøre så mye og terskelen er lavere for å henge seg på, slik at det kan gi feilaktige bilder av engasjement.

Forringelse av informasjonskvaliteten – blir det for mye støy.....(Brandtzæg 2011 s. 42)

Et problem man kan få med Facebook, både med dokumentenes troverdighet og mengden dokumenter, kan være aprilspøkeeffekten. Her tenker jeg på hver 1. april når man ser på nyhetene, leser avisene og lur på: Hvilken av disse sakene er aprilspøken? Men også det at Facebook brukes av så mange for å spre morsomheter og morsomme "fakta". Det kan bli for mye til å filtrere ut de faktiske, de autentiske, dokumentene og innhente informasjonen man er ute etter – for mye støy.

Fra e-poster og hjemmesider har utviklingen gått videre til blogger og et utall forskjellige andre sosiale medier, der iblant Facebook, vi lager våre egne representasjoner av virkeligheten på nettet, og hva neste skritt kommer til å være er det bare fantasien som setter grenser for: *"men grunnleggende fortsætter hjemmesiderne med at opbygge parallelle universer for mennesker, hvor man både kan dokumentere sit liv med en helhed trods et komplekst mangfold og mulighed for at få en løbende diskussion rundt sit liv."*(Lund 2010 s. 18)

Spørsmål om for ettertiden – hvilken virkelighet er det Facebook presenterer for forskere og historien? Hvor stor påvirkningskraft kan Facebook ha i våre daglige liv og som en konsekvens; i våre dokumenthverdager?

5. oktober 2013 skrev Dagbladet artikkelen: *Dette er de nye nettimperiene. Ingen tvil om hvem som har verdensdominans. [...] Verdensherredømmet er delt mellom søkemotoren Google og nettsamfunnet Facebook.* Facebook størst i Norge. I hele 62

land er Google nettstedet som er mest besøkt. [...] Facebook, som ble startet i USA i 2004, har rukket å bli det mest besøkte nettstedet i 50 land. **Et av disse landene er Norge, men ellers dominerer Facebook i [...]**⁷⁵

Figur 26 - Kart over "Verdensherredømmet fordelt mellom nettstedene" (Google i rødt og Facebook i blått)⁷⁶

Artikkelen og dens grafiske docem viser tydelig hvor mye påvirkningsmakt Facebook kan ha på dagligliv, politikk og dokument virkelighet.

⁷⁵ <http://www.dagbladet.no/2013/10/05/nyheter/utenriks/internett/29628421/>

⁷⁶ <http://geography.oii.ox.ac.uk/?page=age-of-internet-empires> The map uses freely available data retrieved Alexa on August 12th, 2013. [...]. Alexa collects data from millions of Internet users using one of over 25,000 different browser extensions, and the data used for this visualization were calculated “using a combination of the estimated average daily unique visitors to a site and the estimated number of pageviews on that site from users in that country over the past month”. The data are visualised as a choropleth map [...] styled the illustration as an old colonial map, and named it after the computer game series Age of Empire. The supremacy of Google and Facebook over any other site on the Web is clearly apparent. <http://geography.oii.ox.ac.uk/?page=age-of-internet-empires>

”Mediet defineret som det / noget der bruges til at mediere symboler og mening”⁷⁷

På et seminar 7. mars 2013 med Niels W. Lund gikk diskusjonen rundt definisjoner av medium og *”Medium som institusjonelt miljø – settings; rammer.”* Et eksempel på hvordan endringer i medium kan påvirkedokumenter og kommunikasjon er endringer av Facebookformatet – noe som definerer hvordan millioner av mennesker kommuniserer, hver dag.

”Objektivitetsidealet er basert på en forestilling om at fakta skilles fra fortolkning”

(Enli and Skogerbø 2008)

Verden er inne i en periode med store omveltninger, både politisk, samfunnsmessig, teknologisk og sosialt sett. Nyhetsbildet vi har av hva som skjer i verden, hvordan vi skaffer dette bildet og dokumentene som støtter opp om det, er med på å danne våre virkelighetsoppfatninger. Ved å være kildekritisk, og lese dokumentene i kontekst av den sosiale og historiske virkelighet de ble skrevet i, kan dokumentene hjelpe oss å avgjøre hvilke nyheter som er troverdige.

Det troverdige dokumentet må også kunne passere opphvasinstitusjonens interne kontrollmekanismer(Wiese 2011 s.41) I henhold til Wieses definisjon av et troverdig dokument, har de offentlige institusjonene i likestor grad kontrollmekanismer tilstede i Facebook? Hvis ikke, hvor står Facebookdokumentene da?

Autoritet kan dermed litt forenklet sies å være en funksjon av autentisitet og troverdighet: En oppnår autoritet (enten personlig eller institusjonell) når en har vist seg å være troverdig og autentisk over en viss tidsperiode. Autoritet er en faktor som gjør at vi i stor grad stoler på oppriktigheten, autensisteteten og troverdigheten til den fremstillingen vi presenteres. Et dokument med stor autoritet vil bli oppfattet som riktig og presist uten at en stiller alt for store spørsmål til det.(Wiese 2011 s.44)

---

⁷⁷ Sitat Lund, seminar 7 mars 2013

Ifølge Wiese (2011 s. 66) kan man ikke endre dokumentasjonsformen for raskt, for hurtige endringer i formatet svekker dets troverdigheten. Kan Facebook være et for ungt, eller for nytt, format – for mye i endring til å bygge opp den autoriteten den trenger som dokumentformat?

4 Konklusjon

Denne oppgaven startet med en problemstilling og noen spørsmål.

Problemstillingen min var: *Hva har den utbredte bruken av sosiale medier (eksempelvis Facebook) og deres dokumentform å si for vår oppfatning av dokumenter og virkeligheten.*

I tillegg hadde jeg flere andre spørsmål som jeg håpet ville kaste lys over, og hjelpe meg å svare på problemstillingen: Hvilken betydning har Facebook som dokument? Hvordan har dokumentutviklingen ført frem til Facebook som dokument? Hvordan kan Facebook endre vårt syn på og bruk av dokumenter? Hva vil det si at offentlige personer og instanser bruker Facebook for å nå ut til publikum – hva forsøker de å oppnå og burde de bruke Facebook?

I løpet av oppgaven har jeg forsøkt å besvare disse spørsmålene og jeg skal forsøke å summere dem opp her.

Dokumentbegrepets utvikling :

- fra et muntlig format der betydningen av begrepet gikk ut på å lære noe av det – ofte flyktig, hvor lagring ikke var en problemstilling
- til skriftlige format der bevis eller informasjon betydningen var viktigst – fremdeles en delvis flyktig natur, men stabilitet og lagring kom inn som begynnende krav
- til objekt formatet, som oftest er skriftlig men også lyd og bilder eller andre objekter (Briets eksempler), skal kunne være stabilt og lagres
- til de elektronisk formater, hvor flyktighet ble et problem, stabilitetsspørsmål fordi dokumentene var lettere å dele og endre, lagring var lettere men gjenfinning og formatstabilitet et problem
- til nettdokumenter (Documents for Action) – publisering før ferdigstilling, flyktig med muligheter for stabilitet, kontinuerlig produksjonsprosess og utall med formater (bevarings spørsmål)

Et poeng jeg gjerne vil komme med er at de teoriene jeg har gått gjennom i oppgaven ikke representerer alle synsvinklene rundt dokumentbegrepet, dokumentteori og synet

på sosiale medier som dokumenter, men det er heller en representativ gruppe utfra hvilke teorier som jeg regner som viktigst.

*Med ny teknologi forandres måten vi arbeider, kommuniserer og lever på for de fleste av oss. Over halve Norges befolkning og over en milliard mennesker er per i dag medlem av Facebook.*⁷⁸(Rustad 2012 s 34)

Facebook holder større betydning som dokumentformat og formidler enn som dokument. Den store mengden brukere som er på Facebook daglig eller oftere betyr at Facebook spiller en naturlig rolle som dokument og informasjonsformidler. Det gjør også at Facebook er en naturlig arena for offentlige institusjoner å bruke for å komme i kontakt med befolkningen. Jeg mener at offentlige institusjoner burde bruke Facebook m.fl. for å nå publikum, men at de trenger tydelige målsetninger på hvordan bruken skal være, slik at de kan nå målgruppene sine og oppfylle de funksjonene de ønsker. Dessverre er verken bruken til institusjonene, det evig forandrende formatet, eller folk flest evne til å lese dokumentene på Facebook på det nivået det burde være for at man skal få gode representasjoner av virkeligheten.

Dokumentformen [...] kan være med på å skape et mentalt rammeverk som styrer måten vi tolker virkeligheten [...](Wiese 2011 s. 52)

Den utbredte bruken av sosiale medier ser ut til å endre hvordan vi kommuniserer i samfunnet, både mediene vi velger men også tiltaleformen ser ut til å bli mer avslappet. Dokumentene i Facebook, og andre sosiale medier, er helt klart med på å forme vårt syn på virkeligheten, men jeg er usikker på om vi beveger oss i rett retning.

Kommunikasjonen er likeverdig og åpen. Makten deles. Relasjonene mellom mennesker blir mer personlige, basert på samtaler og gjensidig verdi(Staude and Marthinsen 2013)⁷⁹

---

⁷⁸ <http://www.halogen.no/tjenester/losninger/sosiale-medier/norske-brukere-i-sosiale-medier/> lest 07/04/12, tall fra 01/12/11)

⁷⁹ Fra baksiden av omslaget til boken "Sosial kommunikasjon: personlig – samtale – verdi"

Jeg håper at vi kan komme til det punktet som Staude og Marthinsen beskriver ovenfor, men for meg virker det mer som et utopia.

Det er mange stier jeg har valgt å ikke å i denne omgang, noen fordi de ikke passer rammene til faget, noen fordi de ville gjøre oppgaven om til flere mastergrader, og noen fordi jeg ikke ser muligheter for å få dem avsluttet.

Jeg kunne tenke meg å ta for meg Daniel Millers ”Tales from Facebook” – hans teorier om lokal-/kulturell avhengige forutsetninger/forskjeller i bruken av Facebook som medium – til å sammenligne bruken av Facebook og offentlige institusjoner i ulike land. Jeg kunne også veldig gjerne ha tenkt meg å jobbe mer med spørsmål og problemer rundt bevaring og Facebook dokumenter. Men det får være til en annen gang.

Til slutt vil jeg si at jeg ser fram til å følge dokumentutviklingen i Facebook i de kommende årene. Vi ser allerede at ”*Facebook har i de senere år blitt yndet forskningsobjekt. Et søk i Google Scholar viser rett i underkant av 10 000 treff med Facebook i tittelen* (Rustad 2012 s34)”. Jeg ser for meg at så lenge Facebook klarer å opprettholde halvparten av interessen og halvparten av dagens brukere, vil de tallene fortsette å øke. Jeg gleder meg til det framtidige Facebook dokumentet og alt det kan gjøre.

Ordforklaringer

Arrangement eller *Event*: En funksjon som man kan bruke til å organisere hendelser, ved å sende ut invitasjoner til mange personer samtidig og svare på invitasjoner fra *Venner*. Her kan man også følge med på hva *Venner* skal gjøre. *Arrangementene* kan være åpne, lukkede eller hemmelige.

Begrenset profil (limited profile): En personverninnstilling som gjør det mulig å begrense hva slags informasjon bestemte personer skal få tilgang til på *Profilen* og av ting du deler eller legger ut. Her skreddersyr brukerne hva de ønsker enkelt personer eller grupper skal få se eller ikke se.

Bilder: Et område på *Profilen* hvor man kan finne bilder hvor en selv er *Tagget*, man kan dele bilder med andre, lage bildealbum og *Tagge* personene på bildene.

Chat (prateprogram): En tekstbasert samtale mellom flere brukere på Internett i sanntid, enten åpne samtaler eller private mellom to eller flere. Det finnes i dag en rekke forskjellige chatteprogram.

Del (se *Lenker*) *Man Deler* internettenker ved å legge dem ut på Facebook, bl.a. i *Statusoppdateringer*, *Meldinger*, *Grupper* m.fl.

Direktemeldinger: Facebooks egen variant av *Chat*, hvor man hele tiden kan se hvor mange av ens *Venner* som er logget på, og kan velge en eller flere av disse til å sende direktemeldinger – ha en samtale i sanntid. Facebook tar vare på disse samtalene i *Innboksen*, sammen med andre *Meldinger*

Forsidebilde: Det store bildet øverst på *Tidslinjen*, rett over *Profilbildet*.

Følg: se også *Liker* og *Nyhetsoppdatering*

Å følge er en måte å høre fra personer du er interessert i på, selv om dere ikke er venner. Med *Følg*-knappen kan du også finjustere nyhetsoppdateringen din, slik at du får de oppdateringene du helst vil se. Når du følger noen, vil du se innleggene deres i nyhetsoppdateringen din. Du følger automatisk personer du er venn med. Du kan også

følge innleggene til personer du er interessert i. Du kan dessuten velge å tillate at folk du ikke er venn med, kan se innleggene dine i nyhetsoppdateringene sine.

Grupper: Facebook gjør det mulig å melde seg inn i og/eller opprette ulike grupper. Disse gruppene er lukkede forum hvor det foregår samtaler og diskusjoner og distribuering av material om det som er gruppens tema, dette kan være politikk, jobb, hobby (strikkegrupper er bl.a. populært) eller salg og bytte grupper m.m. Gruppene kan være åpne (alle på Facebook kan delta), lukkede (alle på Facebook kan se siden, men bare medlemmer kan lese innlegg og delta) eller hemmelige (kun medlemmer kan se siden, lese og delta). Gruppemedlemmer må godtas eller legges til av andre medlemmer.

Hjem (eller Home): Denne siden fungerer som hjemmeside og forside når man har logget seg inn på Facebook. Her får man også *Nyhetsoppdatering* som gir en løpende oversikt over hva *Venner* har lagt ut av *Statusoppdateringer*, *Bilder* eller har *Delt*, i tillegg kan man få oppdateringer fra ulike grupper man er med i eller Facebook-sider og profiler man følger (for eksempel aviser som legger ut linker til artikler) Det er også mulig å stille preferanser på denne siden. Det vil si at brukerne kan stille inn om de vil høre mer eller mindre om visse *Venner*, eller mer eller mindre om ulike typer nyheter. I tillegg kan man bl.a. se hvem som har bursdag, aktuelle arrangementer og spill man er meldt på.

Innboks: (Se også *Meldinger*) En av kommunikasjonsformene på Facebook. Innboksen minner om e-post innboks. Her kan man sende tekst, bilder eller dele linker med hverandre som ikke er synlige for andre enn en selv og mottager eller mottagerne.

Lenker eller Linker:(se også *Dele*) Internett adresser til sider, artikler, videoer m.fl. Du kan dele en Internett-lenke på Facebook.

Liker eller Likes: Å klikker på *Liker*, er det en måte å gi positiv tilbakemelding på og skape tilknytning. Å klikke på *Liker* under noe la andre vite at du setter pris på det, uten å skrive en kommentar. Ved å for eksempel klikke på *Liker* under videoen til en venn: Det blir notert under videoen at en liker den, en hendelse blir publisert på *Tidslinjen* ens og *Vennen* får et varsel om at en likte videoen hans eller hennes.

Når du klikker på *Liker* på en Facebookside i en annonse eller i annet innhold på andre sider enn Facebook, opprettes en tilknytning. Det opprettes en hendelse om det du liker på tidslinjen din, som også vises i *Nyhetsoppdateringen*. Du kan bli vist på siden du knytter deg til, i annonser for denne siden eller i sosiale tilleggsfunksjoner ved siden av innhold du liker. Oppdateringer fra *Sider man Liker*, kan vises i *Nyhetsoppdateringer* og i *Venners Nyhetsoppdateringer*.

Livshendelse: Alternativet *Livshendelse* gjør det mulig å legge opplevelser fra ulike deler av livet ditt på *Tidslinjen*, og du kan bruke disse til å dele mange forskjellige typer viktige øyeblikk – alt fra en forlovelse eller en reise til et nytt barn eller hjem. I motsetning til andre hendelser blir *Livshendelser* automatisk merket med stjerne.

Meldinger: (se også *Chat* og *Innboks*) *Meldingene* og *innboksen* din inneholder løpende samtaler du har med personer på Facebook. Meldinger er en mellomting mellom chat og e-post og man kan sende tekst, lyd, bilder og dele *Lenker*

Nettverk: Facebook gjør det mulig å melde seg inn i ulike typer nettverk innad Facebook, f.eks. basert på geografisk tilhørighet. Det finnes også ulike skolenettverk og jobbnettverk.

Nyhetsoppdatering: se også *Hjem* og *Følg*

Om: Et område på *Profil* eller *Side* hvor man kan fylle ut kontaktinformasjon, fortelle om en selv eller bedrift/organisasjon, og legge ut basisinformasjon. Kan også plote in kartposisjon.

Personverninnstillinger (privacy settings): Det finnes en rekke ulike personverninnstillinger på Facebook. Hensikten er å gjøre det mulig for brukerne å kontrollere informasjonen de legger ut om seg selv, og hvem som skal få tilgang til denne. En kan begrense i flere grader hva andre kan se, for eksempel bare navn og *Profilbilde*, eller man kan ha en helt åpen *Profil* hvor alle på Facebook kan se alt en legger ut.

Retningslinjer for personvern (også kjent som Retningslinjer for bruk av informasjon) redegjør for informasjonen Facebook mottar fra medlemmene, og hvordan Facebook bruker den.

Profil: Her presenterer man seg selv på Facebook gjennom ulike interesse- og preferanselister, fotografier, videoer, grupper, statusoppdateringer og ulike nettverk. Se også *Tidslinje*, *Begrenset profil* *Åpen profil*

Profilbilde: Hovedbildet på tidslinjen. *Profilbildet* ens vises som et miniatyrbilde ved siden kommentarer og annen aktivitet man utfører på Facebook.

Sider: Mens *Profiler* er for personer er *Sider* for organisasjoner, institusjoner, virksomheter, kjendiser og varemerker. Her kan de kommunisere åpent med publikum, fremme seg selv og deres produkter og spre opplysninger til folk som liker dem. *Sider* kan bare opprettes og administreres av offisielle representanter

Sosiale nettverkssider (nettsamfunn): Et samlingssted på nettet hvor brukerne først oppretter en profil og deretter kommuniserer med hverandre. Det er også vanlig å laste opp og dele bilder og/eller videoer, samt bli med i ulike grupper. Det viktigste kjennetegnet er at brukerne har en venneliste som knytter deres profil opp mot andre slik at det blir en (halv)offentlig presentasjon av relasjoner.⁸⁰

Statusoppdatering: En funksjon på Facebook skriver hva man holder på med, hva man tenker på, hvor man er og lignende som blir synlig for ens *Venner* i deres

Nyhetsoppdatering på deres *Hjemside* og på ens egen *Profil* eller *Side*.

Tagge: Dette er når noen legger ut et bilde, eller man finner et bilde andre har lagt ut og man markerer på bildet hvem de ulike personene i bildet er og skriver inn navnene på disse markeringene. Når noen senere ser på bildet vil man kunne finne ut hvem de ulike personene er, navnet kommer opp hver gang mus-markøren ligger på den enkelte på bildet. Blir man tagget i bilder blir disse synlige på ens profil under en rubrikk som heter "Se bilder av X"

---

⁸⁰ Skinstad (2008)

Tidslinje: Se også *Profil*. *Tidslinjen* finner man på *Profilen*, her finnes alle *Statusoppdateringer*, bildehistorikk, hendelser og opplevelser som forteller en persons Facebookhistorie, den viser en logg over Facebook-aktiviteten ens. Her legger en til et *Forsidebilde*, redigere *Om*, hoppe til hendelser eller perioder fra tidligere måneder / år i Facebookhistorien. Man kan merke hendelser du vil fremheve, med stjerne, legge til livshendelser, se høydepunkter fra hver måned vise og legge til bilder, dele applikasjonsaktiviteten din m.m.

Tidslinjen erstattet *Veggen*.

Venner: *Venner* er personer du har kontakt med og deler ting med på Facebook. For å bli *Venner* må man enten godta en *Venneforespørsel*, eller sende en selv som andre godtar. *Venner* organiseres i ulike *Vennelister*

Venneforespørsel se *Venner*

Venneliste: Når man legger til nye *Venner* legges disse til i en *Venneliste*. Denne er som regel synlig for brukernes *Venner*

Veggen (Wall): På *Profilen* kunne *Venner* skriver beskjeder til eieren av *Veggen* . Mottageren svarer i sin tur på avsenderens egen *Vegg*. Denne er ofte synlig for alle ens *Venner*.

Veggen ble erstattet med tidslinjen

Web 2.0: Begrepet ble utviklet av Tim O'Reilly, og det refererer til en ny generasjon nettjenester hvor brukerne i økende grad er med på å produsere innholdet på siden, og dele de med hverandre. Sosiale nettverkssider er en del av web 2.0.

Åpen Profil se *Personverninnstillinger*

Kilder til ordforklaringene er Facebooks egen ordliste⁸¹ og Marianne Skinstads "Facebooks forundelige verden"

---

⁸¹ <https://www.Facebook.com/help/219443701509174/>

Index

Docem.....	36	<i>Vegg</i>	102
docem-nivået.....	36	Manuel Zacklad	32
Documents for Action.....	32	Niels Windfeld Lund.....	36
Facebook.....	29, 99	Profilbilde	
Arrangement	98	Forsidebilde.....	46
Lenker	49, 99	Sosiale medier	25, 27
Liker.....	48, 99	Sosiale nettverksider	27
Om	100	Sosiale nettverkssider.....	101
Profil	30, 101	Sosiale nettverkssider <i>Se</i> Sosiale medier,	
Profilbildet	46	<i>Se</i> Sosiale medier	
Tidslinje	48	<i>Web 2.0</i>	102

Referanseliste

Facebook Ordliste 2014 [cited 20.03.2014. Available from

<https://www.Facebook.com/help/219443701509174/>.

Aalen, Ida. 2013. *En kort bok om sosiale medier*. Bergen: Fagbokforl.

Brandtzæg, Petter Bae. 2011. *Sosiale medier i all offentlighet: lytte, dele, delta*. Oslo: Kommuneforl.

Briet, Suzanne, Ronald E. Day, Laurent Martinet, and Hermina G. B. Anghelescu. 2006. *What is documentation?* Lanham, Md.: Scarecrow Press.

Buckland, Michael. 1998. What is a "digital document"? : 8 s.

Drucker, Johanna 2007. "Excerpts and Entanglements." In *A Document (Re)turn - Contributions form a Research Field in Transition*, edited by Niels Windfeld; Skare Lund, Roswita.; Vårheim, Andreas. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Enli, Gunn; , and Eli Skogerbø. 2008. *Digitale Dilemmaer - Nye mediformer, nye utfordringer*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Finbak, Hilde Marie. 2011. *En strategisk vurdering av Museum Stavanger AS bruk av sosiale medier med hovedfokus på Stavanger Kunstmuseum og Facebook*, H.M. Finbak, Stavanger.

Kaplan, Andreas M., and Michael Haenlein. 2010. "Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media." *Business Horizons* no. 53 (1):59-68. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>.

Lund, Niels Windfeld. 2009. "Document theory." *Annual Review of Information Science and Technology* no. 43 (1):1-55. doi: 10.1002/aris.2009.1440430116.

Lund, Niels Windfeld. 2010. *Docemer : Essay om dokumentationsvidenskabelig begrebsutvikling*. 19 s.

- Lund, Niels Windfeld. Upub. mai 2011. Document – an Introduction to Documentation Science (Upublisert).
- Lund, Niels Windfeld , and Roswitha Skare. 2010. Document Theory. *Encyclopedia of Library and Information Sciences* 1:1: 1632 - 1639.
- McLuhan, Marshall. 2001. *Understanding media: the extensions of a man*. London: Routledge.
- Otlet, Paul, and W. Boyd Rayward. 1990. *International organisation and dissemination of knowledge: selected essays of Paul Otlet*. Vol. 684. Frankfurt: Indeks Verlag.
- Pédauque, R. T. . 2003. Document: Form, Sign and Medium, As reformulated for Electronic Documents.
- Rey, Alain. 1992. *Dictionnaire historique de la langue française*. Paris: Le Robert.
- Rustad, Eirik. 2012. "*Politiker 2.0?*": en studie av lokalpolitikeres deltakelse på Facebook. Kristiansand: E. Rustad.
- Schamber, Linda. 1998. "What Is a Document? Rethinking the Concept in Uneasy Times." *Journal of the American Society for Information Science* no. 47 (9):669-671. doi: 10.1002/(SICI)1097-4571(199609).
- Shillingsburg, P. 1991. "Text as matter, concept and action." *Studies in Bibliography* no. 44:31-82.
- Simpson, J. A., and Edmund Weiner. 1989. *The Oxford English dictionary*. Oxford: Clarendon Press.
- Skinstad, Marianne. 2008. *Facebooks forunderlige verden*, M. Skinstad, Oslo.
- Staude, Cecilie, and Svein Tore Marthinsen. 2013. *Sosial kommunikasjon: personlig - samtale - verdi*. Oslo: Kommuneforl.

Wiese, Yngvild Marie Kaarbø. 2011. "[...] given proper motivation, almost anyone will believe almost anything": *troverdighet, forfalskninger og dokumenter*, Institutt for kultur og litteratur, Universitetet i Tromsø, Tromsø.

Zacklad, Manuel. 2006. "Documentarisation Processes in Documents for Action (DofA): The Status of Annotations and Associated Cooperation Technologies." *Computer Supported Cooperative Work (CSCW)* no. 15 (2-3):205-228. doi: 10.1007/s10606-006-9019-y.

<https://www.Facebook.com/Facebook/info> Sist inne 20.03.14 kl. 09.22

<http://www.ordnett.no/search?search=dokument&lang=en> Sist inne 15.01.13 kl 10.30

<http://www.ordnett.no/search?search=dokument&lang=no> Sist inne 22.04.14 kl 09.16

<http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=Dokument&ordbok=bokmaal> Sist inne 05.06.13 kl 09.30

<http://www.nob-ordbok.uio.no/perl/ordbok.cgi?OPP=Dokument&ordbok=bokmaal> Sist inne 05.06.13 kl 09.32

<http://www.difi.no/sosiale-medier> sist inne 1. oktober 2013 kl. 10.13

<http://www.difi.no/sosiale-medier/veileder-i-sosiale-medier/hva-er-sosiale-medier>

Publisert 17.06.2010, sist inne 2.september kl. 13.19

<http://www.difi.no/artikkel/2010/08/kanalvalg> sist inne 1. oktober kl. 11.52

<https://www.Facebook.com/help/219443701509174/> Facebooks egen ordliste

Sist inne 11.oktober kl. 10.42

<https://web.retriever-info.com/services/analysis/archive/report> Bildet lastet ned 02.05.2014 kl 13.20

<http://www.difi.no/artikkel/2010/08/kanalvalg>

<http://web.retriever-info.com/services/archive/displayDocument?documentId=0550162006122623889365&serviceId=2> Sist inne 15.01.2014 kl 10.45

Politiets sikkerhetstjeneste: <http://www.pst.no/> sist inne 10.04.2014 kl 19.03

<http://www.pst.no/oppgaver/> sist inne 10.04.2014 kl 15.03

<https://www.Facebook.com/PSTnorge?fref=ts> sist inne 13.5.2014 kl 17.50

MUST – Museum Stavanger: <http://www.museumstavanger.no/hjem/> sist inne

10.04.2014 kl.19.11 <https://www.Facebook.com/museumstavanger?fref=ts> sist inne
13.5.2014 kl 20.00

Tromsø kommune: <http://www.tromso.kommune.no/> sist inne 10.04.2014 kl 20.23

<http://www.tromso.kommune.no/media-og-kommunikasjon.115844.no.html>

sist inne 13.04.2014 kl og <https://www.Facebook.com/tromsokommune?ref=ts&fref=ts>
sist inne 13.5.2014 kl 19.50

Universitetet i Tromsø: http://uit.no/om/art?p_document_id=339788&dim=179040 sist

inne 13.05.2014 kl 08.31 <https://www.Facebook.com/UniTromso?fref=ts> sist inne
13.5.2014 kl 19.00

”Age of Internett Empires” kart og artikkel: <http://geography.oii.ox.ac.uk/?page=age-of-internet-empires> sist inne 22.04.2014 kl 10.30

Dagbladets artikkel ”Dette er de nye nettimperiene”:

<http://www.dagbladet.no/2013/10/05/nyheter/utenriks/internett/29628421/> sist inne
22.04.2014 kl 10.44

Nasjonalbiblioteket & Pliktavlevering:

<https://www.nb.no/Om-NB/Pliktavlevering/Hva-skal-pliktavleveres>

sist inne 26.04.2014 kl 12.58

<https://www.nb.no/Om-NB/Pliktavlevering/Hvorfor-pliktavlevere/Statistikk-1990-1999>

sist inne 26.04.2014 kl 13.00

<https://www.nb.no/Om-NB/Pliktavlevering/Hvorfor-pliktavlevere/Statistikk-2010>

sist inne 26.04.2014 kl 13.17

<https://www.nb.no/Om-NB/Pliktavlevering/Hvorfor-pliktavlevere/Statistikk-2000-2009>

sist inne 26.04.2014 kl 13.19

<https://www.nb.no/Om-NB/Pliktavlevering/Hvorfor-pliktavlevere/Statistikk-1990-1999>

sist inne 26.04.2014 kl 13.20

Pliktavleveringsloven <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-09-32> sist inne

13.04.2014 kl 12.05

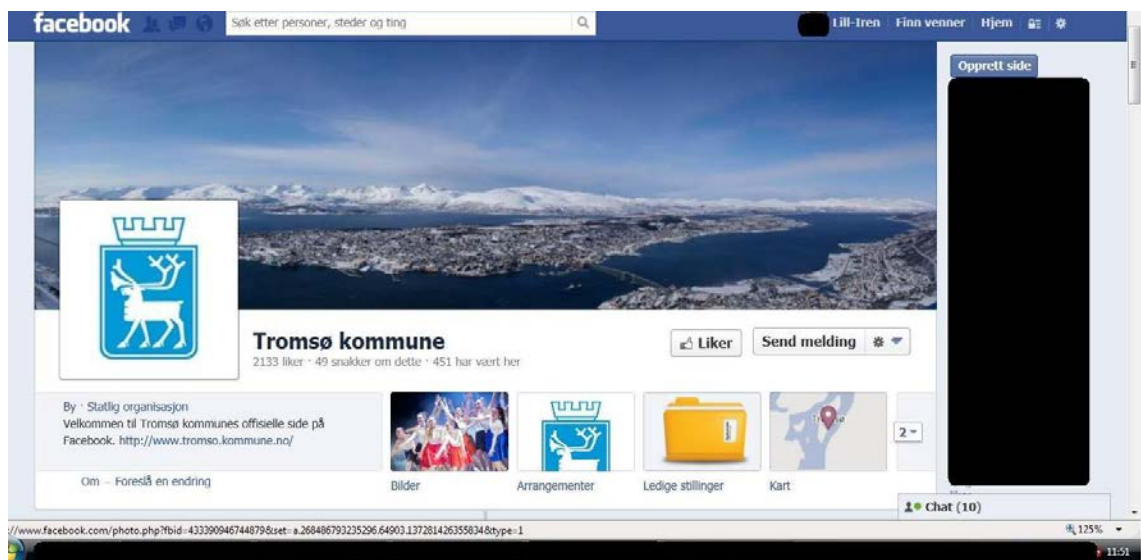
Oxford Dictionary of English:

<http://www.ordnett.no/search?search=documentum+&lang=en>

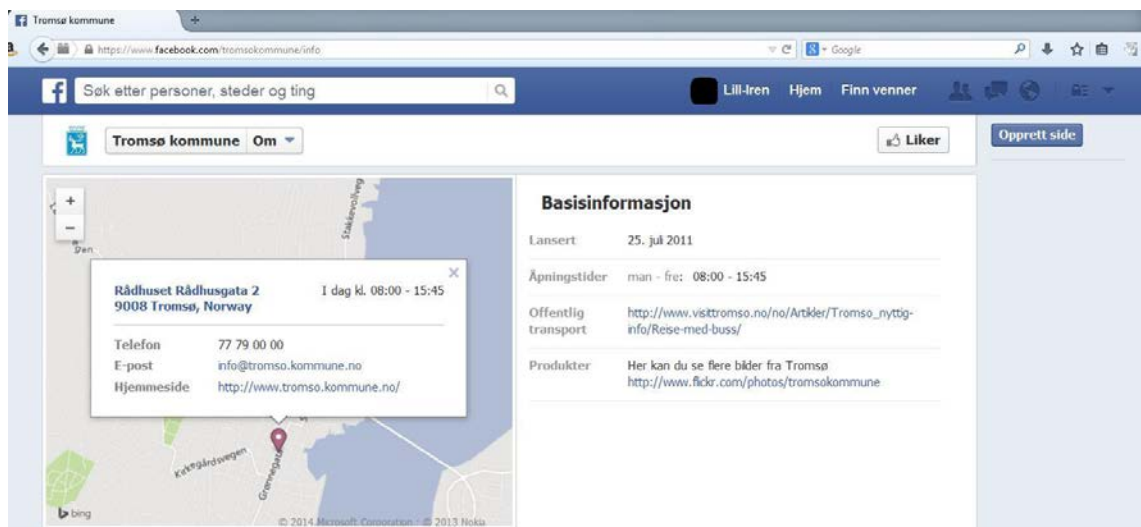
sist inne 07.05.14 kl. 13.34

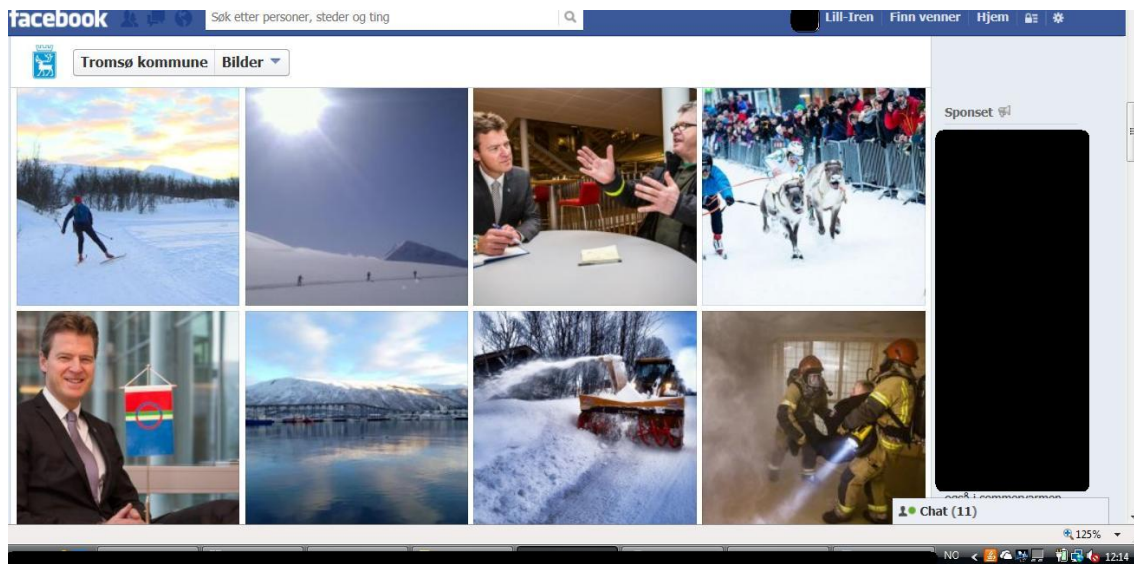
Analysedata

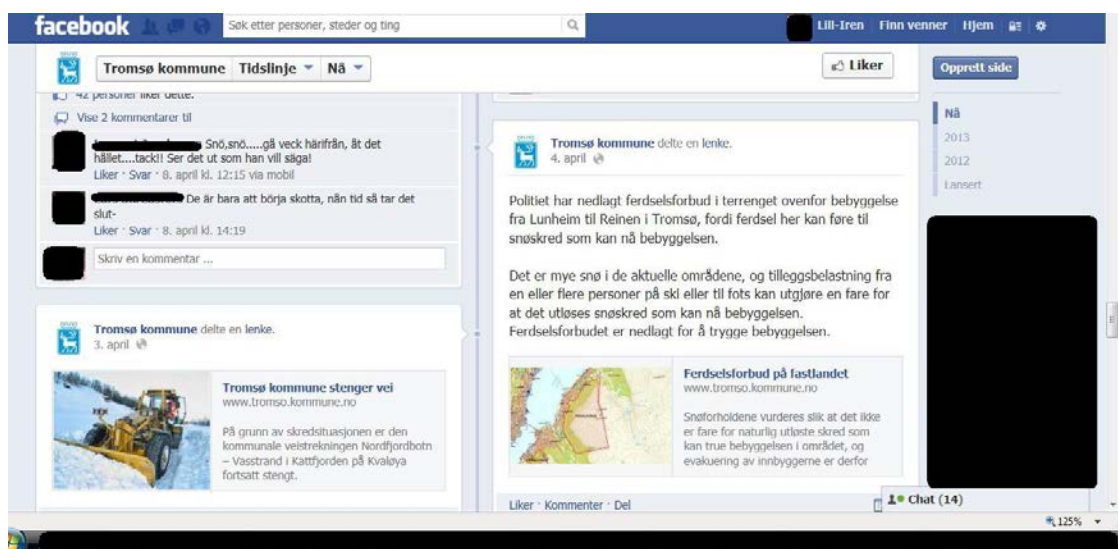
Figur 27 - Analysedata Tromsø kommune 22.4.2013 kl 09.53

Figur 28 - Analysedata Tromsø kommune 2.5.2014 kl 12.16

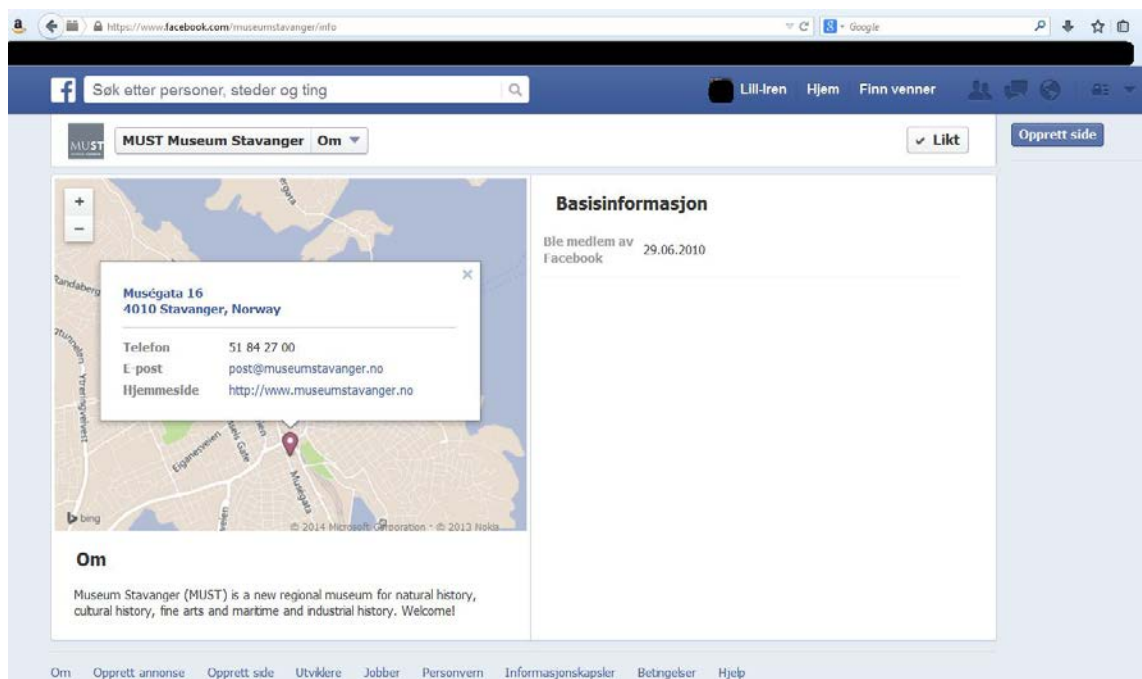
Figur 29 - Analysedata Tromsø kommune 22.4.2013 kl 10.15

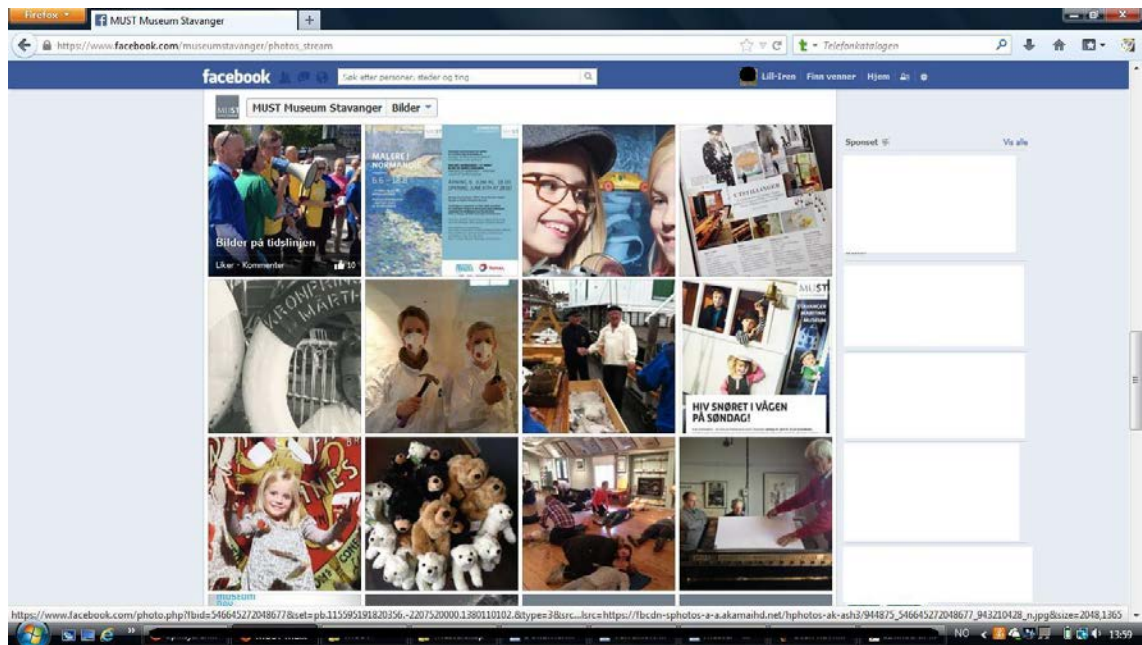
Figur 30 - Analysedata Tromsø kommune 22.4.2013 kl 10.03

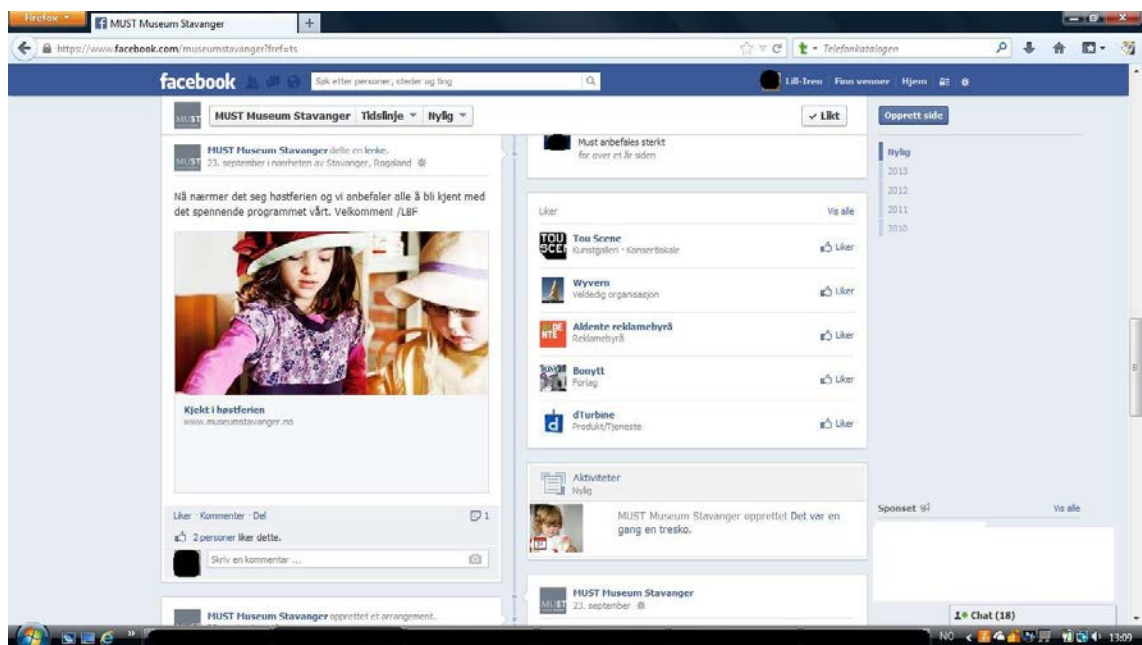
Figur 31 - Analysedata MUST 25.09.2013 kl 13.04

Figur 32 - Analysedata MUST 1.5.2014 kl 16.49

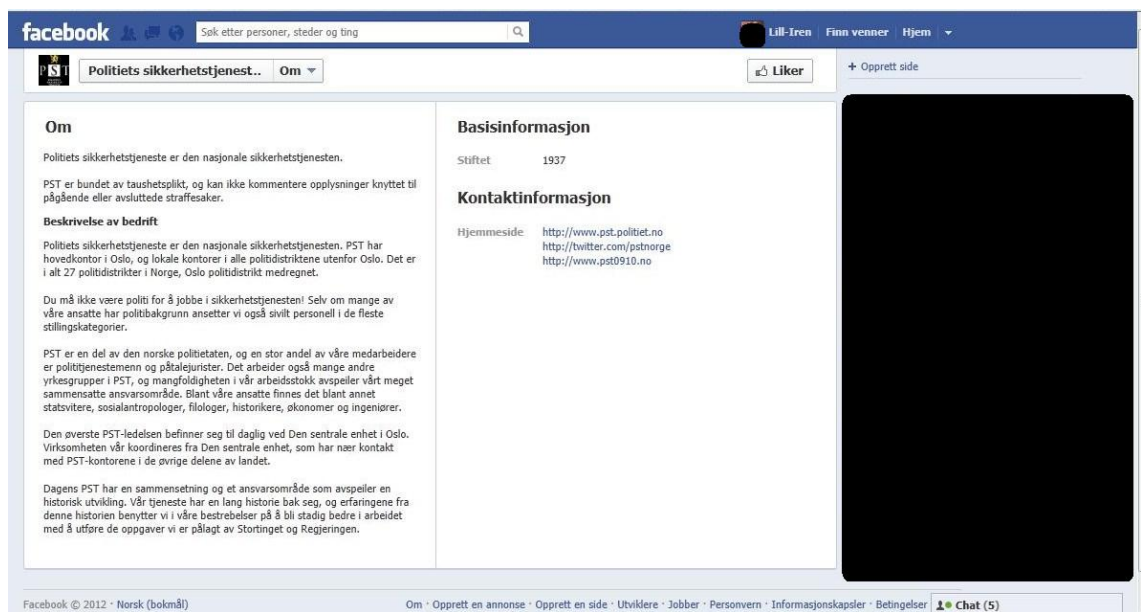
Figur 33 - Analysedata MUST 25.09.2013 kl 13.59

Figur 34 - Analysedata MUST 25.09.2013 kl 1309

Figur 35 - Analysedata PST 26.3.2014

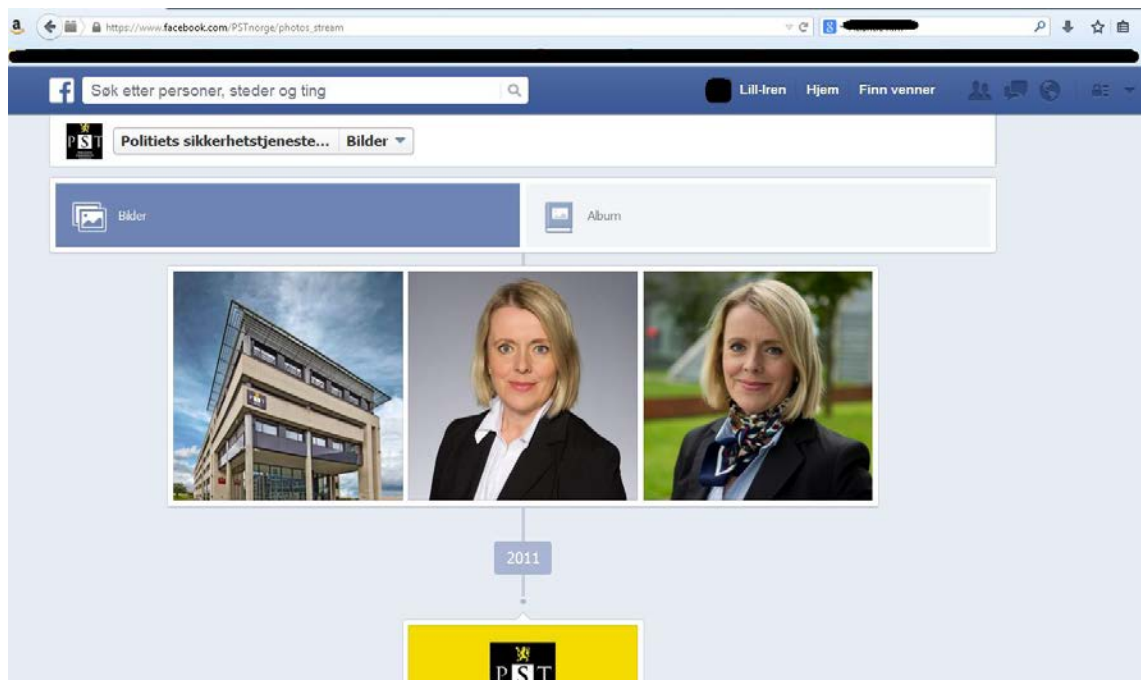

Figur 36 - Analysedata PST 17.10.2012 kl 0945

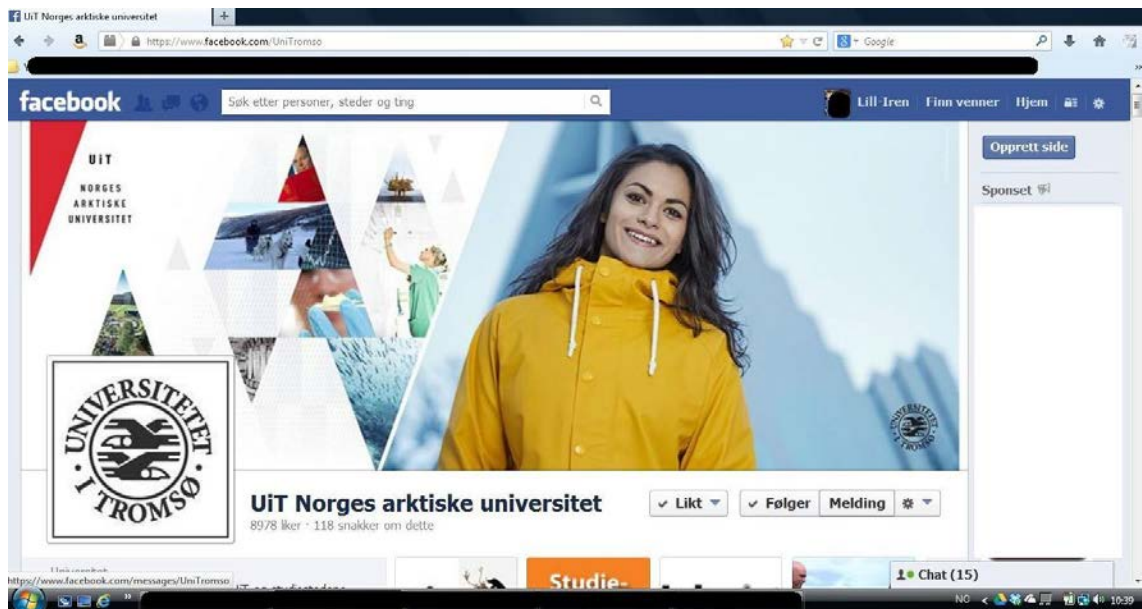

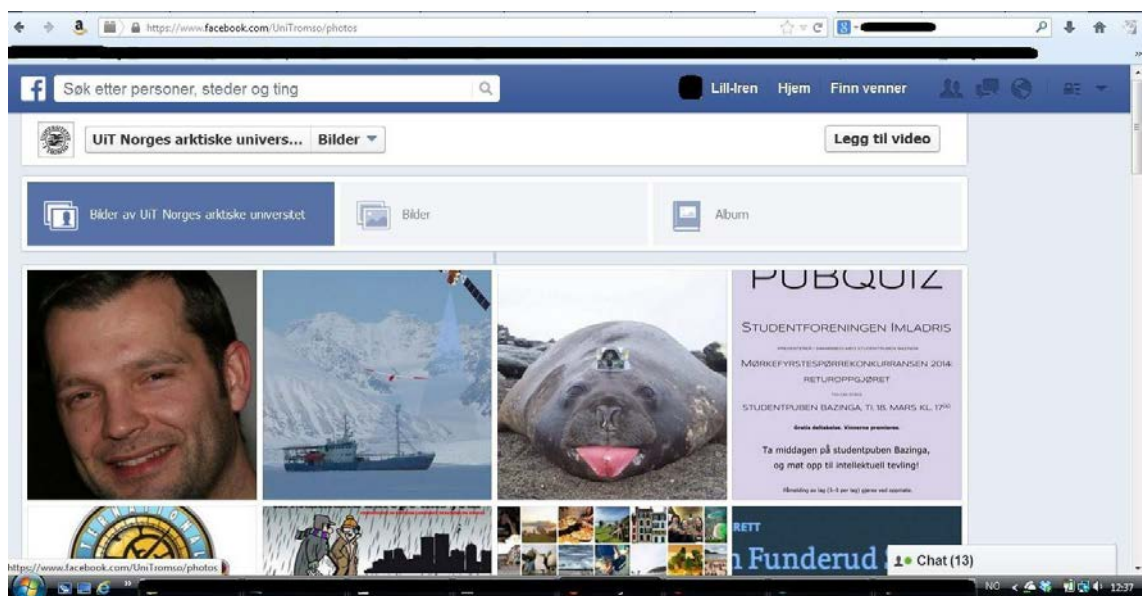
Figur 37 - Analysedata PST 3.5.2014 kl 19.34

Figur 38 - Analysedata PST 3.5.2014 kl 19.24

Figur 39 - Analysedata UiT 20.3.2014 kl 10.39

Figur 40 - Analysedata UiT 13.4.2014 kl 12.38

UIT Norges arktiske universitet
11. april · Kedgert

En sykepleier er en betydningsfull person når du havner i vanskelig situasjon. En dyktig sykepleier er alfa og omega.

Et givende yrke, mener studentene Charlotte og Martin. Les mer om hvorfor her: http://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=371301&p_dim

Hvor viktig mener du at det er med en dyktig sykepleier?

Liker · Kommenter · Del

UIT Norges arktiske universitet
10. april

Har du fagbrev i prosesskjemi eller tilsvarende fag? Da kan du nå bli ingeniør i prosess- og gassteknologi gjennom en desentralisert deltidsutdanning i Hammerfest og Kirkenes – dette uten å ta forkurs først.

Les mer her: http://uit.no/nyheter/artikkel?p_document_id=371259

Hva synes du om denne måten å bli ingeniør på?

Foto: Joakim A. Mathiesen

Figur 41 - Analyse UiT 17.4.2014 kl 20.26

facebook
Søk etter personer, steder og ting

Politiets sikkerhetstjeneste... Regler

1. Veggmeldinger som naturlig hører hjemme under DISKUSJONSFORUMET, ser vi oss i noen tilfeller nødt til å slette.
2. Vennligst kommentér VEGGMELDINGER ved å legge inn kommentar UNDER INNLEGGET, ikke med en ny veggmelding.
3. Respekter dine meddebattanter, også de som er uenige med deg. Trusler, stygge ord og kallesnavn, blemning og personangrep, aksepteres ikke.
4. Innlegg og kommentarer som kan medføre straffesvar, er serekrenkende, rasistisk, truende, obscant eller på annen måte er i strid med norsk lov, vil bli slettet. Gjentatte overtramp vil føre til utestengelse.
5. Du er personlig ansvarlig for innholdet i veggmeldingene, kommentarene og diskusjonsinnleggene du publiserer.
6. Diskuter sak, ikke person! Og forsøk å holde deg til tema som er relevant for PST.
7. Vennligst respekter at PST ikke kan diskutere, kommentere eller svare på spørsmål om pågående eller avsluttede straffesaker.
8. PST forbeholder seg retten til å justere disse reglene etter behov.
9. Spamming og "roeping" (Caps lock) aksepteres ikke.
10. Lenker til eksterne nettsider med innhold av grov karakter aksepteres ikke.
11. Klipp og lim aksepteres bare som korte tilleggninger til eget innlegg.
12. Innlegg skal skrives på skandinaviske eller engelske.

Facebook © 2012 · Norsk (bokmål) Om · Opprett en annonse · Opprett en side · Utviklere · Jobber · Personvern · Informasjonskapsler · Betingelser · Hjelp

Chat (4)

Figur 42 - Analysedata Facebooks blå verktøylinje 17.10.2012 kl 09.42

Universitetet i ... KS-Biblioteket (Universi... x

facebook

Søk

Hjem Profil Finn venner Brukerkonto

KS-Biblioteket (Universitetsbiblioteket i Tromsø) Bilder

Liker

Bibliotek · Tromsø, Norway

KS-Biblioteket (Universitetsbiblioteket i Tromsø) bilder Se alle: Bilder · Videos

Veggbilder
3 bilder

Førskningsbørget 2010
5 bilder

Profilbilder
2 bilder

Du og KS-Biblioteket (Universitetsbiblioteket i Tromsø)

Liker denne

Polkes

Har polket deg. Like tilbake

Personer du kanskje kjenner Vis alle

1 felles venn
Legg til som venn

Sponset hendelse

Liker: Bli kjent med Universitetet i Tromsø - UIT.

Bli kjent med Universitetet i Tromsø - UIT
Liker

Sponset Opprett en annonse

New Spartacus Game
Train your gladiator, kill your rival! Play Spartacus!

Bygg en Wild West-Gang!
Lei av landbruk? Kler for sperring? Streif omkring i des ville vesten, og utfordr vennene dine til duell på kroken. Bli med

205 personer liker dette

Liker

Språktsagen

NRK P2

Vi skal vil beholde Vardfå vite og Bok i P2 som egne

Helge Ingabak - en biografi

Opprett en Side
Rapporter Side
Del

Internett | Beskyttet modus: På

Figur 43 - Analysedata Facebooks blå verktøylinje 15.04.2011 kl 11.31